

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra primární pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Didaktická interpretace knih Petra Horáčka a jejich
využití v MŠ**

Didactic interpretation of Petr Horacek's books and their
application in the preschool education

Lucie Filipová

Vedoucí práce: Mgr. Štěpánka Klumparová, Ph.D.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Didaktická interpretace knih Petra Horáčka a jejich využití v MŠ* vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, 19. července 2015

.....

podpis

Ráda bych touto cestou poděkovala paní Mgr. Štěpánce Klumparové, Ph.D. za její ochotu, čas, který mi věnovala, a za cenné rady a připomínky, jež ve značné míře přispěly ke zkvalitnění této bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat paní ředitelce Mateřské školy ve Čkyni, Vladimíře Pechouškové, za umožnění realizace minivýzkumu. Velké díky samozřejmě patří také panu Petru Horáčkovi za ochotu a poskytnutí doplňujících informací, které nebylo možné získat z jiných zdrojů.

Anotace

Tato bakalářská práce se zaměřuje na současného autora Petra Horáčka a jeho tvorbu. Teoretická část obsahuje informace o autorovi, jeho zahraničních titulech a především didaktické interpretace čtyř jeho knih, které vyšly v České republice. V praktické části jsou uvedeny praktické přípravy ke knize *Papuchalk Petr a Husa Líza*. Dále je zde popsána realizace přípravy ke knize *Papuchalk Petr* se dvěma věkově odlišnými skupinami předškolních dětí. Cílem praktické části bylo zhodnotit průběh realizace u obou skupin a porovnat jejich odlišnosti.

Klíčová slova:

Petr Horáček, dětská literatura, mateřská škola, didaktická interpretace, náměty k činnostem

Annotation

This bachelor thesis is focused on a contemporary author Petr Horacek and his work. The theoretical part contains information about the author, about his books published overseas and mainly a didactic interpretation of four books that were published in the Czech Republic. In the practical part of this thesis, two practical lesson plans based on the books *Puffin Peter* and *Silly Suzy Goose* are presented. At the same time, implementations of the lesson plans based on the book *Puffin Peter* in two different age groups of preschool children are described. The goal of the practical part was to evaluate the implementation in both groups and to compare potential distinctions.

Keywords:

Petr Horacek, children's literature, preschool education, didactic interpretation, lesson plans

Obsah

Úvod	6
I. TEORETICKÁ ČÁST	8
1 Informace o autorovi a obecně o jeho tvorbě	8
2 Díla publikovaná v zahraničí	11
3 Vybraná díla a jejich rozbor	15
3.1 Papuchalk Petr	15
3.1.1 Vlastní názor na knihu	15
3.1.2 Autorský záměr	16
3.1.3 Poselství knihy a nosná myšlenka textu	17
3.1.4 Ústřední témata a motivy knihy	17
3.1.5 Dítě a kniha	17
3.1.6 Formální stránka knihy a jazykové prostředky	19
3.1.7 Rozbor ilustrací	22
3.2 Husa Líza	22
3.2.1 Vlastní názor na knihu	22
3.2.2 Autorský záměr	23
3.2.3 Poselství knihy a nosná myšlenka textu	24
3.2.4 Ústřední témata a motivy knihy	24
3.2.5 Dítě a kniha	24
3.2.6 Formální stránka knihy a jazykové prostředky	25
3.2.7 Rozbor ilustrací	28
3.3 Nový domek pro myšku	29
3.3.1 Vlastní názor na knihu	29
3.3.2 Autorský záměr	30
3.3.3 Poselství knihy a nosná myšlenka textu	30
3.3.4 Ústřední témata a motivy knihy	30

3.3.5	Dítě a kniha	31
3.3.6	Formální stránka knihy a jazykové prostředky	32
3.3.7	Rozbor ilustrací	35
3.4	Husa Líza a vánoční hvězda	36
3.4.1	Vlastní názor na knihu	36
3.4.2	Autorský záměr	37
3.4.3	Poselství knihy a nosná myšlenka textu	37
3.4.4	Ústřední témata a motivy knihy	38
3.4.5	Dítě a kniha	38
3.4.6	Formální stránka knihy a jazykové prostředky	39
3.4.7	Rozbor ilustrací	41
3.5	Shrnutí analyzovaných knih	42
II. PRAKTICKÁ ČÁST		45
4	Praktické využití v MŠ	45
4.1	Písemná příprava a náměty ke knize Papuchalk Petr	45
4.2	Písemná příprava a náměty ke knize Husa Líza	52
4.3	Minivýzkum v mateřské škole	55
4.3.1	Realizace ve skupině tříletých a čtyřletých dětí	55
4.3.2	Realizace ve skupině pětiletých a šestiletých dětí	58
4.3.3	Srovnání obou skupin	60
Závěr		63
Seznam použitých informačních zdrojů		65
Přílohy		68

Úvod

Kniha je neodmyslitelnou součástí dětského světa. Umožňuje dítěti ponořit se do říše snů, seznamovat se s pohádkovými hrdiny a zažívat s nimi různá dobrodružství, poznávat zajímavá prostředí, rozlišovat dobro a zlo či vzít si z příběhu nějaké poučení. Kniha se může tedy stát dětským přítelem. V dnešní době zasahují do našich životů moderní technologie, což bohužel napomáhá tomu, že se kniha dostává do pozadí. Je tedy, podle mého názoru, velmi důležité utvářet v dětech pozitivní vztah ke knihám již od nejútlejšího věku. Pokud není dítě ke knihám vedeno ve své rodině, je právě učitel v mateřské škole tím, kdo může tento kladný vztah v dítěti vybudovat.

Vzpomínky na to, když mi rodiče četli před spaním z knih, patří mezi mé nejkrásnější na dětství. Protože je mi líto, že se v současné době na knihy zapomíná, rozhodla jsem se vybrat si téma bakalářské práce, které se týká dětské literatury. Dlouhou dobu jsem se zamýšlela nad tím, které knihy si pro svou bakalářskou práci zvolit a jak toto téma pojmut. Paní doktorka Mgr. Štěpánka Klumparová, Ph.D. mi doporučila současného autora Petra Horáčka. Byla jsem jeho knihami tak okouzlena, že jsem ani chvíli neváhala a rozhodla se zabývat právě jeho tvorbou. Tento autor byl pro mě do té doby neznámý, a proto jsem se velmi těšila na to, až se o něm a jeho knihách dozvím nějaké informace.

Teoretická část mé práce se bude zaměřovat na stručné seznámení s Petrem Horáčkem, dále na jeho zahraniční tvorbu, která je velmi pestrá. Zařadím do ní také rozborů všech čtyř knih, které vyšly v České republice. Pevně věřím, že mi tyto rozborů pomohou k lepšímu pochopení knih Petra Horáčka a také k poznání způsobu jeho tvorby. Kromě rozborů textů se budu zabývat také stručným rozbořem ilustrací, které tvoří neodmyslitelnou součást Horáčkových knih.

V praktické části zařadím kapitolu *Praktické využití v MŠ*, ve které se pokusím o navržení lekce ke knihám *Papuchalk Petr* a *Husa Líza*. V této kapitole bych ráda čtenáře seznámila především s tím, jakým způsobem je možno pracovat s těmito knihami v mateřské škole. Lekci ke knize *Papuchalk Petr* budu realizovat s dětmi předškolního věku. Velmi se těším na poznání toho, jak budou děti na knihu reagovat.

Do přílohy zařadím přehledný seznam všech knih včetně jazyků, do kterých byly přeloženy, a nakladatelství, ve kterých byly vydány. Dále čtenář v příloze nalezne strukturu analýzy knih, která bude stejná u všech mnou analyzovaných titulů, a obrázky úvodních stran některých zahraničních knih, případně fotografie, které pořídím při realizaci lekce v mateřské škole.

Pevně věřím, že se časem v České republice více rozšíří povědomí o unikátních knihách Petra Horáčka a že budeme tyto knihy nacházet více i v knihovničkách mateřských

škol. Doufám, že zpracováním této práce k tomu mohu alespoň minimálním způsobem přispět.

Pro bakalářskou práci stanovuji následující cíle:

1. Zjistit základní informace o Petru Horáčkovi a jeho zahraniční tvorbě.
2. Provést analýzu všech Horáckových knih, které vyšly v České republice a porovnat, v čem se shodují.
3. Vytvořit praktické návrhy ke knihám *Papuchalk Petr* a *Husa Líza*.
4. Realizovat předem připravenou lekci ke knize *Papuchalk Petr* se dvěma věkově odlišnými skupinami dětí předškolního věku v MŠ a porovnat odlišné reakce obou skupin.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Informace o autorovi a obecně o jeho tvorbě

Petr Horáček se narodil 30. června roku 1967 v Praze. Po základní škole se rozhodl pro studium na střední umělecké škole, kde se věnoval tomu, co měl rád - umění.

Umění zůstává věrný i při dalším studiu, a to na Akademii výtvarných umění v Praze, kde se seznámil s mladou dívkou Claire, která se později stala jeho manželkou a je jí až doposud. Své studium zakončil v roce 1994, kdy získal magisterský titul a odešel společně s Claire do Anglie. Tato země se stala jeho druhým domovem, žije zde dodnes a se svou manželkou vychovávají dvě dcery Terezu a Cecílii.¹

Se svými dětmi zůstal na rodičovské dovolené on sám, zatímco jeho manželka se věnovala výuce umění. V tomto období začíná poznávat dětský svět a zajímat se o dětské knihy, které doposud neznal. Inspirací pro jeho vlastní tvorbu se stala kniha *The Very Hungry Caterpillar (Velice hladová housenka)*, jejímž autorem je Američan Eric Carle.² Protože mě samotnou zajímalo, proč se jeho inspirací stala právě tato kniha, obrátila jsem se na Petra Horáčka a ten mi sdělil, že se k ní dostal úplnou náhodou. Když se narodila jeho první dcera, dostala od jeho přítele právě tuto knihu. Jakmile ji uviděl, byl z ní nadšený. Kniha je podle jeho názoru dokonalou ukázkou, jak by kniha pro nejmenší měla vypadat. Ačkoliv je téměř půl století stará, člověk má dojem, že vyšla včera. Zaujala ho barevnost, grafická úprava a především nádherné nadčasové ilustrace Erica Carleho. Také pro něj byly velmi inspirativní stránky s vyřezávanými otvory, které v knize jsou. Podle jeho slov plní důležitou funkci především proto, že jde o zapojení dítěte do hry. Dítě, které ještě nezná písmena, dostává příležitost spolupracovat a zúčastnit se čtení. Má možnost uhodnout a vidět to, co dospělý „nevidí.“³

Další inspirací pro jeho knihy jsou dětské kresby. Rád navštěvuje školy, povídá si s dětmi, ponechává si jejich kresby a někdy je napodobuje ve snaze pochopit, jak na nápad přišly. Petra Horáčka inspiruje to, co právě vidí. Ať už jsou to zmiňované dětské kresby, návštěvy výstav, či zajímavé fotky v časopisech.⁴

Mezi jeho první knihy patří *Strawberries are red (Jahody jsou červené)* a *What is*

¹Petrhoracek.co.uk: About me. *Petrhoracek.co.uk*[online]. 2007 [cit. 2013-12-18]. Dostupné z: <http://www.petrhoracek.co.uk/about.htm>

²Novinky.cz: *Dětské knihy od Petra Horáčka vycházejí po celém světě, Češi ho neznají*. *Novinky.cz* [online]. 2011 [cit. 2013-12-08]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/kultura/245434-de-tskeknihy-od-petra-horacka-vychazeji-po-celem-svete-cesi-ho-neznaji.html>

³Emailová korespondence s autorem

⁴TĚTHALOVÁ, Marie. *Obrázková knížka dítě seznamuje s výtvarným uměním*. Informatorium. 2012, č. 3, s. 18-19.

black and white (Co je černé a bílé). Obě tyto knihy byly vydány v nakladatelství Walker Books. V roce 2001 získal cenu „Newcomer 2001“ za knihy pro děti. Od této doby publikoval několik desítek knih a získal mnohá ocenění. Např. knihy *Bird, fly high and Run, mouse, run! (Ptáčku, leť vysoko a Běž, myško, běž!)* a *Silly Suzy Goose (Husa Líza)* byly ve Spojených státech amerických oceněny jako nejlepší dětské knihy. Titulem *A New House for Mouse (Nový domek pro myšku)* oslnil holandské čtenáře a v roce 2006 se zde toto dílo stává obrázkovou knihou roku. Tato kniha vyšla i v češtině.⁵

Jeho knihy byly přeloženy asi do patnácti jazyků a jsou oblíbené po celém světě. Značnou oblibu sklízí například ve Francii, Německu či Japonsku. V České republice byly vydány pouze 4 knihy: *Nový domek pro myšku* (2012), *Husa Líza* (2012), *Papuchalk Petr* (2013) a *Husa Líza a vánoční hvězda* (2013). Při vydání knih došlo bohužel ke změně formátu. Knihy jsou tedy ve srovnání s anglickým originálem, který je více přizpůsoben dětskému čtenáři, k dostání v menší verzi. Na vydání má velkou zásluhu nakladatelství Portál, které bohužel již v současné době, jak jsem zjistila, neplánuje vydání dalších jeho titulů, což je jistě velká škoda pro naše nejmenší čtenáře.⁶ Po kontaktování Marie Těthalové, která knihy překládala a redigovala, jsem se dozvěděla, že nakladatelství má sice nabídku na vydání dalších Horáčkových knih, ale vzhledem k tomu, že v poměrně krátké době byly vydány čtyři knihy, chtějí dát prostor i jiným autorům. Dozvěděla jsem se také, že Marie Těthalová tyto knihy objevila na jedné výstavě hraček a knih. Poté oslovila samotného Petra Horáčka a ten jí poslal kontakt na nakladatelství Walker Books, které vlastní práva na vydání knih.⁷

Petr Horáček nezanevřel na svoji rodnou vlast, rád se do Čech vrací a snaží se zde rozšiřovat povědomí o svých knihách. Ukázkou této snahy může být projekt, jenž se uskutečnil v květnu 2013 na veletrhu Svět knihy v Praze. Petr Horáček zde namaloval společně s dětmi obraz na motivy svých knih. Tato událost se konala při příležitosti uvedení jeho nové knihy *Papuchalk Petr*. Obraz byl věnován Nemocnici Na Bulovce, kde bude sloužit jako výzdoba na oddělení dětské chirurgie a traumatologie.⁸

Petr Horáček při tvorbě knih využívá svého uměleckého nadání a své knihy zároveň ilustruje. Při tvorbě postupuje tak, že nejdříve vytvoří ilustrace a až na jejich základě vymýšlí text. Snahou Petra Horáčka je, aby jeho obrázky vypadaly jako kreslené a zá-

⁵Petroracek.co.uk: *About me. Petroracek.co.uk*[online]. 2007 [cit. 2013-12-18]. Dostupné z: <http://www.petroracek.co.uk/about.htm>

⁶Czech literature portal: *Writer and artist Petr Horáček presents pictures to Na Bulovce Hospital. Czech literature portal* [online]. 1999 [cit. 2013-12-08]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/en/news2/writer-and-artist-petr-horacek-presents-pictures-to-na-bulovce-hospital/>

⁷Emailová korespondence s Marií Těthalovou.

⁸Portal.cz: *Petr Horáček namaluje s dětmi obraz pro jejich nemocné kamarády. Portal.cz*[online]. 2013, 26.4.2013 [cit. 2013-12-08]. Dostupné z: <http://www.portal.cz/aktuality/petr-horacek-namaluje-s-detmi-obraz-pro-jejich-nemocne-kamarady/50136/>

roven malované. Proto vytváří tzv. koláže. Postupuje tak, že nejprve maluje pozadí akryly, které různě vymývá, či do nich škrábe, a až poté kreslí zvlášť hlavní postavy, které vyřeže a umísťuje na předem připravené pozadí. Každý obrázek dělá několikrát a následně vybere ten nejlepší, který se pro knihu hodí nejvíce. Pro své ilustrace využívá jak akvarelové barvy, tak i pastelky či voskovky. Nezabývá se pouze ilustrací vlastních knih, ale je ilustrátorem i řady knih dalších autorů.⁹

⁹Novinky.cz: *Dětské knihy od Petra Horáčka vycházejí po celém světě, Češi ho neznají*. Novinky.cz [online]. 2011 [cit. 2013-12-08]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/kultura/245434-de-tskeknihy-od-petra-horacka-vychazeji-po-celem-svete-cesi-ho-neznaji.html>

2 Díla publikovaná v zahraničí

Jelikož většina knih Petra Horáčka je známá hlavně v zahraničí, rozhodla jsem se pro zařazení této kapitoly, která by měla být stručným seznámením s některými jeho zahraničními tituly. V této kapitole se zaměřuji na podrobnější popis pouze některých autorových titulů, jelikož jsem měla bohužel k dispozici jen část zahraniční produkce. Musím ovšem uznat, že i tak bylo pro mne toto srovnání zajímavé.

Horáčkovy knihy byly přeloženy asi do patnácti jazyků. Jelikož se mi nepodařilo najít přehled všech jazyků, obrátila jsem se na Petra Horáčka a ten mi zaslal abecední seznam knih společně s jazyky, do kterých byly přeloženy, a s údaji o tom, ve kterém nakladatelství vyšly (příloha A). Ze seznamu je patrné, že do nejvíce jazyků byla přeložena kniha *Silly Suzy Goose (Husa Líza)*, která patří mezi čtyři knihy, které vyšly v České republice. Tato kniha byla přeložena celkem do jedenácti jazyků, jako je např. katalánština, nizozemština, perština, francouzština, korejština či thajština atd. Naopak knihy *This little cat (Tato malá kočka)* a *Choo choo (Mašinka)* byly přeloženy pouze do jednoho jazyka a to do korejštiny. Velmi mě zaujal článek, ve kterém Petr Horáček píše, že nejvíce se mu líbí vydání korejská, japonská, nebo čínská, jelikož zde nepozná jediné písmenko, a proto se tak celý text stává zajímavou dekorací příběhu, který on sám dobře zná.¹⁰

Pátrala jsem po tom, zda je možné i v České republice sehnat nějaký anglický originál, a byla jsem mile překvapena, že v některých převážně větších knihovnách nalezne několik zahraničních titulů Petra Horáčka. Například Městská knihovna v Praze nabízí k zapůjčení několik knih, jako *The Fly, My Elephant, Jonathan & Martha* a *Look out, Suzy Goose*.¹¹ V Moravské zemské knihovně můžeme nalézt knihy jako např. *Choo, choo, Beep, beep* a *My Elephant*.¹² Knihovna města Plzně nám může nabídnout knihy *Creepy Crawly, Night, night, Run, mouse, run!, Strawberries are red* atd.¹³ Protože i já sama jsem ve své knihovničce chtěla mít alespoň nějaký originál Petra Horáčka, objevila jsem po dlouhém hledání webovou stránku, na kterých je také možno objednat si některé knihy.¹⁴

Petr Horáček se s vydáním knih obracel nejdříve na malá nakladatelství, po ně-

¹⁰Články ze šuplíku: *Kdyby třínohý pes potkal pětinohou kočku*. In: ČiliChili [online]. 2013 [cit. 2014-10-18]. Dostupné z: <http://cilichili.cz/clanky/kdyby-trinohy-pes-potkal-petinohou-kocku-706.html>

¹¹Městská knihovna v Praze: *Katalog on-line*. [online]. [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://www.mlp.cz/cz/>

¹²Moravská zemská knihovna. *Moravská zemská knihovna: Katalogy a databáze* [online]. Brno [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <https://www.mzk.cz/>

¹³Knihovna města Plzně: *On-line katalogy a regionální databáze. Knihovna města Plzně* [online]. Plzeň [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://www.knihovna.plzen.eu/>

¹⁴Angličtina - hry. *Angličtina - hry* [online]. Praha, 2008 [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://www.anglictina-hry.cz>

jaké době ho však oslovilo prestižní nakladatelství Walker Books. V tomto anglickém nakladatelství bylo vydáno přibližně třicet jeho titulů. Několik knih bylo vydáno i v jiných anglických nakladatelstvích, nejvíce si však Petr Horáček chválí spolupráci právě s Walker Books.¹⁵

Zaměřila jsem se na některé zahraniční tituly a snažila se o nich zjistit další, podrobnější informace. Jednou z nejnovějších knih Petra Horáčka, která byla vydána v zahraničí, je kniha s názvem *Animal Opposites (Zvířecí protiklady)*. Kniha vyšla v září roku 2013 a jak název napovídá, je to kniha věnovaná protikladům. Na dvaceti stranách máme možnost vidět zvířata různých velikostí a odlišných vlastností. Podle mého názoru bylo hlavním cílem Petra Horáčka při tvorbě této knihy, aby se děti naučily nejen poznávat jednotlivá zvířata, ale také se naučily srovnávat a pochopily, co protiklad vlastně znamená. Příkladem protikladů, které se v knize objevují, je např. pomalý šnek a rychlý gepard, malá beruška a velký slon či bílá husa a barevný páv. Kniha je určena pro nejmenší děti již od 2 let věku.¹⁶

Kniha *Animal Counting (Zvířecí počítání)* vyšla již v roce 2012 a je podobná předchozí knize. Tato kniha je však zaměřena na rozvíjení matematické gramotnosti. Obsahuje čísla od 1 do 10. Najdeme v ní obrázky zvířátek společně s čísly a to od jedné žirafy až po deset ryb. Každá strana je rozkládací, nalezneme na ní vždy číslo související s počtem zvířat. Dané číslo můžeme vidět také vždy ve tvaru určitého zvířete, např. číslo jedna má tvar žirafy, číslo dvě je ve tvaru zebry atd. Tato kniha je určena pro děti od 2 let.

Petr Horáček mi sdělil, že tyto dvě knihy vymyslel a navrhl sám. S konečnou podobou a hlavně s praktickým provedením samotných rozkládaček mu však kromě editora pomáhal i designér.¹⁷¹⁸

Kniha *What is black and white? (Co je černé a bílé?)* vyšla v roce 2001 a ukazuje dětem, co je černé a co bílé. Děti odhalují stránku po stránce, že noc je černá, sníh je bílý, kočka je černá, mléko je bílé atd. Na poslední stránce čeká na děti velké překvapení - zebra má obě barvy, je tedy černobílá. Na stránkách nakladatelství Walker Books jsem se dozvěděla, že podle odezvy některých rodičů je tato kniha velmi zábavná a praktická.¹⁹ Je určena pro děti již od 1 roku.²⁰

Strawberries are red (Jahody jsou červené) je první vlastní kniha Petra Horáčka

¹⁵ Petr Horáček: *Děti si zaslouží dobrý příběh*. In: SANYTROVÁ, Michaela. Opičí revue [online]. 2013 [cit. 2014-10-18]. Dostupné z: <http://opicirevue.cz/obsah/petr-horacek-deti-si-zaslouzi-dobry-pri>

¹⁶ HORACEK, Petr. *Animal opposites*. London: Walker Books, 2013. ISBN 978-140-6342-338.

¹⁷ Emailová korespondence s autorem

¹⁸ HORACEK, Petr. *Animal Counting*. London: Walker Books, 2012. ISBN 978-1406337617.

¹⁹ Dostupné na www.walker.co.uk.

²⁰ HORACEK, Petr. *What is black and white?*: Walker Books, 2001. ISBN 978-1-4063-2512-6.

a byla vydána v roce 2001. Tato kniha ukazuje, že jahody jsou červené, pomeranče oranžové, banány žluté atd. Každá stránka je více odříznutá než ta předchozí tak, že vrstvené obrázky na konci knihy tvoří překvapení - ovocný salát.²¹

Jedna z nejoblíbenějších autorových knih je kniha *My Elephant (Můj slon)*. Vyšla v roce 2010 a Petr Horáček tuto knihu, jak mi sdělil, napsal a nakreslil velmi rychle. Je to kniha o chlapci a jeho imaginárním nejlepším příteli - slonovi. Chlapec tráví čas hraním si s ním. Slon je také velkým pomocníkem chlapcových prarodičů. Nápad na zhotovení této knihy přišel od jeho dcery, která jako malá měla také imaginárního přítele. V jejím případě to byla liška, která s nimi bydlela.²² Kniha má 40 stran, proto je určena až pro děti od 3 let. Petr Horáček by si velmi přál, aby tato kniha vyšla i u nás. Nejraději na ní má to, že si různí lidé nacházejí různá vysvětlení. Většina dospělých ihned pochopí, že slon byl pouze imaginární přítel. Malé děti si ovšem myslí, že chlapec měl za kamaráda slona, který byl natolik chytrý, že ho nikdo neviděl. Některé děti staršího školního věku si prý dokonce myslí, že vše byl jen chlapcův sen.²³

Největší hodnotu má však pro Petra Horáčka kniha *The Fly (Moucha)*, která vyšla v roce 2010. Trvalo mu deset let, než si prosadil vydání této knihy o zvířátku, které není moc populární a oblíbené mezi dospělými. To bylo také důvodem, proč nakladatelství nechtělo na začátku riskovat. Tato kniha je o tom, jak je těžké být mouchou. Moucha se snaží dělat si, co chce, snaží se nikomu nevadit, ale nemůže se vyhnout tomu, aby ji neustále někdo nepronásledoval. Velice mě zaujalo, že na konci knihy se čtenář může sám rozhodnout, zda knihu zaklapne i s mouchou sedící na poslední stránce, nebo zda ji odloží otevřenou. Z emailové korespondence s Petrem Horáčkem vím, že tato kniha má pro něj ještě jinou dimenzi. Jeho úplně první kniha byla o mouše a o barvách. Nikdo mu ji ovšem nechtěl vydat a důvodem bylo to, že lidé nemají rádi mouchy. Tak se z této knihy stala pouze kniha o barvách ovšem bez mouchy. O deset let později se mu to však podařilo, kniha se líbila natolik, že ji vydali. Smutnou pravdou ovšem je, že ač je kniha u dětí velmi oblíbená, ve světě se podle samotného autora příliš neprodává.²⁴

Obrázky titulních stran výše zmiňovaných knih může čtenář nalézt v příloze (příloha C).

V lednu minulého roku jsem se zúčastnila besedy, kterou pořádala Městská knihovna v Praze a jejímž hostem byl Petr Horáček. Představil zde svou tehdy nejnovější knihu *Papuchalk Petr*, ale také se především věnoval prezentaci několika svých dalších děl, která vyšla v zahraničí. To vše bylo zábavnou formou a před očima desítek dětí. Na vlastní oči jsem se přesvědčila o kouzle knih Petra Horáčka, jelikož několik z nich měl

²¹HORACEK, Petr. *Strawberries are red*. London: Walker Books, 2001. ISBN 978-1-4063-2510-2.

²²Emailová korespondence s autorem.

²³HORACEK, Petr. *Elephant*. London: Walker Books, 2010. ISBN 9781406324419.

²⁴HORACEK, Petr. *The Fly*. London: Walker Books, 2010. ISBN 9781406330731

s sebou a bylo možné do nich nahlédnout. Zaujaly mě hned na první pohled. Měla-li bych vybrat tu nejlepší, nedokázala bych to. Petr Horáček se snaží alespoň touto cestou seznámit české děti se svými knihami, které vyšly v zahraničí.

Dívám-li se na knihy Petra Horáčka očima budoucí paní učitelky v MŠ, je mi velice líto, že naše děti přichází o tak hodnotné a unikátní knihy. Přesto jsem ráda, že v České republice byly vydány alespoň čtyři tituly, i když ne v originálním formátu. Jelikož se dnes klade velký důraz na jazyky, a to hlavně na jazyk anglický, myslím si, že by bylo přínosné, kdyby mateřské školy zakoupily alespoň některé knihy Petra Horáčka v originále. Nelze říci, že se autor zaměřuje jen na knihy s tematikou zvířat, ale většina takových knih převažuje. Myslím si, že tato tematika je pro děti velmi vhodná, jelikož zvířata jsou jim od nejútlejšího věku blízká. Provází jejich život, znají je z knih jiných autorů, televizních pořadů, popřípadě mají doma domácího mazlíčka. Zaujmout je a zapůsobit na ně může také barevnost a nápad, který v knihách je. Některé knihy mají příběh, jako např. *Elephant*, *The Fly* atd. Jiné mají za cíl děti něco naučit, např. *Strawberries are red*, kde se děti učí barvy a jejich přirovnání k ovoci. V knize *Animal Counting* se děti učí pomocí zvířátek počítat od 1-10. Kniha *Animal Opposites* seznamuje děti s tím, co jsou protiklady, a na různých zvířátkách to také ukazuje. V knize *What is black and white?* se děti učí, co je černé a co bílé, a tím také chápou jistý protiklad.

Velká většina zahraničních titulů je tvořena jako tzv. *board books*. Malí čtenáři mohou knihy různým způsobem otáčet, ohýbat a hrát si s nimi. Petr Horáček je názoru, že právě v takových chvílích si dítě vytváří svůj vztah ke knize. Knihy *Animal Opposites* stejně jako *Animal Counting* jsou tzv. *pop up books* - tedy mají určitý interaktivní prvek. V tomto případě se jedná o prostorovou rozkládačku.²⁵

Knihy Petra Horáčka jsou určeny nejmenším dětem. Většina knih, do kterých jsem měla možnost nahlédnout, je vhodná pro děti od 2 let. Podle toho, kolik textu obsahují, jsou však dále určeny dětem starším či mladším. Velice mě těší, že Petr Horáček myslí i na úplně nejmenší děti a u některých titulů je doporučený věk 0+. Nezbyvá než doufat, že do českého jazyka bude přeloženo více Horáčkových titulů. Knihy, které jsem držela v rukou, na mě zapůsobily velmi dobrým dojmem a musím říci, že jsem si je zamilovala na první pohled. Těším se na svůj minivýzkum a na zjištění toho, jak vybrané knihy zapůsobí i na děti.

²⁵Emailová korespondence s autorem.

3 Vybraná díla a jejich rozbor

Nějakou dobu jsem váhala, zda mám provést analýzu pouze třech Horáckových knih, které vyšly v České republice, nebo zda se mám zaměřit na všechny čtyři tituly. Usoudila jsem, že bakalářská práce bude působit ucelenějším dojmem, když zde budou rozebrána všechna čtyři díla. Před samotnou analýzou knih jsem si vytvořila strukturu (příloha B), při jejíž tvorbě jsem se inspirovala *Metodikou rozvoje čtenářství a čtenářské gramotnosti* od Miloše Šlapala, Hany Košťálové, Ondřeje Hausenblase a kol.²⁶ Osnovu struktury jsem však přizpůsobila věkové kategorii dětí předškolního věku. Zvolila jsem si všechny body, které považuji za důležité při rozboru knih. Zaměřila jsem se nejen na autorův záměr, poselství jednotlivých knih, ale i na důležité myšlenky týkající se příběhu. Dále na ústřední témata a motivy knihy, zamyslela jsem se také nad tím, jak knihy souvisí s životem dětí, co by je mohlo zaujmout, nebo co by pro ně mohlo být naopak matoucí. Jako podstatnou pro další rozbor a práci s textem vnímám též podkapitolu týkající se výrazů a klíčových konstrukcí pro dobré porozumění textu. Snažila jsem se také o posouzení formální stránky knihy, kompozice či ustálených prvků. Nemohu také opomenout zmínit časoprostor, charakteristiku hlavních postav a vypravěče či rozbor ilustrací. Právě rozbor ilustrací knih Petra Horáčka by byl jistě velmi zajímavý z pohledu výtvarníků. Jelikož to ale nebylo stěžejním cílem mé práce, pokusila jsem se pouze o jejich stručné posouzení v jednotlivých knihách z pohledu „laika“. Pomocí této struktury se pokusím podrobněji prozkoumat knihy Petra Horáčka.

3.1 Papuchalk Petr

Papuchalk Petr (s názvem originálu *Puffin Peter*) je kniha, která v roce 2011 vyšla v nakladatelství Walker Books. Z anglického originálu ji přeložila Marie Těthalová a v roce 2013 ji vydalo nakladatelství Portál v Praze. Obálku podle původního vydání upravila Kateřina Tvrdá. Kniha byla z anglického originálu přeložena do dvou jazyků, a to do češtiny a nizozemštiny.²⁷ Tato kniha byla nominována na cenu „The Kate Greenaway Medal.“

3.1.1 Vlastní názor na knihu

Na první pohled mě zaujala již obálka knihy a to tím, že nás na ní vítá zvíře, které se v našich krajinách nevyskytuje. Vypadá trochu jako papoušek, ale jak jsem se

²⁶ŠLAPAL, Miloš, Hana KOŠTÁLOVÁ a Ondřej HAUSENBLAS. *Metodika rozvoje čtenářství a čtenářské gramotnosti*. Vyd. 1. Nový Jičín: Krajské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a informační centrum Nový Jičín, 2012, 144 s. ISBN 978-80-905036-8-7.

²⁷Přehledný seznam jazyků i s nakladatelstvími může čtenář nalézt v příloze A.

později dozvěděla, papoušek to není. Jedná se o tzv. papuchalka. Knihu jsem přečetla velmi rychle a téměř jedním dechem. Dlouhou dobu jsem se nemohla vynadávat na ilustrace, které jsou v příběhu velmi důležité. Podle mého názoru jsou opravdu velice nápadité a netrvá příliš dlouho, aby si člověk knihu, i díky nim, oblíbil. Jako budoucí paní učitelka v mateřské škole bych tuto knihu jistě zařadila do dětské knihovničky, jelikož se mi zdá velice vhodná pro předškolní děti. Je to smysluplnými ilustracemi a poutavým, chvílemi až napínavým příběhem, který přináší nejedno poučení. Kniha má tedy za úkol nejen pobavit děti, ale i je nenásilnou formou něco naučit, což se mi na knihách obecně velmi líbí. Dítě, které ještě neumí číst, může snadno, jen prohlížením ilustrací pochopit, o co v příběhu jde. To považuji také za velké plus.

3.1.2 Autorský záměr

Hlavním autorovým záměrem je nenásilnou formou seznámit děti s novými poznatky a zároveň je poučit. Děti získají nové poznatky o jednotlivých ptačích druzích (jako je např. papoušek, tučňák, tukan). Dozvědí se, jak jednotliví ptáci vypadají, a seznámí se s některými jejich vlastnostmi. Dále také zjistí, co je papuchalk za druh ptáka, jelikož se v České republice nevyskytuje. Můžeme porovnávat a přemýšlet, jak se jednotliví ptáci od papuchalka odlišují. To by mohlo být pro děti jistě velice přínosné a zábavné. Vybízí je k tomu také kompozice příběhu a variování setkání s jednotlivými obyvateli ptačí říše. Toto ovšem není podle mého názoru prvotní autorův záměr, i když je také velmi důležitý. Za důležitější ovšem považuji poučení, které se dá vztáhnout ke každodennímu životu dětí. Ty by měly dospět k poznání, že je důležité se umět přesně a výstižně vyjadřovat. Tato dovednost by se jim mohla hodit, když se ztratí a potřebují někomu sdělit, kde bydlí, jak se jmenují, nebo když dokonce samy někoho hledají (např. ztracenou věc nebo kamaráda). Netýká se to však jen případu, když se ztratí, ale také např. když druhým něco říkají a chtějí, aby je dobře pochopili. Papuchalk Petr se již také poučil. To můžeme pozorovat v závěru knihy, kdy mu velryba řekla: „*Proč jsi to neřekl hned, že si stejný jako on!*“²⁸ Pro příště si Petr tedy bude jistě pamatovat, že když se mu kamarád opět ztratí, musí při jeho hledání říci, že vypadá stejně jako on. Může se ale stát, že se mu ztratí někdo jiný, z čehož vyplývá, že musí zvířátko co nejpřesněji popsat. Nestačí říci pouze jednu věc jako např.: „*Ó, Pavel je legrační a dělá rámus.*“²⁹ protože ta může být zrovna společná pro více zvířat, jako tomu bylo i v knize.

²⁸HORÁČEK, Petr. *Papuchalk Petr*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013, [37] s. ISBN 978-80-262-0361-2.

²⁹HORÁČEK, Petr. *Papuchalk Petr*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013, [37] s. ISBN 978-80-262-0361-2.

3.1.3 Poselství knihy a nosná myšlenka textu

Za důležité poselství textu považuji, aby si děti uvědomily cenu přátelství a pochopily, že dva je více než jeden. Toho si samozřejmě můžeme povšimnout i v knize: „*Petr a Pavel byli nejlepší kamarádi. Pavel Petra často rozesmál, protože dělal rasmus a spoustu legračních věcí.*“³⁰ Dítě z příběhu může pochopit, že ve dvou je vždy vše snazší a mít kamaráda je velice důležité. Přátelé si vzájemně pomáhají, když je jeden z nich smutný, mohou hledat cestu, jak toho druhého rozveselit. Zdolání jakékoliv překážky nám jde lépe, když máme vedle sebe někoho, komu plně důvěřujeme. To můžeme vidět i v samotné knize. Petr byl velice smutný, když se jeho kamarád ztratil. Když se po nějakém čase znovu setkali, byl štěstím bez sebe. Děti by měly také pochopit, že to, jak se k Petrovi zachovala velryba a nabídla mu svou pomoc, není samozřejmost. Setkáme se v životě i s lidmi, kteří se k nám otočí zády a z jakýchkoliv důvodů nám nebudou chtít pomoci. Petr Horáček se proto snaží tuto skutečnost dětem nenásilnou a vtipnou formou přiblížit. Tuto hodnotu přátelství považuji za velmi cennou.

3.1.4 Ústřední témata a motivy knihy

Hlavním tématem knihy je přátelství mezi dvěma papuchalky Petrem a Pavlem. Vztah mezi dvěma kamarády a jejich přátelství zde hraje velkou roli. Petrovi se ztratil kamarád a on udělá vše proto, aby ho našel. V knize se však objevuje ještě jedno přátelství a to mezi papuchalkem Petrem a velrybou, která se mu snažila pomoci při hledání ztraceného přítele. Velmi důležitý je také motiv cesty, který prolíná celý příběh. Průvodním jevem je postupné objevování toho, jaký Pavel je. Jelikož papuchalk je velice důležitá postava celého příběhu, snažila jsem se sama více zjistit, o jaký druh jde. Jedná se o papuchalka bělobradého, který hnízdí na pobřeží severní Evropy, Islandu či na východě Severní Ameriky.³¹

3.1.5 Dítě a kniha

Doporučený věk dítěte Doporučený věk v knize zmíněn není, avšak na stránkách nakladatelství Walker Books je uvedeno, že kniha je doporučena pro děti od 2 let.³² Dle mého názoru tomu odpovídá celkový rozsah textu. Při předčítání knihy dětem je důležité ukazovat jim také současně ilustrace, které utvářejí samotný příběh. Bez ilustrací by příběh nedával smysl a děti, hlavně ty nejmenší, by se tak v knize mohly

³⁰HORÁČEK, Petr. *Papuchalk Petr*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013, [37] s. ISBN 978-80-262-0361-2.

³¹BURNIE, David. *Ptáci: obrazová encyklopedie ptáků celého světa*. Praha: Knižní klub, 2008, 512 s. ISBN 978-80-242-2235-6.

³²Dostupné na www.walker.co.uk.

ztrácet. Jako jediné mínus zde nacházím to, že kniha je menšího formátu a bohužel nemá pevné stránky z kartonového papíru tak, jako je tomu v anglickém originále. Proto je možné, že při neopatrném zacházení se může snadno poničit. Rodič či učitel má na výběr, zda předem seznámí dítě s tím, co je papuchalk za zvíře a kde se běžně nachází. Kniha může ovšem vyvolat otázky vztahující se k papuchalkovi. Děti se budou chtít o něm dozvědět něco víc, ale pokud bychom jim vše řekli předem, mohli bychom je o tuto možnost připravit. Pro dobré pochopení příběhu především nejmenšími dětmi bych však doporučovala, aby je rodič/učitel s papuchalkem seznámil ještě před čtením a vysvětlil jim, o jaký druh ptáka se jedná.

Co v obsahu souvisí s životem dítěte Myslím si, že dětem budou velmi blízcí zvířecí hrdinové. Mohou si také uvědomit, že tak jako Pavel měl za kamaráda Petra i ony mají např. v mateřské škole nějakého kamaráda. Podle mého názoru je příběh velmi poučný a souvisí s životem dítěte právě z tohoto hlediska. S životem dítěte samozřejmě souvisí i různá poučení, o kterých jsem psala výše (podkapitola 3.1.2). Zpravidla je vhodné vztáhnout tato poučení k dětské zkušenosti a jejich běžnému životu. Jako budoucí paní učitelka bych zdůrazňovala, že to, že se ztratíme, se může stát, ale vždy bychom měli zachovat chladnou hlavu a vědět, jak si s danou situací poradit.

Co by mohlo dítě zaujmout Dítě předškolního věku by mohlo zaujmout neobvyklé zvíře - papuchalk. V knize se také objevují další méně častá zvířata, se kterými se papuchalk setkává. Jedná se o velrybu, papouška, tučňáka a tukana. Velký zájem by dítě mohlo také projevit o exotické prostředí, moře a ostrovy, které se v knize vyskytují. Dále si myslím, že by dítě mohl očarovat samotný příběh, který je napínavý, vtipný a zároveň má šťastný konec. Děti se mohou líbit i ilustrace, které jsou veselé a barevné, lze z nich také rozpoznat spoustu důležitých informací týkající se děje. Například podle obrázků, na kterých je bouřka, lze poznat, že musela být opravdu velká a děsivá. Dalším příkladem může být také obrázek Petra, když je smutný a zoufalý, že už Pavla nikdy nenajde. Můžeme ale sledovat i to, jak jsou oba papuchalkové šťastní, když se spolu opět shledají.

S čím by si dítě nemuselo vědět rady Je možné, že některé dítě by mohlo být zmatené ze samotného papuchalka, jelikož pro naši zemi není typický. Dále by se také mohl vyskytnout problém v tom, že děti odmala slyší, aby se nebavily s cizími lidmi a ani s nimi nikam nechodily. Papuchalk Petr ale klidně hned uvěří velrybě, když mu nabídne svou pomoc, a vypraví se s ní hledat svého nejlepšího kamaráda. Myslím si, že nad tímto dětem příliš přemýšlet nebudou. Zde je ovšem vhodné poznamenat a vysvětlit jim, že v pohádkách se takové věci stávají, ale nejen tam. Může se nám něco přihodit

a cizí člověk nám pomůže. Musíme být ale opatrní a dávat si pozor, komu uvěříme. Dále je možné, že se najdou bystré děti, které se budou podívat nad tím, proč papuchalk Petr neřekl velrybě rovnou, že Pavel vypadá úplně stejně jako on. Tím by si usnadnili hledání. Může se také stát pravý opak a některé děti pointu příběhu vůbec nepochopí. Velmi se těším na svůj minivýzkum a na zjištění toho, jak si děti s příběhem poradí.

3.1.6 Formální stránka knihy a jazykové prostředky

Kompozice textu Děj je uspořádaný chronologicky. Autor využívá ze základních kompozičních prostředků gradaci. Příběh se stupňuje tím, že Petr doplňuje další a další detaily při hledání kamaráda Pavla. Jeho nalezení je neúspěšné, jelikož Pavel není ještě dostatečně popsán. Stále si ho můžeme s někým splést, a proto nemůže být nalezen.

V knize je použita klasická výstavba dramatu. V expozici nás autor seznamuje s hlavními hrdiny příběhu, dovídáme se, jak vypadají a jakým způsobem spolu tráví čas. V kolizi v nás autor vzbudí napětí tím, že přijde bouře, která byla opravdu velká, a oba kamarádi jsou od sebe odtrhnuti. Krize přichází v případě, kdy se Petr setká s velrybou, která mu nabídne svou pomoc, a tím se celá zápletka začne rozvíjet. Peripetii můžeme sledovat, když Petr již nedokáže více popsat, jak jeho kamarád vypadá. Kdyby řekl velrybě, že jeho barevný zobák je ještě pruhovaný, nebo že Pavel je papuchalk jako on, mohlo by vše dopadnout jinak. Děj je rozuzlen, když se oba papuchalkové opět setkají. Velkou roli zde hraje velryba, bez které by pravděpodobně nedopadlo vše dobře. Petr měl štěstí, že potkal právě ji, protože znala dobře oceán a zvířata na ostrovech. Je ovšem také pravda, že k setkání obou papuchalků dochází díky náhodě, jelikož Petrovi její znalosti příliš nepomohly. Při setkání dvou kamarádů je celá zápletka ukončena. Příběh má šťastný konec a vše dobře dopadá. Pro lepší představu čtenáře uvádím příklad, jak je pointa utvářena.³³ Dochází zde k variaci motivů hledání Pavla a upřesnění jeho popisu (V: velryba, P: papuchalk Petr).

V: „*Jak vypadá tvůj nejlepší kamarád?*“

P: „*Ó, Pavel je legrační a dělá rámus.*“

Ptáci na ostrově byli legrační a dělali spoustu rámusu, ale žádný z nich nebyl Pavel.

P: „*Pavel není papoušek,*“ řekl Petr. „*Pavel má černá a bílá pírká.*“

Ptáci byli legrační, dělali rámus a byli černobílí, ale vůbec nevypadali jako Pavel.

P: „*Pavel není tučňák,*“ řekl Petr. „*Pavel má zobák barevný!*“

Pták na ostrově byl legrační, dělal velký rámus, byl černobílý a měl barevný zobák, ale nebyl to Pavel.

³³HORÁČEK, Petr. *Papuchalk Petr*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013, [37] s. ISBN 978-80-262-0361-2.

Časoprostor Z textu nelze rozpoznat, jak dlouho celý příběh trval. Je ovšem velmi pravděpodobné, že to bylo několik dní, jelikož se v knize můžeme dočíst, že „*za několik dní se na obzoru objevily malé ostrůvky*.“³⁴ Papuchalk s velrybou navštívili více zvířátek, a když nevěděli, kam už se podívat, pluli oceánem sem a tam. Proto usuzují, že cesta trvala i několik týdnů. Myslím si, že by bylo vhodné o tom s dětmi diskutovat. V knize se dočteme, že vítr odnesl Petra někam na moře, což znamená, že se celý příběh odehrává někde na moři. To se dá usoudit také z ilustrací a ze zmínky autora o malých ostrůvcích. Že jde o slanou vodu lze také poznat z toho, že se v ní vyskytovala velryba, která je také důležitou postavou příběhu. Podle mého názoru je toto exotické prostředí s neobvyklými zvířaty pro děti velmi poutavé.

Charakteristika hlavních postav a vypravěče Hlavními postavami příběhu jsou dva papuchalkové Petr a Pavel. Další důležitou postavou je velryba, která pomáhá Petrovi nalézt ztraceného přítele. Mezi vedlejší postavy patří papoušek, tučňák a tukan. Všechny postavy jsou kladné. Některé údaje o hlavních postavách, ale i vedlejších postavách příběhu, se lze dozvědět přímo z textu, jako např. „*oba papuchalkové trávili většinu času chytáním ryb kolem svých malých ostrůvků*.“ Autor v roli vypravěče používá jednoduché věty - „*Vítr ho odnesl daleko na moře*,“ případně krátká souvětí - „*Pavel Petra často rozesmál, protože dělal rámus a spoustu legračních věcí*.“ Příběh je psán v minulém čase, avšak přímá řeč postav je v čase přítomném, jedná se o dialog mezi velrybou a papuchalkem Petrem („*Jak vypadá tvůj nejlepší kamarád?*“).³⁵ Příběh je vyprávěn v 1. osobě a má nadosobního vypravěče, který je nehodnotící a v příběhu nepřítomný.

Které výrazy nebo konstrukce jsou klíčové pro dobré porozumění. Přemýšlela jsem nad tím, jaké všechny momenty musejí děti v knize pochopit, aby porozuměly tomuto textu. V této knize jsou ilustrace důležitější než samotný text. Velmi důležité je, aby děti chápaly vztah mezi Petrem a Pavlem a aby rozuměly tomu, proč je Petr smutný, když se mu kamarád ztratí. Zároveň zde hraje velkou roli pochopení vztahu mezi Petrem a velrybou a tím, v čem spočívá její pomoc. Dalším důležitým momentem je uvědomění si toho, co se stalo, když přišla bouře. Toto se dá vyčíst i z ilustrací. Podle barevnosti lze poznat, že došlo k nějakému neštěstí. Nejdůležitější však je, aby děti porozuměly samotné pointě textu, která je utvářena postupně na základě promyšlené kompozice (podkapitola 3.1.6). Vždy se přidávají další detaily při popisu Pavla. Děti musí chápat, že v původním popisu něco chybělo. Velryba měla dobrou vůli mu pomoci,

³⁴HORÁČEK, Petr. *Papuchalk Petr*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013, [37] s. ISBN 978-80-262-0361-2.

³⁵HORÁČEK, Petr. *Papuchalk Petr*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013, [37] s. ISBN 978-80-262-0361-2. (všechny citace v tomto odstavci)

protože jednotlivé druhy ptáků znala. Můžeme si také ale položit otázku, proč se ho hned na začátku hledání nezeptala, jaké zvířátko vlastně hledá. Tím by se ale vytratila pointa. Velmi mě zajímá, zda některé z dětí napadne se zeptat, proč Petr neřekl velrybě rovnou, že je Pavel stejné zvířátko jako on. Pro lepší představu dokládám konkrétní příklad toho, jak se celá pointa skládá (podkapitola 3.1.6).

Ustálené prvky Název knihy na titulní straně je napsán malými písmeny, pouze první písmeno je velké. V prvním slově názvu knihy *Papuchalk* se střídají různé barvy a *Petr* je napsán pouze jednou barvou. Tato barevnost mi připomíná papuchalkův barevný zobák. Na žlutém podkladě je namalovaný téměř přes celou stranu obrázek papuchalka. Na zadní straně je červeným větším písmem shrnut děj celé knihy. Toto stručné seznámení s dějem je z části psané formou otázek. Autor tím otvírá celý příběh, vede děti k předvídání a snaží se je motivovat k naslouchání. „*Co se stane, když Petrův nejlepší kamarád Pavel najednou zmizí? Jestlipak se zase setkají?*“ O něco menším písmem jsou dále psány základní informace o autorovi. V textu se objevuje stále stejné písmo až na několik výjimek. Na začátku knihy, kde můžeme vidět oba kamarády, jsou velkými psacími písmeny napsána jejich jména. To slouží pravděpodobně k tomu, aby děti, které již poznají nějaká písmenka, mohly samy určit, kdo je Petr a kdo Pavel. Stejně zvýraznění nalezneme také v závěru, kdy se oba kamarádi opět setkávají. „*Byl to PAVEL!*“ Jméno Pavel napsal autor velkými písmeny pravděpodobně záměrně. To, že se Pavel našel, bylo pro Petra velkou a šťastnou událostí. V textu můžeme také vidět napsáno velmi malým písmem *malé* ostrůvky. Děti tedy snadno rozpoznají, co je *VELKÉ* a co *malé*. Velikost písmen může dětem mnohé napovědět a ony tím získávají celkově větší přehled o významu jednotlivých napsaných slov. Autor tím chtěl podle mého názoru docílit toho, aby si děti všimaly nejen ilustrací, ale také samotných písmenek, přestože neumí ještě číst. Co se týká grafické stránky knihy, autor se snaží některá slova v textu graficky zvýraznit, např. slova PETR, PAVEL či VELKÁ bouře jsou v knize uvedeny velkými písmeny. Expresivita literárního projevu je podtržena vykřičníky, třemi tečkami (Např. *...přišla bouře, nebo bylo to legrační a dělalo to rámus...* či *Jednoho dne, když se spolu potápěli...*). Po otevření knihy nalezneme na bílé straně papuchalka a věnování. Je zde napsáno „*Pro babi Bang.*“³⁶ Myslím si, že je důležité upozorňovat děti na věnování v knihách. Rozvíjí to u nich jistou citlivost k tomu, jak je kniha vystavěna, a prohlubuje vztah k ní. Děti mohou také pochopit, že autor knihu pravděpodobně věnoval osobě, která je pro něj z nějakého důvodu důležitá.

³⁶HORÁČEK, Petr. *Papuchalk Petr*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013, [37] s. ISBN 978-80-262-0361-2. (všechny citace v tomto odstavci)

3.1.7 Rozbor ilustrací

První ilustraci můžeme vidět již na titulní straně. Je na ní přes celou stranu obrázek papuchalka. Už z tohoto obrázku nám může být zřejmé, že celá kniha bude plná barev. O tom se člověk přesvědčí po otevření knihy. Petr Horáček klade důraz na to, aby se děti dokázaly vžít do děje. K tomu nám napomáhá i barevnost. Například když byla bouře, ilustrace nám dává najevo, jak asi velká a děsivá musela být, jelikož autor volí tmavě modrou, zelenou a černou barvu, která v nás vyvolává pocity napětí, strachu či úzkosti.

Autor se v knize zaměřil také na zachycení průběhu některých událostí, např. návrat papuchalka Pavla je zachycený na jedné dvoustraně hned čtyřmi oddělenými obrázky. Na prvním vidíme jen černou tečku. Na dalších obrázcích se postupně přibližuje, až je na posledním zachycen detailně.

Z ilustrací lze tedy přesně poznat, co se v knize děje a jak se cítí jednotlivé postavy. Např. z ilustrace papuchalka Petra lze poznat jeho nešťastný výraz, smutné oči, svislé tělo, skleslá křídla (ve srovnání s ilustrací zachycující šťastné shledání obou papuchalků). Můžeme tedy usoudit, že byl Petr zoufalý a smutný, když stále nemohl Pavla najít. Postavy jsou zachyceny realisticky. Autor výtvarně ztvárnil i prostředí, ve kterém se vyskytují. Ilustrace v této knize nejen upoutávají pozornost, ale mají i funkci poznávací a popisnou. Nejsou však jen statické, ale zachycují i akci a pohyb.

3.2 Husa Líza

Knihy byla napsána v roce 2006 a do češtiny ji z anglického originálu přeložila o šest let později Marie Těthalová. Vydalo ji nakladatelství Portál. Název originálu je *Silly Suzy Goose* a toto původní vydání vyšlo v nakladatelství Walker Books. Obálku podle původního vydání upravila Kateřina Tvrdá. Kniha byla přeložena celkem do jedenácti jazyků. Mezi ně kromě češtiny patří španělština, korejština, thajština, portugalština, němčina, katalánština, holandská, perština, francouzština a fríština.³⁷ Z tohoto velkého množství jazyků, do kterých byla kniha přeložena, lze usoudit, že příběh o huse Líze, která touží být jiná než ostatní husy, si oblíbily děti po celém světě (příloha A).

3.2.1 Vlastní názor na knihu

Knihy mě na první pohled očarovala svou pestrostí. Nejde ani tak o pestrost týkající se barev, i když i po této stránce je kniha velmi poutavá, ale především o velké množství

³⁷Přehledný seznam jazyků i s nakladatelstvími může čtenář nalézt v příloze A.

zvířat, které se v knize objevují. Petr Horáček je podle mého názoru velmi hezky výtvarně ztvárnil. Celý příběh mi přijde velmi nápaditý. Na jeho počátku je odvážná husa Líza, která by chtěla být jiná než ostatní, ale na konci knihy zjistíme, že je vlastně ráda tím, kým je. Zaujal mě jednoduchý, přesto okouzující děj a myslím si, že u dětí by tomu nebylo jinak. Hlavní kouzlo objevuji v tom, že se obyčejná husa vypraví do světa a zkouší, jaké to je být někým jiným. Po přečtení několika vět jsem nedokázala předvídat, jak se příběh bude dál vyvíjet a jak vše dopadne. To bylo nejspíš způsobeno tím, že jsem se snažila do Lízy vcítit a představit si, jaké to je snažit se být někým jiným. Probouzelo to ve mně jisté napětí a zvědavost, jaký bude konec. Velmi kladně hodnotím také to, že učitel nebo rodič může na základě příběhu vymyslet pro děti spoustu aktivit, ke kterým samotná kniha vybízí. Nebo jim může také pokládat různé otázky. Děti mohou např. na začátku knihy hádat, která z velkého počtu hus na obrázku je právě Líza - může to být husa, která stojí nejvýš, nebo i husa, která má okolo sebe nejvíce prostoru, čili má největší přehled. Věřím, že toto by mohlo vyvolat mezi dětmi velkou diskuzi a dospěli bychom k několika názorům. Děti můžeme také zapojit do příběhu tím, že si vyzkoušejí, jak se pohybují jednotlivá zvířata, dozví se o nich základní informace či nějaké zajímavosti. Další možné aktivity jsem se pokusila více rozpracovat v kapitole *Praktické využití v MŠ* (kapitola č. 4). Celkově mohu říci, že jsem si knihu velmi oblíbila a jako budoucí učitelka v mateřské škole ji jistě ráda využiji ve své praxi.

3.2.2 Autorský záměr

Po přečtení knihy jsem dospěla k názoru, že hlavním autorovým záměrem je opět děti nenásilnou a zábavnou formou poučit. Jako v knize *Papuchalk Petr* (podkapitola 3.1), kde se hlavní hrdina seznámil s různými zvířaty, i zde husa Líza potkává několik zvířat. Děti se tedy seznamují např. s netopýrem, žirafou, slonem, tuleňem či lvem. Z příběhu poznají i typické přirozené projevy zvířat. Dozví se třeba, že netopýr se umí pověsit hlavou dolů, pštros umí opravdu rychle běhat, tuleň se může potápět pod vodou atd. V příběhu nalézám však ještě další poučení. Když husa Líza utíkala před lvem, využila všeho, co se naučila od ostatních zvířátek. Uměla např. natahovat krk jako žirafa, plavat pod vodou jako tuleň, skákat jako klokan, pleskat křídly jako netopýr nebo utíkat tak rychle jako pštros. Děti si z toho mohou vzít poučení - neučíme se některé věci jen tak pro nic za nic, ale vše, co se naučíme, se nám může jednou hodit. Tak jako husa Líza, když byla v nebezpečí, využila všeho, co se naučila. Další poučení vychází z běžného života. Týká se toho, že husa Líza měla s ostatními husami společné to, že všechny byly husy. Přesto je ale možné, že každá měla jiné vlastnosti, vynikala v něčem jiném, nebo byla v něčem jiném výjimečná. A tak je tomu i u lidí. Děti by měly pochopit, že i když jsme všichni lidé, přesto jsme každý neopakovatelný

originál. Toto souvisí i s kulturní rozdílností. Je jedno, jakou máme pleť, z jaké země pocházíme nebo jakým mluvíme jazykem. Kniha čtenáře vyzývá k tomu, aby si kladl otázky po jedinečnosti lidské bytosti. Příkladem je to, jak autor uvádí u každého zvířete, v čem je jedinečné (*Žirafa může natáhnout krk hodně vysoko. Netopýr se může pověsit hlavou dolů. Tukan může hlasitě klapat zobákem atd.*). Myslím si, že je velmi důležité, aby učitelé s touto skutečností děti v předškolním věku seznamovali a tím předcházeli i možné šikaně.

3.2.3 Poselství knihy a nosná myšlenka textu

Poselství knihy obsahuje dvě protikladné stránky. Líza se sice snaží celou dobu o to, aby nebyla jednou z davu, ale zároveň by neměla zapomínat na to, kým je. Neměla by kopírovat ostatní, ale to, že se od nich něčemu přiučí, pro ni může být samozřejmě zajímavé a cenné. Např. když utíká před lvem, který se ji snaží chytit, využije všeho, co se naučila od ostatních zvířátek. Jako další myšlenku v tomto textu vidím, že je důležité mít jisté společenství blízkých bytostí, kam se člověk vždy může vrátit.

Dále si myslím, že z textu vyplývá také to, že není důležité, jak kdo vypadá, ale jaký doopravdy je. Nevadí, když někdo vypadá stejně jako ten druhý, i přesto je totiž každý jiný.

3.2.4 Ústřední témata a motivy knihy

Hlavním tématem knihy je putování husy Lízy, setkání s různými zvířaty a následné zjištění toho, že je ráda tím, kým je. Můžeme říci, že se jedná o knihu, která se snaží zachytit proces hledání sebe sama. Husa Líza při své cestě potkává několik zvířat, které pozoruje a zkouší si, jaké by bylo být jako ony. Stejně jako v knize *Papuchalk Petr* je i zde důležitý motiv cesty.

3.2.5 Dítě a kniha

Doporučený věk dítěte Kniha je určena pro děti od 2 let věku, jak je uvedeno na stránkách nakladatelství Walker Books.³⁸ Myslím si, že tento věk je zvolen přiměřeně, jelikož kniha obsahuje málo textu. I přesto, že nejprve vznikly ilustrace, příběh má smysl i bez nich. Musím ovšem zdůraznit, že i v této knize jsou tyto dvě složky úzce provázány a autor určitě předpokládal, že ten, kdo předčítá, bude zároveň ukazovat dětem ilustrace, respektive dítě s ním bude do knihy nahlížet. Mladší děti se tedy mohou při poslechu dívat do knihy a prohlížet si ilustrace, které jim celý příběh doplní.

³⁸Dostupné na www.walker.co.uk.

Samotný text může pomoci k rozvíjení fantazie a představivosti dětí. Děti si mohou samy udělat obrázek o tom, jak husa Líza vypadala, nebo jak moc asi zařvala před lvem atd. Proto bych volila u starších 5-6 letých dětí nejprve přečtení příběhu a až následné ukázání ilustrací. Děti by také mohly výtvarně ztvárnit to, jak celý příběh pochopily. Bohužel i v této knize byl při vydání u nás změněn formát a nemá tedy pevné desky z kartonového papíru. Hrozí tedy, že se při neopatrném zacházení snadno poškodí.

Co v obsahu souvisí s životem dítěte Myslím si, že dětem budou i zde velmi blízcí zvířecí hrdinové. O to více, když se opět nejedná o klasická domácí zvířata, ale o druhy, které děti mohou vidět pouze v zoologické zahradě. Některé děti jsou odvážné a rády zkusí nové a nové věci stejně jako naše hlavní hrdinka husa Líza. I v tom se tedy mohou některé děti najít a může to souviset s jejich životem. Nacházím i souvislost se samotným příběhem. Děti by měly vědět, že je důležité být tím, kým jsou. Neměly by si hrát na někoho jiného, nebo kopírovat projevy chování cizích lidí. Proto si myslím, že je důležité vyzdvihovat kladné stránky dětí a ukazovat jim, že každý z nás je v něčem výjimečný. Dále je velmi zajímavé, jaká zvířata autor zvolil. Spojuje zde klasickou husu domácí s exotickými druhy zvířat. To má jistou spojitost i s lidským životem, jelikož i lidé z různých zemí se mohou potkat jen tak na ulici. V tomto vidím i jistý autorův interkulturní záměr.

Co by dítě mohlo zaujmout Myslím si, že by děti mohlo zaujmout množství exotických zvířat, které můžeme v knize vidět. Jako např. slon, žirafa, lev, tukan atd. Dále by děti mohlo zaujmout právě spojení exotických zvířat s obyčejnou husou domácí. Určitě by si mohly také všimnout, hlavně starší děti, rozmístění textu na jednotlivých stránkách. Myslím si, že celý příběh je poměrně dobrodružný, jelikož se v něm stále něco děje, a tak se dětem bude líbit i právě z tohoto důvodu.

S čím by si dítě nemuselo vědět rady Je možné, že některé menší děti nemusí pochopit samotný závěr knihy. Tím myslím to, proč lev, který se snažil husu Lízu dohonit, odešel, když byla mezi ostatními. Myslím si, že malé děti nemusí pochopit, že ji nepoznal z toho důvodu, že je úplně stejná jako její kamarádka. Děti by mohlo dále překvapit, že se obyčejná husa domácí setkává s tolika zvířaty, která žijí v zoologické zahradě.

3.2.6 Formální stránka knihy a jazykové prostředky

Kompozice textu Příběh je uspořádán chronologicky. Ze základních kompozičních prostředků nacházím v knize variaci motivu. A to tehdy, když husa Líza zkusí být ně-

kým jiným. Vždy se mění druh zvířete. Dalším kompozičním prostředkem je gradace. Husa Líza potkává různá zvířátka od malého neškodného netopýra po velkého nebezpečného lva. Myslím si, že i v této knize se dá hovořit o klasické výstavbě dramatu. V expozici se seznamujeme s husou Lízou a s tím, proč by chtěla být jiná než ostatní. Dále také poznáváme různá zvířata. Kolize přichází tehdy, kdy Líza zkouší řvát jako lev. Problém je ale ten, že lev spí a ona jde přímo k němu. Krize nastává tehdy, když se lev probudí a vůbec se mu nelíbí, co husa dělá. Peripetii můžeme vidět, když Líza před lvem utíká, využívá všeho, co se od ostatních zvířátek naučila, a snaží se dostat do bezpečí. Děj je rozuzlen tehdy, když je již husa Líza mezi ostatními husami a lev ji tedy nepozná. Celý příběh má šťastný konec.

Časoprostor Z příběhu není jasné, kdy a kde se odehrává. Jelikož husa Líza navštívila několik druhů zvířátek, domnívám se, že příběh mohl trvat i několik dní. Zařadila bych ho ovšem spíše k příběhům krátkým. Některá zvířata jsou znázorněna ve svém přirozeném prostředí (např. tučňáci se kloužou na ledě, tuleň se potápí pod vodou atd.). Prostředí u dalších zvířat jsou neutrální, jelikož autor používá jednobarevná pozadí (např. tukan je na bílém pozadí, netopýr na modrém atd.). Zvířata tak ovšem lépe vyniknou.

Charakteristika hlavních postav a vypravěče Kniha má jednu hlavní postavu, o níž se dovídáme již v úvodu knihy („*Jednoho dne se husa Líza rozhlédla kolem sebe. Byla úplně stejná jako ostatní husy. Já bych chtěla být jiná, pomyslela si Líza.*“).³⁹ Jedná se o husu, která se jmenuje Líza. Husu Lízou bych charakterizovala jako velmi odvážnou, protože se vydává do světa, aby si zkusila jaké to je, být někým jiným. Její odvaaha spočívá ve snaze naplnit touhu změnit svůj život. Zkouší tedy různé věci jako ostatní zvířata. Například se pověsí hlavou dolů a plácá křídly jako netopýr, klouže se po ledě jako tučňák, nebo se potápí jako tuleň. Svou odvalu ukáže také tehdy, když lev neslyší, jak řve, a tak jde k němu blíže. Když jí ale hrozilo nebezpečí, pochopila, že mezi ostatními husami je jí lépe. Proto si myslím, že je zároveň i rozumná a chytrá, jelikož si toto dokáže uvědomit a poučit se ze svých chyb. Nabízí se ovšem otázka, zda jde opravdu o odvalu, nebo spíše o hloupost. Líza totiž mohla klidně přijít o život. Pravděpodobně si toho ale nebyla vědoma, a proto šla ke lvovi blíže. Vedlejšími postavami jsou zvířata, se kterými se husa Líza setkává a snaží se je napodobit. Mezi ně patří netopýr, tukan, tučňák, žirafa, slon, klokan, pštros, tuleň a lev. K vedlejším postavám také patří několik desítek ostatních hus, které se objevují na začátku a na konci knihy.

Tento příběh má nadosobního vypravěče, který je plně informovaný o příběhu. Zná

³⁹HORÁČEK, Petr. *Husa Líza*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012, [40] s. ISBN 978-80-262-0173-1.

pocity a všechny myšlenky postav (např. „*Jednoho dne se husa Líza rozhlédla kolem sebe. Byla úplně stejná jako ostatní husy. Já bych chtěla být jiná, pomyslela si Líza*“).⁴⁰ Autor střídá tedy vyprávění v er formě a nepřímou řeč. Pasáže, které jsou v knize psané nepřímou řečí, jsou Lízinými myšlenkami. Jedná se tedy o její vnitřní monolog.

Které výrazy nebo konstrukce jsou klíčové pro dobré porozumění Zamýšlela jsem se nad tím, co vše je v knize důležité pro dobré porozumění textu dětmi. Došla jsem k závěru, že je velmi důležité pochopit samotný začátek: Proč chce být husa Líza jiná než ostatní husy. Dále děti mohou vidět, že husa Líza zkouší být někým jiným. Zásadní je hlavně pochopení toho, proč se lvovi nelíbilo, když před ním Líza zařvala. Dalším důležitým momentem je uvědomit si, že Líza využila všeho, co se od ostatních zvířátek naučila k tomu, aby před lvem utekla co nejrychleji domů k ostatním husám. Posledním momentem je uvědomění si toho, proč lev husu Lízu mezi ostatními nepoznal.

Podstatné je, aby děti správně chápaly celý závěr příběhu a to hlavně to, proč je najednou husa Líza ráda tím, kým je. Měly by si uvědomit, že lev na ni už nemohl, protože byla mezi svými a on ji nepoznal. Jak se píše v knize: „*Někdy je asi lepší být stejná jako ostatní.*“⁴¹ Dále následuje strana, na které je husa Líza, která řve jako lev před ostatními husami. Tím ukazuje, co se naučila a v čem je ona jiná než ostatní.

Ustálené prvky Na titulní straně knihy můžeme vidět téměř přes celou stranu obrázek husy, čtenář tedy může již z obálky knihy usoudit, kdo bude hlavním hrdinou celého příběhu. Velkým oranžovým písmem je napsán název knihy - Husa Líza. Písmo ladí se zobákem a nohami husy, proto si myslím, že je tak zvoleno hlavně z estetického důvodu. Na zadní straně knihy se čtenář může dočíst něco o autorovi knihy a seznámit se se stručným dějem. Je zde také obrázek husy Lízy, která se zkusila zavěsit hlavou dolů, tak jako netopýr. V textu je použito několik typů a velikostí písem. Některá slova jsou zvýrazněna a napsána velkými tiskacími písmeny. Jako např. PLÁCAT, NATÁHNOUT, CÁKAT, SKÁKAT, BĚŽET, PLAVAT, ŘVÁT. Tato slova jsou vždy u jednotlivých činností, které si husa Líza zkušela. Zajímavé je, že všechna slovesa, mimo slova „JUPÍ“ a „KLAP“, jsou ve formě infinitivu. Písmo má také různý sklon, např. u slona vychází z chobotu, u klokana jakoby opisuje jeho siluetu a např. u žirafy je psán text téměř po celé její výšce. To může být také proto, aby autor vzbudil v dětech zájem o písmenka i v předškolním věku. Dětem se toto rozložení stránek bude jistě líbit a zaujme je. Po otevření knihy můžeme spatřit věnování. Je zde „*Claire s láskou.*“ Claire je manželkou Petra Horáčka, čili je zřejmé, že tuto knihu věnoval právě jí.

⁴⁰HORÁČEK, Petr. *Husa Líza*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012, [40] s. ISBN 978-80-262-0173-1.

⁴¹HORÁČEK, Petr. *Husa Líza*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012, [40] s. ISBN 978-80-262-0173-1.

Ze syntaktických prostředků v knize nacházím anaforu. V knize se opakují slova na začátku vět. Pro lepší čtenářovu představu dokládám příklad (Př.1). Myslím si, že je to proto, aby bylo zdůrazněno, jak moc si husa Líza přeje být někým jiným. Autor v knize také graficky ozvláštnil text. Toho si můžeme všimnout např. u tukana, kdy celý text je napsán v jeho zobáku. Dále u žirafy, kdy je text psán téměř po celé její výšce. U slona text vychází z jeho chobotu atd. Autor se snaží to, o čem píše, zachytit i rozmístěním textu na stránce. Expresivita literárního projevu je zde podtržena vykřičníky, citoslovci (*JUPÍ! Právě včas! Uuuááágag!*) a také třemi tečkami, které znamenají neukončenou výpověď. Autor tyto tři tečky použil nejspíše pro to, aby čtenář o této větě přemýšlel a to hlavně v tom smyslu, jestli je opravdu lepší být stejná jako ostatní nebo ne („*Někdy je asi lepší být stejná jako ostatní, pomyslela si husa Líza...*“).⁴²

Př. 1

Kdybych byla netopýr...

Kdybych byla tukan...

Kdybych byla tučňák...

Kdybych byla žirafa...

Kdybych byla slon...

Kdybych byla klokan...

Kdybych byla pštros...

Kdybych byla tuleň...

Kdybych byla lev...

3.2.7 Rozbor ilustrací

Již na titulní straně můžeme vidět obrázek husy Lízy. I zde se potvrzuje pravidlo, že autor vytvořil nejprve postavy, které později vystříhl a až poté nalepil na předem připravené pozadí. V této knize mají ilustrace především poznávací funkci, jelikož děti díky nim poznávají velké množství exotických zvířat. Některé ilustrace jsou tvořeny na dvoustránky. Lze si domyslet dva hlavní motivy, proč je tomu tak. Např. při setkání se slonem a žirafou jde o zachycení velikosti těchto zvířat, zatímco při setkání husy Lízy s ostatními husami jde o zachycení jejich množství. Lze vyzorovat i určitou snahu o zachycení kontrastu mezi monotónností jednotlivých hus a rozmanitostí ostatních zvířat. Obrázky znázorňující husy jsou většinou na bílém pozadí a husy jsou znázorněny pouze dvěma barvami - šedou a oranžovou. Zatímco při setkání s ostatními zvířaty je pozadí pestré a i zvířata mají různorodější barvy.

⁴²HORÁČEK, Petr. *Husa Líza*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012, [40] s. ISBN 978-80-262-0173-1.

3.3 Nový domek pro myšku

Kniha vyšla v roce 2012 a z anglického originálu ji přeložila Marie Těthalová. Původní anglické vydání s názvem *A New House for Mouse* vyšlo v nakladatelství Walker Books a to v roce 2004. Kniha byla přeložena kromě češtiny do 6 jazyků - čínštiny, holandštiny, francouzštiny, japonštiny, korejštiny a španělštiny. Tak jako v předchozích knihách, které vyšly v Čechách, je výtvarnou redaktorkou Kateřina Tvrdá. *Nový domek pro myšku* byl v roce 2006 zvolen v Holandsku knihou roku. Tato kniha může být významná pro české čtenáře tím, že se jedná o první titul Petra Horáčka, který u nás vyšel.⁴³

3.3.1 Vlastní názor na knihu

Kniha *Nový domek pro myšku* na mě zapůsobila velmi dobrým dojmem. Příběh o myšce, která si hledá větší domeček, do kterého by se vešla se svým jablíčkem, jsem si oblíbila již po prvním prolistování knihy. Petr Horáček do příběhu opět zapojuje několik zvířátek, spoustu barev a velké množství nápadů, kterými si jistě získá nejen nejmenší čtenáře, ale i ty velké. Velmi se mi líbí, že autor zvolil jako hlavní hrdinku myšku. Toto malé zvířátko se setkává se samými většími zvířaty, než je ono samo. I v porovnání s jablkem je myška malá. Když se vždy zamyslím nad tímto kontrastem, napadne mě jedině - a to, že *i malí „lidé“ mohou dokázat velké věci*. Jelikož jsem měla možnost držet v rukou i anglické originální vydání, musím uznat, že české děti jsou o originalitu, kterou kniha nabízí, ochuzené. Anglické vydání má větší, pevné desky a tvrdé stránky, na kterých jsou i různé otvory, které knize dodávají na nápaditosti. Děti si mohou všimnout, že obrázek, na kterém má být otvor, je totožný s obrázkem na další straně. V českém vydání lze rozpoznat místa, kde vyřezávané otvory mají být. Jak jsem již zmínila ve druhé kapitole, otvory v knize, podle Petra Horáčka, plní důležitou funkci především proto, že se jedná o zapojení dítěte do hry. Dítě, které ještě nezná písmena, má možnost spolupracovat a zúčastnit se čtení. Může dokonce vidět to, co dospělý člověk „nevidí“ (kapitola č. 1). Bohužel pravděpodobně vysoké náklady na vydání knihy neumožnily knihu vypravit pevnějšími deskami a ani tyto otvory do knihy udělat, což je velká škoda. I tak se mi kniha velmi líbí a jsem ráda, že ji můžeme nalézt na pultech českých knihkupectví.

⁴³Přehledný seznam jazyků i s nakladatelstvími může čtenář nalézt v příloze A.

3.3.2 Autorský záměr

Hlavním autorovým záměrem je děti nenásilnou formou poučit. V tomto příběhu se děti seznamují s dalšími zvířecími hrdiny. Tentokrát s krtkem, králíkem a medvědem. Poučení, které v knize objevují, je to, že by se dítě mělo naučit vycítit možné nebezpečí. Myška při svém hledání došla až k medvědovi, který jí nabídl, že může bydlet s ním. Ona ale hned vycítila nebezpečí, jelikož medvěd je mnohokrát větší a silnější než ona, a tak raději šla hledat dál. Některé děti by si mohly všimnout toho, že při hledání domečku si myška své jablíčko skoro celé snědla. Díky tomu mohou snáze pochopit pointu příběhu. Z toho plyne další poučení. Až si myška příště bude hledat další jablíčko, bude již vědět, že musí být menší než tohle současné. Větší jablíčko by se do jejího domečku totiž nevešlo a ona by si musela buď hledat nový, nebo kousek jablíčka opět ujíst. Právě děti v předškolním věku začínají získávat schopnost uvažování „v různých časových dimenzích, ať už se to týká minulých událostí nebo představy o budoucím dění. Její podmínkou je pochopení faktu, že předchozí události mohou mít vliv na ty následující, ale zpětně působit nemohou.“⁴⁴ Děti musí být schopné pochopit, že v důsledku postupného ujídání se jablíčko zmenšuje, až se nakonec vejde do původního domečku.

3.3.3 Poselství knihy a nosná myšlenka textu

Za hlavní myšlenku textu považuji to, že když se chce, všechno jde. Petr Horáček dává dětem příběhem nepřímou najevo, že když se o něco budou snažit a nevzdají to, vše může dopadnout tak, jak chtějí. Stejně tak jako myška, která nevzdala hledání nového domečku, do kterého by se vešla i se svým jablíčkem. Snažila se, chodila, hledala, zkoušela, až na konec našla ten správný. Jejím záměrem nebylo vrátit se do původního domečku. Myška chtěla pouze nalézt nový domeček, do kterého by se vešla ona i její jablíčko. Fakt, že tím správným byl i ten původní, vyplynul z toho, že se při hledání domečku potřebovala posilnit a jablko se zmenšilo, protože myška z něj postupně ujídala. Z toho plyne poučení pro myšku i čtenáře a to takové, že bychom si měli vážit toho, co máme a neměli bychom to obětovat pro dočasný požitok (obětování domečku pro jablíčko, které myška stejně sní).

3.3.4 Ústřední témata a motivy knihy

Hlavním tématem této knihy je putování myšky za novým domečkem. Základním motivem je tak jako v předchozích knihách cesta. V tomto případě se jedná o cestu za účelem nalézt nový domeček. Hlavní postava příběhu se při svém hledání opět setkává

⁴⁴VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, 531 s. ISBN 978-80-246-2153-1.

s dalšími zvířecími hrdiny. Myška pokaždé slušně požádá dané zvířátko o to, jestli by s ním mohla bydlet v domečku. Vždy se ale najde nějaký důvod, proč to nejde a proč ji dané zvířátko odmítne. Např. *krtek má plný domeček knih, králíkův domeček je plný zelí, jezevec celý den spí a navíc hrozně chrápe*. Jediný, kdo jí nabídne, že u něj může bydlet, je medvěd. Tuto nabídku ale myška slušně odmítne pravděpodobně z obavy z velikého medvěda. Nakonec objevuje další domeček a myška zjišťuje, že to je ten pravý.

3.3.5 Dítě a kniha

Doporučený věk dítěte Tak jako v ostatních knihách Petra Horáčka, které vyšly v České republice, ani zde není přímo uveden doporučený věk. Dočíst se to ovšem můžeme na stránkách anglického nakladatelství Walker Books.⁴⁵ Kniha je určena pro děti od 3 let. Je to nejspíše z toho důvodu, že se zde nachází více textu. Ve srovnání s knihou *Husa Líza* (kapitola 3.2), kde se na každé dvoustránce vyskytuje vždy jen několik slov, jsou v této knize již věty na několik řádků. To může být výhodou pro učitele či rodiče, kteří mohou číst souvislý text a ilustrace dětem ukázat až později. Dají tím dětem prostor pro rozvoj jejich fantazie. Na druhou stranu ilustrace zůstávají neoddělitelnou součástí díla jako celku a významně doplňují samotný text. Úplné oddělení textu od ilustrací určitě není nejlepší řešení. To by bylo vhodné pouze v případě, že usilujeme o to, aby děti pochopily provázanost obou složek a to hlavně v tom smyslu, že jedna bez druhé nemůže existovat.

Zároveň kniha *Nový domek pro myšku* klade vyšší nároky na prostorovou představivost dětí a pochopení dynamického procesu a jeho důsledku (sněžení jablka). Bez těchto schopností, které se začínají rozvíjet až u starších dětí v předškolním věku, nejsou čtenáři/posluchači schopni plně pochopit pointu příběhu. Stejně tak je zapotřebí umět pochopit fakt, že „*předchozí události mohou mít vliv na ty následující*.“ Jelikož „*schopnost uvažovat o minulých a budoucích událostech se rozvíjí mezi 4. a 5. rokem*“,⁴⁶ doporučený věk je podle mého názoru zvolený přiměřeně. Případně by mohl být i vyšší.

Co v obsahu souvisí s životem dítěte K životu dětí nezaměnitelně patří především zvířecí hrdinové a jejich lidské vlastnosti. Ti jsou dětem blízcí hlavně proto, že je znají např. z večerníčků či jiných televizních pohádek. Děti se s nimi mohou setkávat také v dalších dětských knihách nebo některé mohou znát i z české přírody či zoolo-

⁴⁵Dostupné na www.walker.co.uk.

⁴⁶VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, 531 s. ISBN 978-80-246-2153-1.

gické zahrady. Proto bych řekla, že myška, krtek, králík, jezevec i medvěd budou dětem velice blízcí.

Myslím si, že i samotný příběh bude pro děti velice napínavý. Děti budou jistě prožívat celý děj s myškou, mohou být smutné, když stále nebude moci nalézt ten správný domeček. A nakonec s ní mohou prožívat radost z nalezení toho správného domečku, do kterého se myška vejde i se svým jablíčkem. S životem dítěte také jistě souvisí především slušné vystupování myšky, když hledá nový domov, jelikož děti jsou v mateřské škole také ke slušnosti vedeny.

Co by mohlo dítě zaujmout Děti jistě zaujmou ilustrace v knize. Když myška nakoukne do domečku nějakého jiného zvířátka, prostředí domečku je znázorněno tmavými barvami, které v člověku vyvolávají napětí a zvědavost, co se bude odehrávat dál. Když s myškou nahlížíme do domečku jiného zvířátka, může to v nás vyvolávat pocit, že se díváme do neznáma, a právě i to je důvod napětí. Další příčinou nepokoje může být porovnání velikosti zvířat s myškou. Děti může překvapit také to, jak příběh dopadne a že myška bude usínat nakonec ve své vlastní původní postýlce. Je možné, že právě takový závěr děti předpokládat nebudou.

S čím by si dítě nemuselo vědět rady Může se stát, že některé zpravidla menší děti nechopí právě samotný závěr knihy, kdy se myška vrací do svého původního domečku. To může nastat, pokud dospělý zároveň dětem neukazuje ilustrace, ze kterých lze právě tento moment vyčíst. V domečku se totiž nachází její zelená postýlka a červený džbán s bílými puntíky. Právě srovnáním ilustrací obou domečků můžeme usoudit, že se jedná o jeden a ten samý. Některé děti nemusí také pochopit to, že právě tím, jak si myška několikrát kousla do jablíčka, se jablíčko zmenšilo. A proto se jí tedy na jedinou vešlo do domečku, ve kterém dříve bydlela. Další moment, se kterým by si děti nemusely vědět rady, je ten, proč se myška bojí medvěda, který jí nabízí, že u něj může bydlet. Proč u ostatních zvířátek chtěla bydlet, a u medvěda ne? Věřím, že právě tato otázka může vést k rozporuplným odpovědím dětí a jejich různým názorům. Může nám sloužit také k povídání si o bezpečnosti nebo o tom, jak se máme chovat při setkání s cizími lidmi.

3.3.6 Formální stránka knihy a jazykové prostředky

Kompozice textu Příběh je vyprávěn chronologicky. Ze základních kompozičních prostředků zde nacházíme opakování (repetici). Myška pokaždé, když navštívila domeček nějakého zvířátka, pozdravila a zopakovala větu: „*Hledám nový domeček, kam bych se*

*vešla i se svým jablkem. Můžu bydlet u tebe?*⁴⁷ Dále zde můžeme nalézt také gradaci - stupňování motivu zvířete na základě jeho velikosti. A to z hlediska výběru daných zvířátek. V knize potkáváme zvířata od nejmenšího krtka po velkého nebezpečného medvěda.

I v této knize lze mluvit o klasické výstavbě dramatu. V expozici se seznamujeme s myškou, která vykoukla ze svého domečku a objevila jablko, na které má chuť. Krize se objevuje tehdy, když myška zkouší své jablko protáhnout otvorem do svého doupátka a zjišťuje, že její domeček je příliš malý. Krize přichází, když žádné zvířátko není ochotné nechat myšku bydlet ve svém domečku. Peripetie nastává, když myšce nabídne svou pomoc medvěd a myška jeho nabídku odmítne. Příběh je rozuzlen díky tomu, že si myška vždy kousek jablíčka ujedla a ono se tedy zmenšilo.

Časoprostor Z textu je zřejmé, že příběh trval jeden celý den. Autor zde popisuje děj od samého rána, kdy se myška vzbudila a vykoukla ze svého domečku, až do doby, kdy je večer, myška je unavená, lehne si do postýlky a spí. Pro lepší představu čtenáře uvádím příklad, ze kterého je vše patrné.

Jednou ráno vykoukla myška z díry a uviděla veliké jablíčko.

Myška byla po dlouhém dni hodně unavená.

*Pak si lehla do své vlastní postýlky a za chvíli spala jako dudek.*⁴⁸

Ilustrace nám napovídají, že se příběh odehrává někde v přírodě, jelikož zde můžeme vidět stromy, listy, květiny či krtinu. Konkrétnější místo však určit nelze. Můžeme se jen domnívat, že se podle zvířat, která autor zvolil, jedná o evropský kontinent. Mohlo by se jednat např. o Slovensko, kde se medvědi vyskytují. Českou republiku můžeme vyloučit z toho důvodu, že se u nás medvědi nepohybují ve volné přírodě. Autor se v textu o prostředí nijak více nezmiňuje.

Charakteristika hlavních postav a vyprávěče Hlavní postavou příběhu je myška. Autor myšku nepojmenoval žádným křestním jménem, jako tomu bylo např. v knize *Husa Líza* či *Papuchalk Petr*. Myška je velmi odvážná a odhodlaná hledat tak dlouho, než si najde svůj domeček, do kterého by se vešla i se svým jablkem. Myška je velmi slušná, protože vždy, když nakoukne do domečku někoho jiného, slušně pozdraví a zeptá se, zda by u daného zvířátka mohla i se svým jablíčkem bydlet (Př. „*Dobrý den, krtku,*“ „*Ahoj králíku,*“ „*Dobrý den, jezevče*“). Jedinou výjimkou byl medvěd. Myška pochopila, že jí ve společnosti medvěda hrozí nebezpečí, a tak sama uznala, že zde

⁴⁷HORÁČEK, Petr. *Nový domek pro myšku*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012, [28] s. ISBN 978-80-262-0139-7.

⁴⁸HORÁČEK, Petr. *Nový domek pro myšku*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012, [28] s. ISBN 978-80-262-0139-7.

by bydlet nechtěla (Př. „*Myslím, že tvoje jeskyně je moc malá. Se svým jablkem se sem nevejdu,*“ vysvětlila myška a pelášila pryč, co jí nožičky stačily.). Je tedy i velmi opatrná a obezřetná. Myška se necítila dotčeně, když ji dané zvířátko odmítlo, vždy uznala jeho argument a šla hledat dále (Př. „*Promiň,*“ zavrčel jezevec, „*ale já celý den spím, hrozně chrápu a myslím, že bychom se sem oba stejně nevešli.*“ „*Asi máš pravdu,*“ řekla myška. „*Budu tedy hledat dál.*“).⁴⁹

Příběh má čtyři vedlejší postavy, a to krtka, králíka, jezevce a medvěda. Ani jeden z nich nechtěl, aby s ním myška bydlela, a vždy ji slušně odmítli. Krtek je v knize charakterizován, jako velmi zaneprázdňený čtením knih. Protože je jeho domeček plný knížek, není možné, aby u něj myška bydlela. Krtkova charakteristika v knize neodpovídá tomu, jak se projevuje v reálném světě. Králík je charakterizován jako velký milovník zelí, jelikož i jeho domeček je plný právě zelí. Tato charakteristika z knihy odpovídá tomu, že je králík i v reálném světě býložravec. Jezevec je popsán jako postava, která celý den spí, což je také jeho přirozenou vlastností ve skutečném světě. Poslední vedlejší postavou je medvěd, který je velmi ochotný nechat u sebe myšku bydlet. Z textu můžeme ovšem vycítit jistou medvědovu mazanost. Můžeme nám být zřejmé, že má nějaký špatný úmysl.

Postavy jsou antropomorfizované, jelikož mají vlastnosti jako lidé - krtek čte knihy, mluví aj. Všechny tyto postavy až na medvěda, který to s myškou pravděpodobně nemyslel dobře, jsou kladné.

V příběhu je zřetelně oddělena řeč vypravěče a řeč postav. Vypravěč mluví ve třetí osobě v minulém čase, zatímco postavy příběhu promlouvají ve formě přímé řeči a jejich řeč je uvedena v uvozovkách. Vypravěč knihy je nadosobní, jelikož ví vše o postavách příběhu. Je mu známo např. to, že myška byla z hledání nového domečku velmi unavená a měla hlad. Dále ví také o tom, že se myška do svého nového původního domečku, vejde se svým jablíčkem úplně skvěle atd. (Př. *Myška z toho všeho chození dostala hlad. / Myška byla po dlouhém dni hodně unavená. / Myška dokutálela jablíčko dovnitř a zjistila, že se tam vejdou úplně skvěle.*).⁵⁰

Které výrazy nebo konstrukce jsou klíčové pro dobré porozumění Důležité je, aby děti hned na začátku pochopily, proč si myška nemůže vzít do svého domečku jablko, na které dostane po jeho spatření ohromnou chuť. S tím dále také souvisí to, že když měla myška hlad, vždy si kousek snědla a tím se jablko zmenšovalo a zmenšovalo, až se jí nakonec vešlo do jejího původního domečku. Tento moment je podle mého

⁴⁹HORÁČEK, Petr. *Nový domek pro myšku*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012, [28] s. ISBN 978-80-262-0139-7. (všechny citace v tomto odstavci)

⁵⁰HORÁČEK, Petr. *Nový domek pro myšku*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012, [28] s. ISBN 978-80-262-0139-7.

názoru také složitější pro správnou interpretaci děje. V tomto případě si myslím, že pro dobré porozumění je nezbytně nutné ukázat dětem ilustrace. Právě díky ilustracím si toho mohou všimnout a porovnáním s obrázkem na začátku knihy dojít k závěru, že se jedná o ten samý domeček. Děti by také měly porozumět především tomu, proč medvěd myšce nabídl, že s ním může bydlet, a proč ho ona odmítla.

Ustálené prvky Na titulní straně je světle žlutým písmem napsán název knihy. Na zeleném podkladě nalezneme obrázek myšky, která se dívá s otevřenou náručí z domečku na jablko. Autor vybral tuto ilustraci nejspíše proto, že je na ní zachycen právě ten podstatný moment, kdy myška spatří jablko a chce si ho vzít do svého domečku. Tím celý příběh začíná. Na zadní straně je stručné seznámení s dějem knihy, které začíná otázkou - *Jak může myška dostat velké jablko do svého malinkého obydlí?* Čtenář je tím vybízen k tomu, aby si knihu přečetl. Není zde ovšem prozrazeno nic konkrétního. Dále jsou zde také napsány informace o autorovi knihy. To vše je vytištěno stejně velkým černým písmem. Autor v textu používá v celé knize stejně velké písmo. Mění se pouze barva, a to v závislosti na pozadí (např. *černé pozadí - oranžové písmo, zelené pozadí - černé písmo, atd.*). Jedinou výjimkou je zvýraznění písma ke konci knihy, když se myška chystá navštívit medvěda - „**Haló, je tam někdo?**“.⁵¹ Autor tím chtěl pravděpodobně zdůraznit to, že myška byla proti medvědovi a jeho jeskyni opravdu malá a také možná, že musela zavolat hodně nahlas, aby ji medvěd slyšel. V textu se vyskytuje několik zdobnělin, jako např. jablíčko, domeček, myšičko, nožičky, místečko, doupátka či postýlky. Většina zdobnělin souvisí s myšičkou nebo s jejím příbytkem. To nám ještě více podtrhuje velikostní kontrast mezi myškou a ostatními zvířátky, u kterých se žádné zdobněliny nevyskytují.

V textu se objevuje z jazykových prostředků ironie (Př. „*Děkuji, ale ne. Myslím, že tvoje jeskyně je moc malá. Se svým jablkem se sem určitě nevejdu.*“).⁵² I ilustrace nám ukazují, že medvědova jeskyně byla opravdu velká a myška by se do ní se svým jablíčkem bez problému vešla. V této knize není žádné věnování.

3.3.7 Rozbor ilustrací

Na titulní straně můžeme vidět myšku, která s otevřenou náručí vykukuje ze svého domečku a dívá se na jablíčko. Pozadí titulní strany je zelené.

I v této knize mají ilustrace velký význam. Právě díky nim můžeme snáze rozpoznat

⁵¹HORÁČEK, Petr. *Nový domek pro myšku*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012, [28] s. ISBN 978-80-262-0139-7.

⁵²HORÁČEK, Petr. *Nový domek pro myšku*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012, [28] s. ISBN 978-80-262-0139-7.

momenty, které bychom dokázali ze samotného textu hůře vyčíst. Např. to, že se myška vrátila do svého původního domečku. To můžeme poznat podle její zelené postýlky a červeného džbánu. Pocit neznáma v nás autor vyvolává použitím tmavých barev. Jedná se především o výtvarné ztvárnění zvířecích domečků, které působí tajuplně a strašidelně. Autor si zde také pohrává se stíny. Ty mají navodit atmosféru blížícího se večera a nutnosti najít nový domeček.

Při setkání s medvědem autor znázorňuje velikost medvěda, čehož dosahuje zachycením medvěda na téměř celou stranu, zatímco myška je v porovnání s ním hodně malá. Ilustrace v této knize jsou vždy vytvořeny na dvoustraně. Na jedné ze stran je i text. Rozeznání pointy příběhu je výrazně usnadněno především díky ilustracím. Můžeme na nich pozorovat, jak myška ujídala jablíčko, až se zmenšilo a vešlo do jejího původního domečku.

Autor se v této knize zaměřuje na detaily, které se objevují především v doupěti zvířat. Detaily jsou doplněny i výraznými barvami, aby došlo ke kontrastu s pozadím znázorňujícím jednotlivá doupata. Např. krtek si čte knihu, na které jsou naznačeny i písmena, myška má na svém džbánu bílé puntíky či peřina a polštář jsou pruhované.

3.4 Husa Líza a vánoční hvězda

Knihy vyšla v roce 2010 v nakladatelství Walker Books. Z anglického originálu (*Suzy Goose and the Christmas Star*) ji v roce 2013 přeložila již dříve zmiňovaná Marie Těthalová. Stejně jako v předchozích knihách Petra Horáčka, které vyšly v Čechách, obálku podle původního vydání upravila Kateřina Tvrdá. Kniha byla zatím přeložena pouze do dvou jazyků, a to kromě češtiny ještě do polštiny.⁵³

3.4.1 Vlastní názor na knihu

Knihy se mi líbí hlavně z toho důvodu, že se nese v duchu vánoční atmosféry. Zaujal mě jednoduchý příběh, který nakonec díky náhodě dopadne dobře. Na knize oceňuji především odvalu hlavní hrdinky husy Lízy, která se vypraví na cestu do neznáma. V mateřské škole bych tuto knihu jistě zařadila do předvánočního období a velmi ráda bych děti s tímto příběhem seznámila. Věřím, že by je zaujal stejně jako mě. Její jednoduchý děj nám dává najevo to, že kdy jindy by se měly dít zázraky než o Vánocích. Toho si na ní velmi cením. Petr Horáček mě opět nezklamal svými přesvědčivými ilustracemi, díky kterým jsem se lépe vžila do příběhu. Líbí se mi např. i to, že nechal dvě strany bez textu a ilustrací. Nejsou ovšem úplně prázdné, je na nich znázorněn

⁵³Přehledný seznam jazyků i s nakladatelstvími může čtenář nalézt v příloze A.

sníh a naznačují nám, že cesta, na kterou se Líza vypravila, musela být opravdu dlouhá a náročná. To ve mně vyvolalo jistý moment napětí a očekávání, co se bude odehrávat dál.

3.4.2 Autorský záměr

Podle mého názoru bylo autorovým hlavním záměrem přiblížit dětem Vánoce z pohledu zvířecích hrdinů. Dává nám příběhem najevo, že na Vánoce nemá být nikdo sám a že jsou to svátky, kdy se mohou dít zázraky a plnit tajná přání. Stejně tak jako se splnilo přání huse Líze, která moc toužila po tom mít na špičce vánočního stromku hvězdu. Vydala se proto na dlouhou cestu, která bohužel neměla dobrý konec, jelikož se Líze nepodařilo hvězdu získat. Navíc se ztratila a nemohla trefit zpět domů za svými kamarády. Nakonec jsme se ale, díky úplné náhodě, šťastného konce dočkali. Hvězda se objevila o Štědrém večeru přímo nad jejich vánočním stromkem. V tomto vidím symboliku s hvězdou, která svítila nad Betlémem. Prvek náhody se objevuje např. i v knize *Papuchalk Petr*, kdy se najednou objeví ztracený kamarád Pavel. Dalším autorovým záměrem je poučit děti o tom, aby nikam nechodily samy, protože by se mohly ztratit, nebo by se jim dokonce mohlo něco stát. Měly by si vždy vše důkladně promyslet a nejednat zbrkle jako husa Líza. Ta se tedy také poučila v tom, že není dobré chodit někam, kde to vůbec nezná, úplně sama. Měla se vydat na cestu buď alespoň s jedním ze svých kamarádů, nebo neriskovat takové nebezpečí. Stejně tak jako v knize *Papuchalk Petr* (podkapitola 3.1) se jedná tedy o poučení, které se týká každodenního života dětí. Proto bychom neměli poučení při seznámení dětí s knihou opomenout. Obě knihy mají společné, že se hlavní hrdina ztratí. Tato zkušenost je nahlédnuta ze dvou úhlů pohledu - toho, kdo se ztratil (husa Líza) a toho, kdo hledá někoho ztraceného (papuchalk Petr).

3.4.3 Poselství knihy a nosná myšlenka textu

Petr Horáček v knize opět upozorňuje na to, že je hezké patřit do nějakého společenství. I touto knihou ukazuje dětem, že naděje umírá poslední a vše může třeba i pouhou náhodou dopadnout úplně jinak, než jsme předpokládali. Hlavní myšlenku tohoto textu vidím v tom, že když se nám něco nepovede, nemusíme být z toho smutní. Vždycky je nějaká možnost, že se vše může v dobré obrátit, podobně jako tomu bylo v příběhu husy Lízy. Sice se jí nepodařilo přinést hvězdu z oblohy, ale nakonec vše dobře dopadlo a hvězda se jako zázrakem sama objevila nad jejich vánočním stromkem.

3.4.4 Ústřední témata a motivy knihy

Hlavním tématem knihy je snaha husy Lízy přinést z oblohy hvězdu. Jako v předchozích knihách, i v této můžeme objevit motiv cesty. Tentokrát se jedná o cestu, která se odehrává večer na Štědrý den a jejímž cílem je získat z oblohy zářící hvězdu. Důležité je zde také přátelství a pocit, že se má Líza kam vrátit. Možná i to jí dodalo sílu nevzdat se, když se ztratila a cítila sama. O tom svědčí i radost, kterou Líza a její kamarádi prožívali, když se vrátila zpět domů („*Všichni byli rádi, že je Líza zpátky, a vesele ji vítali. Bylo hezké být zase mezi svými.*“).⁵⁴

3.4.5 Dítě a kniha

Doporučený věk dítěte Ani v této knize se nemůžeme dočíst, pro jak staré děti je doporučena. To se ovšem můžeme dozvědět po navštívení internetových stránek nakladatelství Walker Books.⁵⁵ Je zde uvedeno, že kniha je určena pro děti od tří let věku. Myslím si, že je doporučený věk zvolen vhodně. Tento příběh není nijak složitý na pochopení. Děti jakéhokoliv věku se většinou vždy velmi těší na Vánoce, a jelikož tato kniha může těšení se na ně jen znásobit, jistě by vůbec nevadilo, kdybychom s ní seznámili i mladší děti. Jediný zápor nacházím v tom, že je kniha opět menšího formátu a nemá pevné tvrdé stránky. Může se tak tedy velmi snadno neopatrným zacházením poničit, což by byla jistě velká škoda. Určitě by toto ale nemělo být hlavním kritériem pro koupení, či nekoupení knihy.

Co v obsahu souvisí s životem dítěte Myslím si, že tato kniha bude dětem blízká už z toho důvodu, že se zabývá vánoční tematikou. Děti Vánoce velmi prožívají, protože jsou to svátky, kterým se u nás přikládá velký význam. Autor tedy tímto příběhem může ještě více přispět k vánoční atmosféře a těšení se na Štědrý den. Děti se mohou vžít do Lízy a představit si, jak by se cítily, kdyby byl Štědrý večer a ony byly někde daleko od své rodiny a kamarádů. Na základě této knihy můžeme vymyslet pro děti spoustu dalších činností, které souvisí s oslavou křesťanského svátku Vánoc. Můžeme si např. povídat o vánočním stromku, co na něj všechno patří, proč na něj dáváme hvězdu a pod něj betlém nebo jaký vánoční stromek měli naši předkové.

Co by mohlo dítě zaujmout Děti by mohla zaujmout odvaha husy Lízy, která se dobrovolně vydává sama na cestu. A to navíc o Vánocích, které bychom měli trávit

⁵⁴HORÁČEK, Petr. *Husa Líza a vánoční hvězda*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013, [38] s. ISBN 978-80-262-0493-0.

⁵⁵Dostupné na www.walker.co.uk.

v klidu a po boku svých blízkých. Dobrovolně opouští své kamarády a riskuje, že je už nemusí vidět. Děti by mohly být zklamané z toho, že se Líze nepodařilo hvězdu získat. Potom ale mohou prožívat radost, když se stane „malý zázrak“ a hvězda se na obloze objeví. Zaujmout by je také mohly samozřejmě ilustrace, na kterých je vánoční atmosféra zvýrazněna sněhovou nadílkou po celou dobu příběhu.

S čím by si dítě nemuselo vědět rady Některé zpravidla mladší děti by si nemusely vědět rady s tím, jak je možné, že se na vánočním stromku přece jen objevila hvězda i přesto, že husa Líza žádnou ze své cesty nepřinesla. Děti by mohly přemýšlet nad tím, že hvězda už na obloze nebude, až se zvířátka ráno probudí, protože bude den a to hvězdy nejsou vidět. Jak by se asi husa Líza zachovala? Šla by hledat další hvězdu, nebo už by raději zůstala se svými kamarády a znovu se nevypravovala na cestu, na které se může ztratit. Děti mohou diskutovat o tom, co by dělaly na jejím místě a jak by se zachovaly, kdyby byly v její kůži.

3.4.6 Formální stránka knihy a jazykové prostředky

Kompozice textu Příběh je psán chronologicky. I v této knize můžeme nalézt klasickou výstavbu dramatu. V expozici poznáváme hlavní hrdinku a její kamarády. Seznamujeme se s tím, že je Štědrý večer a na vánočním stromku něco chybí. V kolizi v nás autor vzbudí napětí tím, že se husa Líza náhle a nečekaně vydává na cestu. Krize nastává, když Líza nedosáhne na hvězdu, přestože to mnohokrát zkouší a tímto se začne celý příběh rozvíjet. Peripetie nastává, když Líza začne být unavená, zjistí, že se ztratila a je daleko od svých kamarádů. Celý děj je rozuzlen, když Líza zaslechne cinkání zvonečku a uvědomí si, že jsou to její kamarádi. Jde tedy za jeho zvukem, až nakonec dorazí domů. Ještě ten večer se nad jejich vánočním stromkem objeví hvězda a oni mohou prožít hezké a spokojené Vánoce.

Časoprostor Již z názvu knihy můžeme rozpoznat, že se příběh bude odehrávat v období Vánoc. Po otevření knihy se hned na první straně dovídáme, že se jedná přímo o Štědrý den, a to dokonce o večer (Př. *Byl Štědrý večer. Husa Líza a její kamarádi stáli okolo stromečku.*).⁵⁶ To lze vyčíst i z ilustrace, na které je ozdobený vánoční stromek. Tento příběh zároveň pravděpodobně na Štědrý den i končí, jelikož když se husa Líza vrátí, přeje si s ostatními veselé Vánoce („*Veselé Vánoce,“ zakejhala Líza i všechny její kamarádky.*). Autor se v textu nezmiňuje o tom, kde se celý příběh odehrává. Můžeme to ovšem vyčíst z ilustrací. Vidíme na nich zasněžený kopec, na němž

⁵⁶HORÁČEK, Petr. *Husa Líza a vánoční hvězda*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013, [38] s. ISBN 978-80-262-0493-0.

je statek s několika zvířaty. Z ilustrací lze také vyčíst, že po celou dobu příběhu hustě sněžilo. Jednalo se tedy o takové Vánoce, jaké bychom si mohli přát v tom smyslu, že naplňují evropskou představu o Vánocích.

Charakteristika hlavních postav a vypravěče Hlavní postavou celého příběhu je husa Líza. Pravděpodobně se jedná o tu samou husu Lízu, kterou známe ze stejnojmenné knihy (podkapitola 3.2). Lízu bych charakterizovala jako velmi odvážnou, ale zároveň také svým způsobem velice zbrklou husu. Ani chvíli nepřemýšlela nad tím, co by se mohlo stát, a hned byla odhodlaná donést z oblohy hvězdu. Je také i trochu naivní v tom smyslu, že si myslí, že může z oblohy hvězdu sundat. Obdivuhodné na ní však je to, že si jde za svým cílem hlava nehlava.

Vedlejší postavy jsou v textu pouze naznačeny (Př. *Husa a její kamarádi stáli okolo stromečku. / Najednou si Líza všimla, že se její kamarádky dívají na oblohu.*).⁵⁷ Z tohoto příkladu je patrné, že měla nějaké kamarády. O jaké šlo, se dozvíme po zhlédnutí ilustrací. Vidíme na nich krávu, oslíka, prase. Autor zvolil tyto postavy také pravděpodobně z toho důvodu, že jsou to postavy, které můžeme vidět v jesličkách. Dalšími vedlejšími postavami je šest hus. Konkrétnější informace o vedlejších postavách autor v knize nezmiňuje. Z textu je ovšem zřejmé, že ostatní zvířátka by se nejspíše pokusila tuto cestu Líze rozmluvit (Př. *A než mohl někdo Lízu zastavit, vrhla se po hlavě z kopce dolů.*).⁵⁸ To je patrné i z obrázků. V obličejích ostatních zvířátek je vidět velký údiv.

V knize je oddělena řeč vypravěče a řeč postav. Vypravěč příběh vypráví ve třetí osobě a v minulém čase (Př. *Byl Štědrý večer. Husa Líza a její kamarádi stáli okolo stromečku.*). Jediná husa Líza mluví v přítomném čase přímou řečí, která je uvedena v uvozovkách. (Př. *„Hvězda je moc vysoko a já na ni nedosáhnou. Je Štědrý večer a moji kamarádi jsou daleko.“*). Vypravěč knihy je nadosobní. Jsou mu známé všechny důležité údaje o hlavní postavě příběhu (Př. *Husa Líza byla sama. Ztratila se. / Najednou uslyšela známý zvuk. / Byla už unavená.*).⁵⁹

Které výrazy nebo konstrukce jsou klíčové pro dobré porozumění Podle mého názoru je důležité, aby děti především pochopily, proč se husa Líza vypravuje na cestu právě o Vánocích. Můžeme si pokládat otázky, zda by se Líza vypravila pro hvězdu i někdy jindy třeba jen z důvodu, že by ji zkrátka chtěla. Dalším důležitým momentem pro dobré pochopení příběhu je, proč Líza nemůže hvězdu z oblohy sundat,

⁵⁷HORÁČEK, Petr. *Husa Líza a vánoční hvězda*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013, [38] s. ISBN 978-80-262-0493-0.

⁵⁸HORÁČEK, Petr. *Husa Líza a vánoční hvězda*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013, [38] s. ISBN 978-80-262-0493-0.

⁵⁹HORÁČEK, Petr. *Husa Líza a vánoční hvězda*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013, [38] s. ISBN 978-80-262-0493-0. (Všechny citace v tomto odstavci.)

ani když si stoupne na plot, či na hromadu polen. Děti by si také měly uvědomit, jaké měla Líza štěstí, že došla zpět ke svým kamarádům i přesto, že se ztratila. Bylo to díky zvonečku, který slyšela a za jehož zvukem šla. Zvoneček autor zvolil z toho důvodu, že se také váže k tematice Vánoc a to v tom smyslu, že když děti uslyší zvuk zvonečku je to znamením, že mohou jít rozbalovat dárky. Můžeme diskutovat s dětmi o tom, zda byli její kamarádi zklamáni, že nepřinesla žádnou hvězdu. Nebo zda bylo pro ně důležitější, že se Líza vůbec vrátila.

Ustálené prvky Na titulní straně můžeme vidět obrázek pravděpodobně hlavní hrdinky příběhu husy Lízy, která se dívá na zářící hvězdu na nebi. Opodál je na zasněženém kopci vánoční stromek. Současně zde můžeme vidět bílým písmem napsán název knihy. Ještě než otevřeme knihu, můžeme alespoň odhadnout, o co v příběhu půjde. Podle výrazu husy Lízy na obrázku je zřejmé, že by ráda hvězdu získala. Vánoční stromek nám může být nápovědou, na co pravděpodobně bude hvězdu potřebovat. Na zadní straně se můžeme opět seznámit se stručným dějem knihy, který je napsán malým bílým písmem. Ještě o něco menším písmem je zde také uvedeno několik informací o autorovi knihy. Titulní i zadní strana mají tmavé modré pozadí, na kterém písmo a obrázky dobře vyniknou. Autor v textu používá černé písmo. Pozadí je laděno do modré a bílé barvy, což nám připomíná zimní období. Některá slova jsou zvýrazněna, jako např. **PLÁC**. Toto slovo je dokonce napsáno na dvou stranách na stejném místě, to je zřejmě z toho důvodu, že když slovo rodič dítěti přečte, ono si ho prohlédne a pak otočí na další stranu, bude mu již jasné, že Lízin pokus dopadl stejně. Dále je zde jiným písmem napsáno slovo *Cink*. Opakuje se to několikrát, když jde Líza po zvuku zvonečku domů. To souvisí i s dětským vnímáním prostoru. Nejdříve je to psáno malým písmem, protože je domeček daleko. Líza zvonění tedy slyší méně. Poté se písmo začíná zvětšovat a to tedy znamená, že zvoneček slyší lépe a už se blíží k domovu. Zvýrazněny jsou také zvuky zvířat **ÍÁ**, **BŮ** a **CHRO**, **CHRO**. Děti si tak snadno připomenou, jaký zvuk, které zvířátko vydává. Autor využívá minimum zdobnělin, jedinou zdobnělinu, kterou můžeme v knize objevit, je stromeček. Na začátku knihy můžeme vidět věnování - Eliotovi a Manon.

3.4.7 Rozbor ilustrací

Tato kniha nám díky zvoleným barvám asociuje zimní období. Autor díky různým odstínům modré a bílé barvy vykouznil pozadí knihy. To má znázorňovat, že všude leží sníh. Tmavě modrá barva kontrastuje s bílou, a tak husa Líza, která je celá bílá, v pozadí vynikne. Barevnost je oživena žlutou hvězdou na obloze, která se objevuje téměř na všech stranách knihy. Husa Líza nesplývá s prostředím, přestože se nachází např. ve

sněhu. Je to díky zvolené výtvarné technice. Z ilustrace lze rozpoznat, že nejprve vzniklo prostředí a až poté do něj autor umístil husu. To je zřejmé i u obrázků ostatních zvířátek, která se v knize vyskytují. Na jednotlivých postavách je vidět, že byly původně nakresleny tužkou. Autor na dvou dvoustranách znázorňuje pokusy husy Lízy o to, aby dosáhla na hvězdu. Každá zmíněná dvoustrana má čtyři části. Velmi se mi líbí, že autor nechal dvě strany prázdné, pouze zasněžené beze stop. Znázorňuje tím skutečnost, že se Líza ztratila a neví, kam jít. Z této ilustrace je také zřejmé, že bloudila opravdu dlouho.

Podobně jako u knihy *Papuchalk Petr* se autor snaží zachytit celý průběh některých událostí. Konkrétně se jedná o pokusy husy Lízy o dosažení hvězdy s využitím plotu a hromady polen.

3.5 Shrnutí analyzovaných knih

Po provedení analýzy všech čtyř knih Petra Horáčka, které vyšly v České republice, jsem se rozhodla pro zařazení podkapitoly, která by byla shrnutím toho, co mají dané knihy společné. V knihách nalézám několik společných znaků, se kterými bych ráda čtenáře seznámila. Tuto podkapitolu budu vnitřně členit na základě znaků, které mají všechny knihy společné. Zaměřím se především na dosažení cíle, motiv cesty, poučení, volbu zvířecích hrdinů, návrat ke kořenům a ilustrace.

Dosažení cíle Ve všech knihách objevuji snahu hlavního hrdiny o dosažení nějakého cíle. V knize *Papuchalk Petr* je cílem hlavní postavy papuchalka Petra najít ztraceného kamaráda Pavla. Cílem husy Lízy ve stejně nazvané knize je pokusit se být někým jiným. V knize *Nový domek pro myšku* se hlavní postava příběhu myška snaží o to najít si domeček, do kterého by se vešla i se svým jablíčkem. V poslední knize *Husa Líza a vánoční hvězda* se Líza snaží získat z oblohy vánoční hvězdu. Z těchto knih vyplývá, že je důležité vést děti k tomu, aby měly nějaký cíl a touhu něčeho dosáhnout. S tím souvisí i následující bod.

Motiv cesty Hlavní postavy jednotlivých příběhů musí projít jistou cestou, aby dosáhly toho, co chtějí. Papuchalk Petr navštíví několik ostrůvků, procestuje velkou část oceánu, než najde svého kamaráda. Husa Líza se setkává se spoustou zvířátek a až díky lvovi si uvědomí, že je ráda tím, kým je. Myška zase navštíví několik domečků jiných zvířátek, než najde ten správný. Husa Líza ujde dlouho cestu při hledání vánoční hvězdy, než dojde domů mezi své kamarády.

Jak jsem zmínila u předchozího bodu, lze zde najít souvislost s dosažením cíle.

Všichni hlavní hrdinové musí podniknout dlouhou cestu z toho důvodu, aby se přiblížili svému cíli. Děti by tím měly pochopit, že dosažení cílů nepřichází samo, ale že je potřeba vynaložit pro jejich získání určité úsilí. Zároveň by si měly uvědomit, že cíle nemusí dosáhnout hned, ale cesta k němu může trvat dlouhou dobu a nemusí být úplně jednoduchá.

Poučení V každé knize se nás autor snaží nějakým způsobem poučit. V knize *Papuchalk Petr* můžeme nalézt takové poučení, že když se ztratíme, nebo někoho hledáme, musíme uvést dostatečné množství důležitých informací, protože když řekneme jen jednu, může být společná pro více věcí. Kniha *Husa Líza* nás poučuje v tom smyslu, že i když jsme všichni lidé, každý jsme v něčem výjimečný. Dále také v tom, že bychom neměli zapomínat na to, kým jsme. *Nový domek pro myšku* obsahuje poučení o tom, že je důležité jít si za svým cílem a také umět rozpoznat různá nebezpečí. Zároveň také poučení, které se týká toho, že bychom si měli vážit všeho, co máme a neměli to opouštět jen pro dočasný požitek (jablko). Kniha *Husa Líza a vánoční hvězda* nás má poučit v tom smyslu, že nemáme chodit sami tam, kde to neznáme, protože bychom se mohli ztratit. Zároveň není dobré opouštět své kamarády v období Vánoc.

Obecně by šlo příběhy jednotlivých knih shrnout tvrzením, že doma nebo s nejbližšími jsme nejvíce v bezpečí a neměli bychom na tuto jistotu zapomínat. Opuštění domova nebo nejbližších může vést k nebezpečí (setkání se lvem, zabloudění v bouři, bydlení s medvědem) nebo jiným patáliím (odloučení od kamaráda).

Volba zvířecích hrdinů Ve všech čtyřech knihách jsou hlavními i vedlejšími hrdiny zvířátka. V knize *Papuchalk Petr* můžeme vidět exotická zvířata jako je papoušek, velryba, tukan, tučňák. I samotní hlavní hrdinové - papuchalkové jsou pro děti zajímavá zvířata. V knize *Husa Líza* autor propojuje klasická domácí zvířata (husa) se zvířaty exotickými (žirafa, slon, lev, atd.). V *Novém domku pro myšku* jsou zvířata typická pro naši krajinu (myš, krtek, jezevec, králík). Jediným zvířetem, které u nás nežije, je medvěd. V knize *Husa Líza a vánoční hvězda* je hlavní hrdinkou husa. Mezi vedlejší postavy zde patří osel, kráva, prase atd. Ty autor zvolil pravděpodobně pro to, že se také vážou k vánoční tematice, a to v tom smyslu, že jsou to postavy, které mají jistou spojitost s betlémem. Celkově lze říci, že děti mají ke zvířecím hrdinům velmi blízko. Je to pravděpodobně z toho důvodu, že je znají i z jiných dětských knih či televizních pohádek.

Po nahlédnutí do některých zahraničních knih Petra Horáčka (kapitola č. 2) mohu usoudit, že autor využívá zvířecích hrdinů i ve své další tvorbě. Např. *This little cat (Tato malá kočička)*, *Animal Counting (Zvířecí počítání)*, *Animal Opposites (Zvířecí*

protiklady), *My Elephant (Můj slon)* atd.

Návrat ke kořenům Každá hlavní postava se nakonec vždy vrátí mezi své kamarády/ do svého obydlí. Např. Papuchalk Pavel se nakonec vrátil ke svému kamarádovi Petrovi. Husa Líza se také nakonec vrátila mezi své, ostatní husy. Myška se vrátila do svého původního domečku. I husa Líza při svém putování za vánoční hvězdou dorazila mezi své kamarády. To souvisí s výše uvedeným poučením, že až po návratu ke svým blízkým nebo do svého domova byly všechny problémy zažehnány.

Ilustrace Ve všech knihách jsou pro dobré porozumění důležité ilustrace, ty vznikly dříve než samotný text. Autor vždy nejprve vytvořil danou postavu, a až poté ji umístil na předem připravené pozadí. Z ilustrací lze vyčíst různé detaily, emoce hlavních postav či napětí. K tomu nám napomáhá i barevnost pozadí.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 Praktické využití v MŠ

Jako budoucí učitelka v mateřské škole za velmi důležité považuji vhodnou přípravu a promyšlenost jednotlivých činností. Rozhodla jsem proto pro zařazení kapitoly, ve které ukazuji nabídku toho, jak je možné pracovat s knihou *Papuchalk Petr a Husa Líza*. Možností, jak pracovat s knihou, je samozřejmě spousta a záleží na každém učiteli, jakou formu práce si zvolí. Já osobně vybírám takový způsob, který je mi nejbližší. Mým hlavním cílem je nechat děti vcítit se do příběhu, snažit se o to, aby prožívaly dobrodružství hlavních hrdinů, a to především prostřednictvím dramatizace a s využitím pohybu. Podstatné také samozřejmě je, aby se děti z příběhu dokázaly poučit. Za velmi důležité dále považuji propojení hudebních, výtvarných, jazykových či předmatematických činností. Do jednotlivých příprav zahrnuji cíle jednotlivých činností, organizační věci, seznam pomůcek či doporučený věk a vhodný počet dětí pro činnost.

Přípravu ke knize *Papuchalk Petr* jsem ověřila s dětmi v mateřské škole při své praxi. Mými hlavními cíli bylo pomocí dvou skupin dětí zjistit, co si z příběhu mohou odnést děti mladší (tříleté/čtyřleté) a děti starší (pětileté/šestileté). Dále jsem zjišťovala, jak děti daný příběh zaujme, zda pochopí pointu a porozumí samotnému příběhu. Více rozpracované komentáře k této knize nalezne čtenář v kapitole *Minivýzkum* (podkapitola 4.3).

Přípravu ke knize *Husa Líza* jsem v mateřské škole prozatím neověřovala, ale pevně věřím, že se mi to v mé budoucí praxi povede a dětem se bude tato kniha líbit.

4.1 Písemná příprava a náměty ke knize *Papuchalk Petr*

Na základě knihy *Papuchalk Petr* jsem vytvořila písemnou přípravu, která je vhodná pro děti předškolního věku a může sloužit jako doplňující materiál ke knize. Mým hlavním záměrem bylo vtáhnout děti do děje, nechat je vcítit se do hlavních hrdinů a snažit se o to, aby prožívaly jejich dobrodružství a doprovázely je na cestě. Pro udržení pozornosti dětí jsem zvolila střídání pomalých a rychlých činností a snažila jsem se také o propojení jednotlivých aktivit s pohybem. To, jak příběh děti zaujal, budu zjišťovat pozorováním dětí a průběžným kladením otázek. Protože v této knize je velmi důležité přátelství mezi Petrem a Pavlem, doporučila bych zařadit několikadenní nebo celotýdenní téma Kamarádi či Přátelství, které bychom mohli na tomto jednoduchém příběhu uvést. Dále jsem do této podkapitoly zahrнула některé další doplňkové činnosti, které se

k tématu Kamarádství obecně vážou. Myslím si, že toto téma bude dětem velmi blízké, jelikož každý má nějakého kamaráda. Pokud by se v kolektivu našlo nějaké dítě, které by ostatní děti nebraly, můžeme se tímto způsobem snažit o jeho zařazení do kolektivu. Zařazuji především takové aktivity, které by byly pro děti různorodé a zaujaly je.

PÍSEMNÁ PŘÍPRAVA KE KNIZE PAPUCHALK PETR

Název činnosti: Řízená činnost

Téma: Hledání ztraceného kamaráda

Cíl: Rozvoj fantazie dětí, dokázat se vcítit do hlavního hrdiny příběhu, prožívat s ním jeho dobrodružství, pochopit příběh

Organizace: na koberci, volně po prostoru, u stolečku

Pomůcky: kniha Papuchalk Petr, zvětšené obrázky jednotlivých zvířátek, šátek, obrázek kotvy

Doporučený věk: 3-6 let

Počet dětí: 15-20

Metodický postup:

- **Motivace**

- **Pro mladší děti:** „Děti, dnes jsem k Vám do školky nepřišla sama, ale někoho jsem přivedla s sebou. Podívejte, kdo to je.“ (*využití obrázků papuchalků*)
- **Pro starší děti:** „Děti, chtěla bych Vám říci příběh o dvou zvířecích kamarádech. Napsal ho jeden pan spisovatel a mně se ten příběh tak moc líbil, že jsem si hned pomyslela, že vám ho tady také musím říci.“

„O jakých zvířátkách myslíte, že by mohl být?“ (*tím se pokusím zjistit, jaká zvířátka děti nejčastěji znají z dětských knih*)

„Tak já vám to prozradím.“

- **Ukázání obrázků papuchalka + rozhovor nad ním**

- „Věděl by někdo, co je to za zvířátko? Je nějakému zvířátku podobné?“ (*tím si ověřím, zda děti znají papuchalka + jestli vidí podobnost s jinými zvířátky*)
- „A právě o tomto zvířátku ten náš příběh je...“

- **Představení Petra a Pavla + ukazování činností na obrázcích**

- jsou to nejlepší kamarádi
- zažívají spolu spoustu legrace a dobrodružství
- nejraději chytají ryby kolem svých malých ostrůvků
- „Co myslíte, že by mohli ještě společně dělat?“ → *prostor pro nápady dětí + vyzkoušení si prostřednictvím pohybu jejich návrhy (např. bruslení, skákání,...)*
- „A představte si, děti, že se spolu jednoho dne potápěli“

- **Pohybová chvilka + vysvětlení toho, co se stalo**

- „Co kdybychom se šli potápět s nimi?“
- plaveme po moři (volně po prostoru), můžeme se i potápět jako papuchalkové
- náhle přišla bouře a svalila nás na zem (*leh na zádech, pohlazení dětí šátkem jako naznačení „bouře“*)
- bouře skončila
- „Co myslíte, že se mohlo stát?“ - *prostor pro nápady dětí*
- vysvětlení, že se Petr ztratil v bouři

- **Setkání s velrybou**

- „Potkala ho velryba a ptala se ho, zda se ztratil. A dokonce mu nabídla pomoc při hledání kamaráda.“
- „Děti, pomůžeme Petrovi a velrybě hledat Pavla?“ → vydáváme se na cestu, uděláme si loď, na kterou nasedneme (deka, koberec) a plujeme na další ostrov
- „Co myslíte, že velryba potřebovala hlavně vědět, aby mu mohla pomoci?“
- **jak vypadá!**
- „Zeptala se ho a Petr ji odpověděl, že Pavel je **legračník a dělá rámus.**“
- „Velryba mu odpověděla, že ví, kde ho hledat a vydali se na cestu.“
- *Do třech rohů ve třídě rozmístím obrázky jednotlivých zvířátek (papoušek, tučňák, tukan) a vyzvu děti, aby se také vydaly na cestu - hledat Pavla.*

- **Setkání s papouškem**

- „Plujeme po moři a najednou připlujeme k malému ostrůvku.“ (*na zemi položený kroužek a tam obrázek papouška*)

- „Myslíte si, děti, že tohle je Pavel? Proč to není Pavel, v čem je toto zvířátko jiné?“
- „Není to Pavel!“
- „Petr nám řekne, že Pavel není papoušek, **on má černá a bílá pírka.**“
- „Velryba ví, kam se podíváme, abychom ho našly a tak plujeme k dalšímu ostrůvku.“ *(vrátíme se zpátky na loď, děláme, že pádlujeme)*
„Protože jsme Pavla ještě nenašli, vydáváme se dál na cestu.“

• Setkání s tučňákem

- „Tak jsme tady.“
- „Co je to za zvířátko? Je tu trochu zima, protože tučňáci žijí v takové zimě.“ *(můžeme předvádět, že je nám zima)*
- „Ptáci jsou **legrační, dělají rámus, jsou černobílí**, ale vypadají jako Pavel? Nevypadají.“
- „Je to tedy Pavel?“
- „Pavel má **barevný zobák**, - řekne nám Petr“

• Setkání s tukanem

- Vydáváme se k dalšímu ostrovu
- „Co tu vidíme za zvířátko?“
- „Je tohle Pavel? Co už ví velryba od Petra? Jaký Pavel je?“ *(kladením otázek se pokusím zjistit, zda si děti pamatují, co vše Petr řekl velrybě)*
- „Pták na ostrově je **legrační, dělá rámus, je černobílý, má barevný zobák**, ale je to Pavel?“

• Vcítění se do Petra

- Vrátime se na naši loď
- „Děti, Petr je teď opravdu velmi smutný a má strach, že už Pavla nikdy nenajdeme.“
- „Jak myslíte, že se Petr cítí, když Pavla pořád nemůžeme najít?“ *(pomocí této otázky se budu snažit zjistit, jak se děti dokázaly vcítit do příběhu + zda je také trápí, že Pavla nemůžeme stále najít)*
- „Ani naše velryba už neví, kam bychom se mohli podívat. A tak zkusíme plout oceánem sem a tam a třeba ho najdeme.“

- „Podívejte, děti, velryba někoho vidí?“ - doplujeme k místu, na němž je Pavel.
- „Je to opravdu on, děti? Jaký popis nám dal Petr?“ *(zejména starší děti by si měly vzpomenout na to, jaký popis nám Petr dal)*
 - * Je černý a bílý?
 - * Má barevný zobák?
 - * Je legrační a dělá rámus?
 - * Je to tedy Pavel? - „Jak se cítíte děti, když jsme ho našly?“
- „Je to Pavel! A Petr je velmi šťastný, že ho našel.“
- „Jste také rády? Jak se cítíte?“ *(touto otázkou se pokusím opět zjistit, jak silně děti prožívaly celý příběh)*
- „A víte, děti, co mu pak řekla velryba?“ *(prostor pro nápady dětí)*
- „Proč jsi mi neřekl, že je papuchalk stejný jako ty!“

• Reflexe příběhu - povídání si o příběhu

- zjištění dojmů dětí z příběhu *(pomocí otázek a pozorování dětí se pokusím zjistit jejich dojmy)*
- ověření, zda pochopily, proč na konci velryba řekla to, co mu řekla *(opět pomocí otázek)*
- rady dětí pro papuchalky *(smyslem je zamýšlení se dětí nad tím, co by oběma papuchalkům poradily - např. předpokládané odpovědi - nepotápět se v bouřce, popsat více, jak ztracený kamarád vypadá atd. - dítě, které zrovna mluví, drží v ruce obrázky papuchalků)*
- shrnutí děje pomocí knihy *Papuchalk Petr*

DOPLŇUJÍCÍ ČINNOSTI

• Jazyková chvílka

- „Jak myslíte, že bychom mohli Petra a Pavla oslovit, kdybychom jim chtěli říci nějak hezky?“ *(Např. Péťo, Petříku, Peťulko/Pavlíku, Pájo, Pavluško...)*
- zkusíme na ně zavolat potichu, nahlas, zašeptáme jejich jména *(cílem této činnosti je uvědomění si toho, jaké různé varianty oslovení nabízí zmiňovaná jména + střídání hlasitosti, artikulační cvičení)*

- **„Myslím na kamaráda“** (obměna hry Myslím si zvíře) - vybereme nějaké dítě, které si v duchu bude myslet nějakého kamaráda. Ostatní děti se snaží pomocí otázek uhodnout, o koho z nich jde. Na otázky lze odpovídat pouze ANO/NE. Ten, kdo uhodne, o koho jde, se stává dalším hádankářem. *(smyslem této aktivity je, aby si děti všímaly ostatních a učily vzájemně se vnímat)*

- **Činnosti zaměřené na prosociální chování dětí**

- Povídání si o přátelství, o pomoci druhému
- Navození situace, která se může přihodit každému z nás - Př. *Představ si, že tvůj kamarád pláče. Jak se zachováš? Co mu řekneš?*⁶⁰
- **Pomáháme i cizím lidem?** - povídání o bezpečnosti, o tom, zda by děti pomohly např. člověku se zrakovým postižením přejít silnici, nebo zda by nastoupily k někomu cizímu do auta, když by chtěl od nich vysvětlit cestu
- **Klubíčko přátelství** - sedíme v kruhu na koberci, úkolem dětí bude poslat klubíčko nějakému dítěti a říci, proč ho posílá zrovna jemu, co pro něj udělal např. někdy hezkého atd., vytváříme „pavučinu přátelství“⁶¹
- **Kreslení pocitů** - každé dítě si vybere nějaký pocit (např. radost, smutek, strach, křik) a pokusí se ho pomocí prstových barev znázornit. Poté budou ostatní děti hádat, o jaký pocit se jedná (*tento úkol může být provázaný i s knihou Papuchalk Petr, jelikož děti mohou např. zkusit vyjádřit, jak se asi Petr cítil, když se Pavel ztratil, nebo naopak co prožíval, když se jeho kamarád objevil*).⁶²
- **Vyrábíme překvapení pro kamarády** - děti mohou něco nakreslit, nebo vyrobit a poté to předat dětem z vedlejší třídy, nebo mohou pro ně např. nachystat nějaké společné překvapení⁶³
- **Nácvik říkanek o přátelství**⁶⁴
*Ať jsme všichni kamarádi,
ať se máme všichni rádi,
ať je krásně na světě,
na té modré planetě.*
- **Naše nálady** - usmíváme se, protože jsme šťastní, tváříme se jako naštvaní, tváříme se jako smutní, tváříme se překvapeně, tváříme se vyděšeně (*tuto činnost*

⁶⁰Metodický portál: inspirace a zkušenosti učitelů. MLYNKOVÁ, Jana. *Klubíčka přátelství: Interakční hry* [online]. 2009 [cit. 2015-07-14]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/7395/klubicka-pratelstvi.html/>

⁶¹Metodický portál: inspirace a zkušenosti učitelů. MLYNKOVÁ, Jana. *Klubíčka přátelství: Seznamovací hry* [online]. 2009 [cit. 2015-07-14]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/7395/klubicka-pratelstvi.html/>

⁶²Metodický portál: inspirace a zkušenosti učitelů. MLYNKOVÁ, Jana. *Klubíčka přátelství: Kreslíme pocit* [online]. 2009 [cit. 2015-07-14]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/7395/klubicka-pratelstvi.html/>

⁶³Metodický portál: inspirace a zkušenosti učitelů. MLYNKOVÁ, Jana. *Klubíčka přátelství: Výroba dáreků pro jinou třídu* [online]. 2009 [cit. 2015-07-14]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/7395/klubicka-pratelstvi.html/>

⁶⁴Metodický portál: inspirace a zkušenosti učitelů. MLYNKOVÁ, Jana. *Klubíčka přátelství* [online]. 2009 [cit. 2015-07-14]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/7395/klubicka-pratelstvi.html/>

je také možné propojit s knihou a samotným příběhem - jak jsme se tvářili, když se papuchalk Pavel ztratil? / Jaký budeme mít výraz, když se opět objeví? atd.)

4.2 Písemná příprava a náměty ke knize Husa Líza

PÍSEMNÁ PŘÍPRAVA KE KNIZE HUSA LÍZA

Název činnosti: Řízená činnost

Téma: Putování husy Lízy

Cíl: Rozvoj fantazie dětí, dokázat se vcítit do hlavního hrdiny příběhu, prožívat s ním jeho dobrodružství, pochopit příběh

Organizace: na koberci, volně po prostoru, u stolečku

Pomůcky: kniha Husa Líza, obrázky zvířátek, zvětšený obrázek husy Lízy

Doporučený věk: 3-6 let

Počet dětí: 15-20

Metodický postup:

- **Motivace**

- Děti budou motivovány hádankou o huse⁶⁵
- „Děti, chtěla bych vám dát hádanku. Schválně zda uhodnete, o jakém zvířátku bude.“
Jdou, jdou, jdou,
jedna za druhou
kolem našich dveří,
mají bílé peří.
Jdou, jdou, jdou,
v řadě za vodou.

- **Představení husy Lízy + ukázání obrázku**

- „Je to husa a jmenuje se Líza. Ráda bych vám o ní něco řekla, protože to není jen tak obyčejná husa.“
- „Bydlela se svými kamarádkami husami a jednoho dne si pomyslila, že by chtěla být jiná než ostatní. A tak přemýšlela, jaká by mohla být.“
- „Proč myslíte, že chtěla být jiná?“

⁶⁵Dostupné z: <http://www.apolenka.org/editor/filestore/File/Za%20zviratky%20do%20pohadky%20-%20skladacka.pdf>

- **Příprava cesty**

- „Husa Líza se tedy vypravila na cestu, na které zažije jistě spoustu dobrodružství, co kdybychom se na ni vypravili s ní?“

- **Setkání se zvířátky**

- „Líza na své cestě potkává spoustu zvířátek a vždy si zkouší, jaké by bylo být jako ony. Pojdme si tedy také vyzkoušet, jaké by to bylo kdyby...“
- *dětem vždy nejdříve ukážu obrázek daného zvířátka a zeptám se jich, zda poznají, o jaké zvířátko jde + zapojení znalostí dětí o zvířátko, jeho projevech chování*
- **Netopýr** - *kdyby byla netopýr, mohla by se pověsit hlavou dolů a plácet křídly* - předkloníme se (tím znázorňujeme, že se netopýr umí pověsit hlavou dolu) a pažemi naznačujeme plácání křídly
- **Tukan** - *kdyby byla tukan, mohla by hlasitě klapat zobákem* - klapeme zobákem (pomocí paží) jako tukan
- **Tučňák** - *kdyby byla tučňák, mohla by se klouzat* - kloužeme se - tučňák se sice klouže po břiše, ale my si to zkusíme po nohou - „bruslíme“
- **Žirafa** - *kdyby byla žirafa, mohla by se natáhnout hodně vysoko* - vytahujeme se, co nejvíce nám to půjde
- **Slon** - *kdyby byla slon, mohla by cákat a cákat* - předvedeme slona a cákáme chobotem
- **Klokan** - *kdyby byla klokan, mohla by skákat a skákat* - skácame jako klokan
- **Pštros** - *kdyby byla pštros, mohla by běžet opravdu rychle* - běháme rychle jako pštros
- **Tuleň** - *kdyby byla tuleň, mohla by plavat pod vodou* - předvádíme, že plaveme pod vodou
- **Lev** - *kdyby byla lev, mohla by řvát a řvát* - „Víte, děti, jak dělá lev? - uuuuááááááágag!“ - zkusíme zařvat jako lev

- **Utíkání před lvem**

- „Představte si, děti, že takhle přesně řvala i husa Líza, až toho lva probudila. Myslíte, že se mu to líbilo? Co mohl udělat?“
- „A tak husa Líza před ním utíkala, při cestě domů využila všechno to, co se od ostatních zvířátek naučila.“

- Ukazování obrázků dětem - ty podle nich předvádějí jednotlivá zvířata
- „... Až byla husa Líza zase mezi svými kamarádkami. Lev ji ale dohnal. Myslíte, že ji poznal? Proč ji nepoznal?“
- „A tak husa Líza řekla, že někdy není zase tak špatné být stejná jako ostatní.“
- „Ale ne vždy - a zařvala jako lev.“

- **Reflexe příběhu - povídání si o příběhu**

- shrnutí děje pomocí knihy
- zjištění, zda děti pochopily příběh (*to budu zjišťovat pomocí otázek*)

DOPLŇUJÍCÍ ČINNOSTI

- **Vyjmenuj zvířátka z příběhu** - cvičení na rozvoj paměti

- „Děti, pamatujete si, která zvířátka husa Líza potkala?“

- **Seřaď zvířátka tak, jak jdou v příběhu za sebou.** - cvičení na rozvoj paměti

- „Děti, dokázaly byste seřadit obrázky zvířátek tak, jak šly v příběhu za sebou?“
- úkolem dětí je seřadit obrázky zvířat tak, v jakém pořadí je husa Líza potkala
- děti mohou pracovat ve dvojicích či v menších skupinkách
- jako obměnu je možné k obrázkům z knihy zamíchat obrázky jiných zvířat, která se v knize neobjevují + úkolem dětí by bylo roztřídit obrázky podle toho, zda se v knize vyskytují či nikoli

- **Výtvarná činnost**

- „Kdyby ses mohl proměnit v nějaké zvířátko, jaké by to bylo? Nakresli, jakým zvířátkem bys chtěl být.“ - *důležité je, aby si děti uvědomily, proč by daným zvířátkem chtěly být*

- **Hudební činnost**

- „Znáte nějakou písničku, ve které se zpívá o huse?“ - zazpíváme si ji (*Když jsem husy pásala, Maličká su, Hajha husy atd.*)
- využití dětských hudebních nástrojů

4.3 Minivýzkum v mateřské škole

Knihy Petra Horáčka mě velmi zaujaly, a proto jsem se rozhodla v rámci lekce, kterou jsem pro děti na základě knihy *Papuchalk Petr* připravila, provést minivýzkum v mateřské škole. Tuto knihu jsem zvolila, protože mi byla od začátku velmi blízká. Nejdříve jsem si vytvořila přípravu (podkapitola 4.1), která velmi úzce souvisí s dějem knihy, a poté jsem ji realizovala v mateřské škole ve Čkyni. Pro vlastní realizaci jsem si vybrala dvě skupiny dětí. Jako první jsem navštívila první třídu, ve které jsou děti od 3-4 let. Druhou skupinou byly děti od 5-6 let. Skupiny jsem vybírala takto záměrně, jelikož mě velmi zajímalo, jak kniha zaujme mladší děti a jak na ni budou reagovat starší děti, které půjdou už brzy do školy. V následujících podkapitolách popíši průběhy jednotlivých lekcí, provedu srovnání obou skupin a zaměřím se na zhodnocení činností dětí v obou skupinách. Na základě pozorování dětí a jejich odpovědí provedu stručné srovnání obou skupin, kde porovnam, v čem se mladší a starší děti lišily. Autentický záznam jednotlivých lekcí může čtenář nalézt v příloze E.

4.3.1 Realizace ve skupině tříletých a čtyřletých dětí

S paní učitelkou, která učí v 1. třídě mateřské školy, jsem se předem domluvila, který den přijdu. Paní učitelka na to děti dopředu neupozorňovala. Do třídy jsem přišla o hodinu dříve, abych děti trochu poznala a hlavně si zapamatovala jejich jména. V tu dobu, okolo 7:45, byly již ve třídě všechny děti. Některé, převážně tříleté děti, se mne zpočátku trochu styděly. Po nějaké chvíli ale zjistily, že je to zbytečné. U žádného dítěte jsem nezaznamenala, že by se přede mnou schválně předvádělo, či úmyslně zlobilo. Paní učitelka mi sdělila o dětech některé informace a okolo 8:45 jsme začaly s činností. Ještě před samotným začátkem činnosti paní učitelka požádala děti, aby si šly sednout na koberec, jak jsou zvyklé. Poté mě představila dětem jako paní učitelku Lucku, která si přišla s nimi dnes hrát. Paní učitelka byla v průběhu celé činnosti ve třídě a zasahovala do ní jen minimálně.

Činnost jsem zahájila tak, že jsem se dětem ještě jednou představila a řekla jim, že jsem si s nimi dnes přišla pohrát a zažít spoustu legrace. Jako motivaci jsem na úvod zvolila předem připravený zvětšený obrázek papuchalka, který jsem pro lepší viditelnost nalepila na špejli. Prozradila jsem dětem, že jsem k nim do třídy nepřišla tak úplně sama, ale že jsem někoho vzala s sebou. Představila jsem jim papuchalka Petra a řekla jim, že je to jejich nový kamarád. Jelikož jsem chtěla, aby se mě děti nebály a nestyděly, zařadila jsem krátké seznamovací cvičení i přesto, že jsem s ním předem ve své přípravě nepočítala. Toto cvičení jsem motivovala tak, že náš nový kamarád Petr ještě děti nezná, a že by proto bylo hezké, kdyby se mu každé z nich

představilo. Děti si tedy posílaly papuchalka a každé z nich se mu představilo. Každé dítě vždy papuchalkovi sdělilo „Ahoj Péto, já jsem...“ Děti tuto aktivitu braly velmi vážně, pokaždé se na obrázek papuchalka podívaly, pozdravily ho a řekly mu své jméno. Do činnosti se zapojily všechny děti až na jednoho chlapce, který se pravděpodobně styděl. Dále jsem děti seznámila i s druhým papuchalkem Pavlem. Po položení otázky dětem, o jaká zvířátka se jedná, jsem si ověřila, že děti toto zvířátko neznají, jelikož se u nás nevyskytuje. Zeptala jsem se dětí, o jaké zvířátko podle nich jde, a dočkala jsem se zajímavé odpovědi. Mezi nimi se totiž objevili *tučňák* a *papoušek*, se kterými se dále v knize setkáváme. Tak jako velryba pravděpodobně i děti viděly v papuchalkovi jistou podobnost s papouškem a tučňákem. Některé děti si myslely, že jde o racka, či nějakého ptáka. Jiné děti říkaly, že je to příliš těžké a že tedy neví.

Když jsem dětem řekla, o jaký druh ptáka se jedná, název papuchalk jim přišel legrační a samy ho začaly opakovat. Dále jsem je seznámila s tím, že Petr a Pavel jsou nejlepší kamarádi. Ptala jsem se jich, zda i ony mají nějakého kamaráda. Odpovědi dětí byly kladné, většina z nich začala vykřikovat konkrétní jméno svého nejlepšího kamaráda.

Poté jsme si s dětmi povídali o tom, jak by mohli papuchalkové společně trávit svůj volný čas. Děti odpovídaly většinou jednoslovně. Mezi odpověďmi bylo, že spolu mohou *papat*, *spát*, *koupat se*, *chytat ryby*. Prozradila jsem dětem, že se spolu nejraději potápěli, a vyzvala je k tomu, aby se šly „potápět“ s nimi. Propojení činnosti s pohybem děti velmi bavilo. Hráli jsme si i na to, že najednou začaly být velké vlny a přišla bouře, která nás svalila na zem. Tuto činnost děti velmi emotivně prožívaly, bylo možné pozorovat, že si připadají opravdu jako někde v bouři na moři. Abych jejich dojmy ještě více prohloubila, pohládila jsem každé dítě šátkem, aby mělo pocit, že jsou na moři opravdu vlny.

Když bouře přešla, následovala kontrola, zda jsme všichni. Děti se rozhlížely kolem sebe a říkaly, že nikdo nechybí. Nenapadlo je hned prvotně, že by mohl chybět jeden z papuchalků. Poté si jedna holčička všimla, že jeden z papuchalků chybí. Zeptala jsem se tedy dětí, kde může být. Jejich reakce byly, že se s námi *nechce kamarádit*, nebo že *utekl*, či se *někde ještě potápí*. Náhle jedna z holčiček zvolala, že se musel *ztratit v té bouři*. Z reakcí a výrazu dětí bylo poznat, že jim není jedno, co s papuchalkem je, a že mají o něho strach. Ptala jsem se jich tedy dále, zda ho půjdeme společně hledat a ony souhlasily. Předem jsem si připravila obrázek velryby, který jsem umístila dále od dětí. Poprosily jsme tedy velrybu o pomoc. Byla jsem velmi překvapená z toho, jak se některé děti opravdu vcítily do situace, že se papuchalk ztratil. Velmi usilovně prosily velrybu, aby nám pomohla. Vydali jsme se tedy na cestu. Pro lepší motivovanost dětí jsem vytvořila z koberce loď, na kterou jsem přidala i kotvu pro případné zastavení.

Velrybu jsme umístily před loď, aby nás „vedla.“ Snažila jsem se o zapojení pohybu, a tak jsem děti vyzvala k tomu, zda by mi pomohly pádlovat. Vysvětlila jsem jim, že velryba hlavně potřebovala vědět nějaké informace o Pavlovi, aby nám mohla pomoci. Zeptala se tedy Petra a ten jí odpověděl, že Pavel je legrační a dělá rámus. Některé děti říkaly, že je to pravda, že je s Pavlem legrace. Vydali jsme se ho tedy hledat a navštívili jsme celkem tři ostrůvky, na které jsme se vždy dostali pomocí lodě. Ostrůvky byly naznačené pomocí velkých kruhů, v nichž byl obrázek zvířátka, které na něm žije. Snažila jsem se velmi zdůrazňovat postupně skládanou pointu.

Na prvním ostrůvku jsme objevili papouška. Ptala jsem se tedy dětí, zda je to Pavel. Ihned odpověděly, že to není Pavel, že je to papoušek. Řekla jsem tedy dětem, že Petr ale řekl velrybě, že je Pavel legrační a dělá rámus, a proto nás ihned velryba zavedla sem. Děti na to reagovaly tak, že se asi *velryba spletla*, že *nám špatně poradila*, nebo že *papoušek je také legrační a křičí*. Když jsme byli všichni zase na lodi, prozradila jsem dětem, že Petr tentokrát velrybě poradil, že je Pavel legrační, dělá rámus a má černá a bílá pírká. Některé děti si to opakovaly, aby to nezapomněly. V tomto spatřuji také velký zájem dětí a snahu opravdu Pavla najít.

Navštívili jsme tedy další ostrůvek. Ptala jsem se opět dětí, zda je to Pavel. Ihned poznaly, že se jedná o tučňáka. Tázala jsem se jich, proč se nejedná o Pavla. Odpovědi dětí byly, že *tučňák nelítá*, *tučňák jenom chodí*, *není to Pavel*, *protože Pavel je pták* atd. Děti tedy usoudily, že tučňák mezi ptáky nepatří, protože nelítá. Z reakcí dětí bylo zřejmé, že uznávají, že tučňák je v něčem Pavlovi podobný. Šli jsme tedy zpět na loď, kde jsem dětem oznámila, že Petr dal velrybě ještě jednu nápovědu a to takovou, že Pavel má barevný zobák.

Pluli jsme tedy k dalšímu ostrůvku, na kterém byl obrázek tukana. Žádné dítě nepoznalo, že se jedná právě o tukana, ale všechny věděly, že to není Pavel. Ptala jsem se dětí, proč to není Pavel. Děti nedokázaly přesně popsat, v čem je tukan jiný. Odpovídaly, že *Pavel je prostě jiný*, nebo *má jinou hlavu*. V příběhu následuje chvíle zoufalství, kdy velryba již neví, kam se podívat. Řekla jsem tedy dětem, že velryba i Petr jsou moc smutní a mají strach, že už Pavla nikdy nenajdeme. Děti začaly opakovat, že jsou také smutní. Z výrazů jejich obličejů bylo poznat, že to myslí opravdu upřímně a že se umějí do Petra a velryby vcítit. Následně jsem zařadila relaxační činnost, kterou jsem motivovala tím, že už jsme z hledání unavení. Děti si tedy lehly na zem a na chvíli si zavřely oči. Mezitím jsem do květináče na policiče zapíchla obrázek papuchalka Pavla. Na dětech jsem pozorovala, že jsou zvědavé a netrpělivé, co bude dále následovat.

Protože jsme papuchalka stále nenašli, motivovala jsem děti, aby si vzaly „dalekohled“ a koukly se, jestli ho náhodou někde neuvidí. Jedna holčička ho objevila během chvíle. Děti měly opravdu velkou radost, pískaly a křičely. Z toho bylo také poznat, že se

opravdu vcítily do příběhu.

Na závěr jsem se dětí zeptala, proč jsme ho nemohli najít, když se nám velryba snažila pomoci. Děti na to reagovaly tak, že jsme jí to pravděpodobně *špatně říkali*, čili objevily, že chyba byla někde ve sdělení informací, jaký Pavel je. Poté jsme si s dětmi povídali o tom, jaké všechny informace musíme říci, když někoho hledáme. Děti odpovídaly stručně. Začínaly hlavně tím, jak se daná osoba jmenuje a jak vypadá. Ptala jsem se jich tedy, zda my jsme řekli velrybě, jak Pavel vypadá. Děti odpověděly, že ano, ale že to asi bylo málo. Ptala jsem se dětí, zda by věděly, jaký popis by stačil říci, aby velryba Pavla našla. Jeden chlapec řekl, že bychom mohli ukázat jeho fotku na mobilu. Na to jsem reagovala tak, že papuchalkové u sebe ale obvykle mobilní telefon nemají. Nakonec jsem dětem prozradila, že by stačilo říci, že je Pavel úplně stejný jako Petr a velryba by ho podle toho mohla hledat. Když jsem se dětí ptala, zda jsou rády, že jsme Pavla našli, říkaly, že ano, jedna holčička dokonce vykřikla, že je šťastná.

Na dětech bylo poznat jejich zaujetí a vtažení do příběhu. Viděla jsem na nich, že jsou opravdu smutní z toho, že se papuchalk ztratil a že se radují, když se náhle objevil. Před svačinou jsme si s dětmi ještě u stolečku zopakovali, jak se jmenovali dva kamarádi a co jsou za zvířátka. Když jsem se dětí ptala na to, jaká zvířátka jsme potkali na jednotlivých ostrůvcích, nemohly si vzpomenout. Ukazovala jsem jim tedy obrázky, podle nichž poznaly papouška a tučňáka. Tukana si nepamatovaly pravděpodobně z toho důvodu, že ho ani před tím neznaly.

Paní učitelka, která celou činnost pozorovala, mi sdělila, že děti byly vtaženy do příběhu a že se nadšeně všechny zúčastnily. Někdy se jí prý stává, že se některé děti nechtějí zapojit do činnosti. Z toho tedy soudím, že je musel příběh o dvou kamarádech opravdu oslovit, když u činnosti vydržely všechny.

4.3.2 Realizace ve skupině pětiletých a šestiletých dětí

Druhou skupinou, ve které jsem realizovala svou přípravu, byla třetí třída mateřské školy. Jedná se o děti ve věku 5-6 let a většina z nich půjde v září do školy. Jelikož jsem v této třídě vykonávala svou závěrečnou čtrnáctidenní praxi, nebylo potřeba se s dětmi seznamovat. Paní učitelka označuje tuto třídu jako velmi problémovou, některé děti mají problém vydržet u nějaké činnosti delší dobu, a jelikož je zde většina chlapců, je těžké udržet pozornost celé třídy. Měla jsem tedy obavy, zda při mnou připravené činnosti děti vydrží, ale byla jsem nakonec velmi mile překvapena, že děti byly klidné a při činnosti vydržely.

Protože děti byly zvyklé zahajovat řízenou činnost na koberci v kroužku, svolala jsem si je tam i já. Oznámila jsem jim, že dnes jsem k nim do školky nepřišla sama,

ale někoho jsem vzala s sebou. Když jsem dětem ukázala obrázky papuchalků, začaly vykřikovat, že jsou to ptáčci. Jelikož se jedná už o předškolní děti, které půjdou brzy do školy, musela jsem je upozornit na to, že pokud někdo bude chtít něco říci, musí se přihlásit a já ho vyvolám. Zeptala jsem se dětí, co si myslí, že je to za zvířátko, a z jejich reakcí jsem se dozvěděla, že *tučňák, lítací tučňák, papoušek*. Prozradila jsem dětem, že je to zvířátko, které žije v Americe a nazývá se papuchalk. Děti se velmi smály a říkaly, že o něm nikdy nic neslyšely. Seznámila jsem je se jmény papuchalků, řekla jsem jim, že jsou to nejlepší kamarádi a ptala jsem se jich, jak myslí, že by mohli společně trávit čas. Nabídka činností, které by spolu mohli dělat, byla u starších dětí širší než u mladších. Děti odpovídaly, že si *mohli spolu kopat, hrát si, kreslit si, létat spolu, vařit, chytat ryby* atd. Řekla jsem dětem, že se spolu rádi potápěli, ale že jednoho dne přišla velká bouřka. A my si na ni teď také zahrajeme. Tak jako v první třídě, i zde jsem každé dítě pohladila šátkem pro zdůraznění atmosféry moře.

Řekla jsem dětem, že se stalo velké neštěstí a papuchalk Pavel se ztratil. Děti na tuto situaci reagovaly tak, že i jim se nedávno při vycházce ztratili tři kamarádi. Vztahují tedy situaci z příběhu k události, kterou samy zažily. Do tohoto vstoupila i paní učitelka a řekla, že to bylo velké neštěstí, které ale nakonec našťestí dobře dopadlo. Děti se tedy lépe uměly vžít do Petra a uměly si lépe představit, jak se asi cítil, když se mu ztratil kamarád. Řekla jsem dětem, že Petr měl ale velké štěstí, protože potkal velrybu. Ptala jsem se jich, co si myslí, že mu velryba řekla. Odpovídaly, že si myslí, že *mu pomůže, že ho sveze, nebo že ví, kde je jeho kamarád*. Seznámila jsem děti s tím, že velryba velmi dobře znala celý oceán a všechna zvířátka na ostrovech. Následovala otázka, co všechno potřebovala velryba vědět, aby mohla začít jeho kamaráda hledat? Děti uváděly, že potřebuje hlavně vědět, *jak se jmenuje a jak vypadá*. Sdělila jsem dětem, že Petr řekl velrybě, že je Pavel legrační a dělá rámus a ona ihned věděla, kam se podívá. Vyzvala jsem tedy děti, aby se vydaly na cestu s ní. Opět jsme využili koberec jako „loď“. Pohybem paží jsme naznačovali pádlování. Když jsme zastavili, vyhodili jsme předem připravenou kotvu.

Přišly jsme k prvnímu ostrůvku a děti ihned zvolaly, že je na něm papoušek. Ptala jsem se jich tedy, proč to není Pavel, a ony odpovídaly tak, že *papoušek je víc červený, nebo že Pavel nemá takové barvy*. Sdělila jsem dětem, že Petr dále velrybě řekl, že je Pavel legrační, dělá rámus a má černá a bílá pířka. Velryba ihned věděla, kam se podívat, a tak jsme se vypravili k dalšímu ostrůvku. Děti správně uhodly, že se jedná o tučňáka, a že to není Pavel, protože Pavel má *navíc zbarvený zobák*. Dále jsem dětem řekla, že Petr řekl velrybě, že je Pavel legrační, dělá rámus, má černá a bílá pířka a navíc ještě barevný zobák. Dopluli jsme tedy k poslednímu ostrůvku, kde děti správně uhodly, že se jedná o tukana. Zeptala jsem se jich opět, proč to není Pavel a ony odpověděly,

že Pavel má *delší zobák, má jiné barvy a je hubenější*.

Potom jsem dětem řekla, že je Petr moc smutný, protože nemůžeme Pavla najít. Dvě děti začnou říkat, že jsou také smutné, že ho opravdu chtěly najít. Zbytek dětí ale nijak více emoce neprojevuje. Poté jsem se dětí zeptala, co si myslí, že se dělo dál. Mezi jejich odpověďmi bylo, že ho *našli*, nebo naopak, že už ho *nikdy nenašli*, že *se objevil sám a přišel za nimi*. Dále jsem dětem řekla, že si Petr na velrybu sedl a vypravili se spolu na cestu. Ukazovala jsem jim vše podle obrázků. A najednou se objevil a přiletěl Pavel. Děti měly radost, že příběh dopadl dobře.

Ptala jsem se jich ještě také na to, proč ho velryba nemohla najít, když jí Petr vždy něco o Pavlovi řekl. Děti odpovídaly tak, že „*on jí něco řekl, aby jí pomohl ho hledat.*“ Když jsem se zeptala, proč doplula tedy vždy ke špatnému zvířátku, jedna holčička odpověděla, že *černý a bílý může být více zvířátek*. Po chvíli jiná holčička řekla, že jí měl říct, že *vypadá stejně jako on* a odhalila tím tedy celou zápletku. Ostatní děti na to reagovaly tak, že je to pravda, že to je nenapadlo.

Na závěr jsme si s dětmi povídali o tom, jak je důležité, když se ztratíme, říci co nejvíce informací. Když se např. ztratíme a budeme hledat maminku, musíme říci, jak se jmenuje a jak vypadá. Nestačí říci pouze, že má hnědé vlasy, protože více maminek může mít hnědé vlasy. Před tím, než jsme šli s dětmi ven, shrnuli jsme si celý příběh ještě jednou.

4.3.3 Srovnání obou skupin

Práce se skupinami V této podkapitole se zaměřím na porovnání obou skupin. V každé třídě jsem s dětmi pracovala trochu jinak a k některým aktivitám přistupovala odlišným způsobem. U mladších dětí jsem kladla velký důraz na motivaci a vtažení do příběhu. Snažila jsem se, aby si celý příběh s papuchalkem Petrem prožily, dokázaly se do něj vcítit, prožívat jeho trápení a mít radost, když všechno dobře dopadne. Mladší děti se opravdu do Petra dokázaly vcítit, velmi usilovně prosily velrybu, aby nám Pavla pomohla najít, a bylo na nich vidět, že jim opravdu záleží na tom, aby se objevil. Když se náhle Pavel našel, děti křičely a pískaly radostí. Z jejich reakcí bylo poznat, že příběh prožívají jako opravdový.

U starších dětí jsem celý příběh pojala spíše formou vyprávění příběhu, ale aby pouze neseděly a jen neposlouchaly, zapojovala jsem je různým způsobem do děje. Myslím si, že i ony byly vtaženy do příběhu, i když ne tak silně jako děti mladší. Starší děti mohly celý příběh vztahovat ke své vlastní zkušenosti, což si myslím, že je také velmi cenné. Nešťastnou náhodou se totiž v této mateřské škole ztratily při vycházce tři děti. Naštěstí vše dobře dopadlo. Děti si ale mohly vzpomenout, jak se v dané situaci cítily

a mohly si ji vybavit. Příběh jim byl tedy blízký i z tohoto důvodu.

Hlavní rozdíl byl v tom, že u mladších dětí příběh probíhal v přítomném čase, zatímco u starších byl vyprávěn převážně v čase minulém. U obou skupin jsem se snažila o zapojení pohybu. Návštěvu jednotlivých ostrůvků jsem proložila plutím po moři na lodi, což obě skupiny braly jako jistý rituál. Nestávalo se tedy, že by nějaké dítě šlo automaticky k dalšímu ostrůvku, ale vždy jsme k němu museli doplnout na lodi.

Všechny děti u činnosti vydržely, což podle mého názoru svědčí o tom, že se jedná o velmi vhodnou a dobrou dětskou knihu. Celkově jsem ale dospěla k tomu, že příběh je vhodnější spíše pro mladší děti, protože k nim více promlouvá a dokáže ho více prožívat. Větší děti ovšem dovedou lépe pojmenovat, v čem spočívá pointa příběhu, a vztáhnout k němu svou životní zkušenost.

Odpovědi dětí Odpovědi mladších dětí byly většinou jednoslovné, často se stávalo, že ji řeklo jedno dítě a ostatní ji zopakovaly (*Př. papat, spát, koupat se*). Starší děti používaly ke svým odpovědím obvykle víceslovné výrazy, jejich odpovědi byly pestřejší než odpovědi mladších dětí (*Př. kopat si, kreslit si, létat spolu, hrát si, vařit, říkat si utipy*). Připisuji to tomu, že starší děti mají již více zkušeností a také širší slovní zásobu.

Když se děti měly na jednotlivých ostrovech rozhodnout, zda se jedná o papuchalka, či nikoli, obě skupiny dokázaly rozpoznat, že jde o jiné zvířátko. Jelikož jsem po celou dobu držela v ruce obrázek druhého papuchalka, zaměřila jsem se na to, zda se děti na obrázek při rozpoznávání, o jakého ptáka se jedná, dívají. Za celou dobu jsem si ani jednou nevšimla, že by nějaké dítě při porovnávání sledovalo obrázek papuchalka. Dětem tedy musel obrázek netypického zvířete papuchalka opravdu utkvět v hlavě, jelikož byly schopné i říci, v čem se konkrétně liší. Porovnávaly tedy s tím, co si zapamatovaly. Mladší děti odpovídaly tak, že tučňák nelétá, ale jenom chodí, nemůže se tedy jednat o Pavla, protože Pavel je pták atd. Zde se projevuje dětská „logika“, tučňák nelétá, tudíž není pták a nemůže to být Pavel. Mladší děti přišly také na to, že velryba se mohla plést z toho důvodu, že více zvířátek může také křičet (dělat rámus) jako Pavel, tím tedy nepřímo pochopily hlavní poučení příběhu a to, že když někoho hledáme, nestačí říci jen jedna informace. Starší děti dokázaly najít konkrétnější rys typický pro jeho zjev, který by jim mohl napovědět, proč se nejedná o Pavla, jako např. *Pavel má navíc zbarvený zobák, je barevnější, má delší zobák*. Projevilo se zde i to, že starší děti mají více zkušeností, všímají si více detailů a umějí je také přesněji pojmenovat než mladší děti.

Rozkrytí pointy Mladším dětem se rozkrytí pointy nepodařilo. To ovšem samozřejmě vůbec nevádí, jelikož to nebyl hlavní záměr. V závěru činnosti jsem se dětí

zeptala, proč jsme Pavla nemohli najít, i přesto že se nám velryba snažila pomoci. Děti došly k závěru, že jsme jí to říkali pravděpodobně špatně a že jsme jí měli říci více informací o tom, jak vypadá. Když jsem se dětí zeptala, co by jí stačilo říct, nikdo z nich nevěděl. To ovšem tedy naznačuje, že děti příběh (jeho pointu) pochopily, jen si nedovedly představit, jak by se mohly přesněji vyjádřit, aby byl popis kompletní. Důležité pro mě bylo, že se děti dokázaly vžít do příběhu a alespoň na dvacet minut ho považovat za skutečný.

U starších dětí byl opět náznak toho, že pointu rozkryly. Když jsem se jich zeptala, jak je možné, že nás velryba dovedla vždy k jinému zvířátku, slyšela jsem odpovědi, že černé a bílé může být více zvířátek. Z toho tedy mohu usoudit, že děti pochopily, že jeden rys může být společný pro více zvířátek. Když jsem se dále dětí tázala, co by v tomto případě stačilo pouze říct, aby velryba věděla, koho má hledat, jedna holčička mi sdělila, že měl Petr říci, že je Pavel úplně stejný. Ostatní děti říkaly, že to je vůbec nenapadlo.

Postavy příběhu Po ukázání obrázků papuchalka žádné dítě z ani jedné skupiny nevědělo, o jaké zvířátko se jedná. Mladší děti poznaly z vedlejších postav na obrázku velrybu, papouška i tučňáka. Jediné zvířátko, které nepoznaly, byl tukan. Když jsme se před svačinou ještě k příběhu vraceli a já jsem se jich ptala, jaká zvířátka v něm byla, nevzpomněly si na žádné. Je to pravděpodobně pro ně ještě příliš složité. Když jsem jim ovšem ukázala obrázky, poznaly všechna zvířátka kromě tukana. Byl tedy pro ně opravdu neznámé zvířátko. Z odpovědí dětí (podkapitola 4.3.1) jsem dospěla k závěru, že i mladší děti dokázaly pochopit, že všechna zvířátka jsou vždy v něčem papuchalkovi podobná.

Starší děti poznaly všechna zvířátka bez problému. Je to nejspíše tím, že mají větší zkušenosti a více znalostí o světě.

Reflexe Ze svého minivýzkumu si odnáším to, že kniha *Papuchalk Petr* je velice vhodná pro děti předškolního věku. Sama jsem si ověřila, že tento příběh zaujal jak děti mladší, tak i starší. Musím uznat, že mladší děti byly do děje více vtaženy a celý příběh i více prožívaly, ale určitě bych o knihu ve své budoucí praxi neochudila ani děti starší. Díky těmto činnostem jsem si uvědomila, jak moc je důležité seznamovat děti s knihami. Na přípravě a realizaci bych změnila pouze to, že bych se i u starších dětí snažila o větší vtažení do děje. Příběh bych jim tedy pouze nevyprávěla, ale postupovala bych stejně jako u mladších dětí.

Závěr

Svou bakalářskou práci na téma Didaktická interpretace knih Petra Horáčka a jejich využití v MŠ jsem psala s velkým zájmem. Nejprve jsem měla obavy, že nebudu moci kvůli malému počtu zdrojů utvořit komplexní pohled na jednotlivé knihy. Po jejich otevření mě však tyto obavy přešly, jelikož jsem poznala, že z jednotlivých knih se toho dá spoustu vyčíst. Knihy jsem přečetla téměř jedním dechem a velice mě fascinovalo, že si autor sám tvoří i ilustrace. To mě utvrdilo v tom, že jsem si zvolila správné téma. Také díky ochotě pana Horáčka a korespondenci s ním jsem se dozvěděla spoustu zajímavých informací. Např. mi prozradil, která z knih je jeho nejoblíbenější nebo mi poslal seznam svých knih, které vydalo nakladatelství Walker Books. Díky němu jsem také např. zjistila, jakou roli hrají vyřezávané otvory ve stránkách, které jsou naznačeny i v české verzi knihy *Nový domek pro myšku*. Za každou informaci od Petra Horáčka jsem byla velmi vděčná, protože nikdo jiný toho neví o svých knihách tolik jako samotný autor. Po celou dobu psaní bakalářské práce jsem se snažila o to, aby pohled pana Horáčka na jeho knihy příliš neovlivňoval ten můj, a proto mé dotazy nesměřovaly k interpretaci vybraných knih.

V následujících odstavcích se pokusím o zhodnocení dosažení cílů stanovených v úvodu.

V teoretické části uvádím stručné informace o autorovi knih a jeho zahraniční tvorbě, které jsem díky různorodým internetovým zdrojům získala. Velký díl teoretické části tvoří analýzy jednotlivých knih. Díky těmto analýzám jsem začala nad knihami Petra Horáčka více přemýšlet a všimnout si různých souvislostí. To mi také pomohlo při tvoření plánů lekcí praktické části. Pro analýzu jednotlivých knih jsem si vytvořila strukturu, která je společná pro všechny čtyři tituly (příloha B). Po analyzování knih jsem objevila několik společných znaků pro všechny knihy, a tak jsem se rozhodla pro zařazení kapitoly *Shrnutí analyzovaných knih* (podkapitola č. 3.5), ve které uvádím, co mají jednotlivé knihy společné. Čtenář se zde může dozvědět např. o tom, že ve všech knihách se hlavní postavy snaží o dosažení nějakého cíle, objevuje se zde určitý motiv cesty nebo že z každého příběhu plyne nějaké poučení.

Praktická část obsahuje kapitolu *Praktické využití v MŠ*. Jedná se především o návrhy toho, jak lze pracovat s knihami *Papuchalk Petr* a *Husa Líza*. Psaní této kapitoly mě velice bavilo. Na jednotlivé přípravy jsem se dívala očima paní učitelky z mateřské školy a představovala jsem si, jak by bylo možné je v MŠ realizovat. U obou příprav jsem volila dramatizaci příběhu, jelikož se domnívám, že díky tomu budou děti lépe vtaženy do děje. Snažila jsem se také o zapojení pohybu, střídání pomalých a rychlých činností a zařadila jsem také loď jako jistý rituál, kterým doplujeme na jednotlivé

ostrůvky.

Při své závěrečné praxi jsem provedla minivýzkum, který spočíval v realizaci lekce připravené ke knize *Papuchalk Petr* u dvou věkově odlišných skupin. První skupinou byly děti tříleté a čtyřleté. Druhá skupina byly děti pětileté a šestileté. Mým hlavním cílem bylo prostřednictvím dramatizace příběhu vtáhnout děti do děje, zjistit, zda rozkryjí pointu příběhu, či pochopí, v čem je papuchalk odlišný od ostatních zvířat. Ke starším dětem jsem šla s jistou obavou, jak vše dopadne. Bála jsem se, že je příběh nebude bavit, nebudou mít o něj zájem a činnost budu muset předčasně ukončit. Byla jsem nakonec ale velmi mile překvapena z jejich reakcí. U mladších dětí jsem byla udivena z toho, jak se do příběhu vcítily a dokázaly ho silně prožívat. Každou ze skupin jsem vedla odlišným způsobem. U mladších dětí jsem kladla důraz na to, aby se dokázaly vžít do příběhu a prožívat vše s hlavním hrdinou. Starším dětem jsem příběh spíše vyprávěla. Odpovědi dětí na mé otázky byly rozdílné. Mladší děti odpovídaly většinou jednoslovně, jejich odpovědi se často opakovaly a bylo poznat, že nemají ještě tolik zkušeností. Děti dospěly k závěru, že velryba nemohla ztraceného kamaráda najít proto, že jsme jí řekli málo informací. To naznačuje, že příběh pochopily, pouze si nedovedly představit, jak by se mohly přesněji vyjádřit, aby byl popis ztraceného kamaráda kompletní. Starší děti odpovídaly víceslovně, jejich odpovědi byly různorodější. Děti svými odpověďmi (*Černé a bílé může být více zvířátek* atd.) naznačily rozkrytí celé pointy. Jedno z dětí dokonce řeklo, že měl Petr velrybě říci, že Pavel vypadá stejně jako on.

S oběma realizacemi jsem byla velmi spokojená a těším se, až své přípravy využiji i na svém budoucím působišti v mateřské škole. Touto prací jsem se snažila ukázat, v čem spočívá krása knih Petra Horáčka a proč jsem z nich sama byla tak okouzlena. Doufám tedy, že po přečtení mé práce čtenáře také zaujmou a třeba budoucí paní učitelky využijí některou z mých příprav. Měla jsem velkou radost z toho, když mi při mé praxi paní učitelky v mateřské škole sdělily, že jsou z knih Petra Horáčka opravdu nadšené a že se pokusí je v nejbližší době také sehnat do své mateřské školy.

Seznam použitých informačních zdrojů

Knižní zdroje:

1. BURNIE, David. *Ptáci: obrazová encyklopedie ptáků celého světa*. Praha: Knižní klub, 2008, 512 s. ISBN 978-80-242-2235-6.
2. HORACEK, Petr. *Animal Counting*. London: Walker Books, 2012. ISBN 978-1406337617.
3. HORACEK, Petr. *Animal Opposites*. London: Walker Books, 2013. ISBN 978-140-6342-338.
4. HORACEK, Petr. *Elephant*. London: Walker Books, 2010. ISBN 9781406324419.
5. HORÁČEK, Petr. *Husa Líza*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012, [40] s. ISBN 978-80-262-0173-1.
6. HORÁČEK, Petr. *Nový domek pro myšku*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012, [28] s. ISBN 978-80-262 0139-7.
7. HORÁČEK, Petr. *Papuchalk Petr*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013, [37] s. ISBN 978-80-262-0361-2.
8. HORACEK, Petr. *Strawberries are red*. London: Walker Books, 2001. ISBN 978-1-4063-2510-2.
9. HORACEK, Petr. *The Fly*. London: Walker Books, 2010. ISBN 9781406330731.
10. HORACEK, Petr. *What is black and white?*. London: Walker Books, 2001. ISBN 978-1-4063-2512-6.
11. PETERKA, Josef. *Teorie literatury pro učitele*. 3. vyd. Jíloviště: Mercury Music & Entertainment, 2007, 346 s. ISBN 978-80-239-9284-7.
12. ŠLAPAL, Miloš, Hana KOŠTÁLOVÁ a Ondřej HAUSENBLAS. *Metodika rozvoje čtenářství a čtenářské gramotnosti*. Vyd. 1. Nový Jičín: Krajské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a informační centrum Nový Jičín, 2012, 144 s. ISBN 978-80-905036-8-7.
13. TĚTHALOVÁ, Marie. *Obrázková knížka dítě seznamuje s výtvarným uměním*. Informatorium. 2012, č. 3, s. 18-19.
14. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, 531 s. ISBN 978-80-246-2153-1.

Elektronické zdroje:

1. Angličtina - hry. *Angličtina - hry* [online]. Praha, 2008 [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://www.anglictina-hry.cz>
2. Czech literature portal: *Writer and artist Petr Horáček presents pictures to Na Bulovce Hospital*. Czech literature portal [online]. 1999 [cit. 2013-12-08]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/en/news2/writer-and-artist-petr-horacek-presents-pictures-to-na-bulovce-hospital/>
3. *Články ze šuplíku: Kdyby třínohý pes potkal pětinohou kočku*. In: ČiliChili [online]. 2013 [cit. 2014-10-18]. Dostupné z: <http://cilichili.cz/clanky/kdyby-trinohy-pes-potkal-petinohou-kocku-706.html> 11 Městská knihovna v Praze: *Katalog on-line*. [online]. [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://www.mlp.cz/cz/>
4. Emailová korespondence s Marií Těthalovou.
5. Emailová korespondence s Petrem Horáčkem
6. Knihovna města Plzně: *On-line katalogy a regionální databáze*. Knihovna města Plzně [online]. Plzeň [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://www.knihovna.plzen.eu/>
7. Metodický portál: inspirace a zkušenosti učitelů. MLYNKOVÁ, Jana. *Klubíčka přátelství: Inter-akční hry* [online]. 2009 [cit. 2015-07-14]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/7395/klubicka-pratelstvi.html/>
8. Metodický portál: inspirace a zkušenosti učitelů. MLYNKOVÁ, Jana. *Klubíčka přátelství: Kreslíme pocit* [online]. 2009 [cit. 2015-07-14]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/7395/klubicka-pratelstvi.html/>
9. Metodický portál: inspirace a zkušenosti učitelů. MLYNKOVÁ, Jana. *Klubíčka přátelství: Seznamovací hry* [online]. 2009 [cit. 2015-07-14]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/7395/klubicka-pratelstvi.html/>
10. Metodický portál: inspirace a zkušenosti učitelů. MLYNKOVÁ, Jana. *Klubíčka přátelství: Výroba dáreků pro jinou třídu* [online]. 2009 [cit. 2015-07-14]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/7395/klubicka-pratelstvi.html/>
11. Moravská zemská knihovna. Moravská zemská knihovna: *Katalogy a databáze* [online]. Brno [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <https://www.mzk.cz/>
12. Novinky.cz: *Dětské knihy od Petra Horáčka vycházejí po celém světě, Češi ho neznají*. Novinky.cz [online]. 2011 [cit. 2013-12-08]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/kultura/245434-de-tskeknihy-od-petra-horacka-vychazeji-po-celem-svete-ce-si-ho-neznaji.html>

13. Petrhoracek.co.uk: *About me*. Petrhoracek.co.uk[online]. 2007 [cit. 2013-12-18]. Dostupné z: <http://www.petrhoracek.co.uk/about.htm>
14. Petr Horáček: *Děti si zaslouží dobrý příběh*. In: SANYTROVÁ, Michaela. Opičí revue [online]. 2013 [cit. 2014-10-18]. Dostupné z: <http://opicirevue.cz/obsah/petr-horacek-deti-si-zaslouzi-dobry-pri>
15. Portal.cz: *Petr Horáček namaluje s dětmi obraz pro jejich nemocné kamarády*. Portal.cz[online]. 2013, 26.4.2013 [cit. 2013-12-08]. Dostupné z: <http://www.portal.cz/aktuality/petr-horacek-namaluje-s-detmi-obraz-pro-jejich-nemocne-kamarydy/50136/>

Přílohy

- (A) List zahraničních knih
- (B) Struktura analýzy knih
- (C) Titulní strany zahraničních knih
- (D) Fotografie z realizace v MŠ
- (E) Záznam realizace v MŠ
- (F) Doprovodné obrázky k lekci

A List zahraničných kníh

TITLE	LANGUAGE	PUBLISHER	ILLUSTRATOR	SBN
A New House for Mouse	Chinese - Complex	Hsinex International		9780744565737
A New House for Mouse	Czech	Portal, s. r. o.		9780744565737
A New House for Mouse	Dutch	Gottmer Children's Books		9780744565737
A New House for Mouse	French	Sejer		9780744565737
A New House for Mouse	German	Fischer Kinder- u Jugendbuch Verlag GmbH / Sauerländer Verlag		9780744565737
A New House for Mouse	Spanish	Editorial Juventud S.A		9780744565737
A New House for Mouse	Welsh	Rily Publications Ltd		9781406347753
A Surprise for Tiny Mouse	Catalan	Editorial Juventud S.A	Petr Horacek	9781406355451
A Surprise for Tiny Mouse	Spanish	Editorial Juventud S.A	Petr Horacek	9781406355451
Animal Counting	Catalan	Editorial Juventud S.A		9781406337617
Animal Counting	Dutch	De Vier Windstreken (Meander Uitgeverij Bv)		9781406337617
Animal Counting	Spanish	Editorial Juventud S.A		9781406337617
Animal Opposites	Catalan	Editorial Juventud S.A	Petr Horacek	9781406342338
Animal Opposites	Dutch	De Vier Windstreken (Meander Uitgeverij Bv)	Petr Horacek	9781406342338
Animal Opposites	Finnish	Egmont Kustannus Oy Ab	Petr Horacek	9781406342338
Animal Opposites	Italian	IF Idee Editoriali Feltrinelli/Gribaudo	Petr Horacek	9781406342338
Animal Opposites	Spanish	Editorial Juventud S.A	Petr Horacek	9781406342338
Butterfly, Butterfly	Spanish	Kokinos Editorial S.A	Petr Horacek	9781844288441
Butterfly, Butterfly	Catalan	Kokinos Editorial S.A	Petr Horacek	9781844288441
Butterfly, Butterfly	Dutch	De Vier Windstreken (Meander Uitgeverij Bv)	Petr Horacek	9781844288441
Butterfly, Butterfly	JAPANESE	Shufunotomo Co Limited	Petr Horacek	184288447
Butterfly, Butterfly	KOREAN/ ENGLISH	Appletree Tales	Petr Horacek	184288447
Butterfly, Butterfly	SLOVENIAN	Učila International	Petr Horacek	184288447
Butterfly, Butterfly	SPANISH	Kokinos Editorial S.A	Petr Horacek	184288447
Choo Choo	KOREAN	Sigongsa	Petr Horacek	1406304182
Creepy Crawly	Chinese - Complex	Taiwan Mac Educational Co. Ltd		9781406329674
Creepy Crawly	Korean	Sigongsa		9781406329674
Creepy Crawly	Welsh	Rily Publications Ltd		9781406329674
Elephant	CATALAN	Editorial Juventud S.A		1406311006
Elephant	DUTCH	GOTTMER CHILDREN'S BOOKS		1406311006
Elephant	FRENCH	Sejer		1406311006
FLIP'S DAY	FRENCH	V.U.E.F (VIVENDI UNIVERSAL	HORACEK PETR	0744592623
FLIP'S DAY	GERMAN	ANNETTE BETZ VERLAG im	HORACEK PETR	0744592623

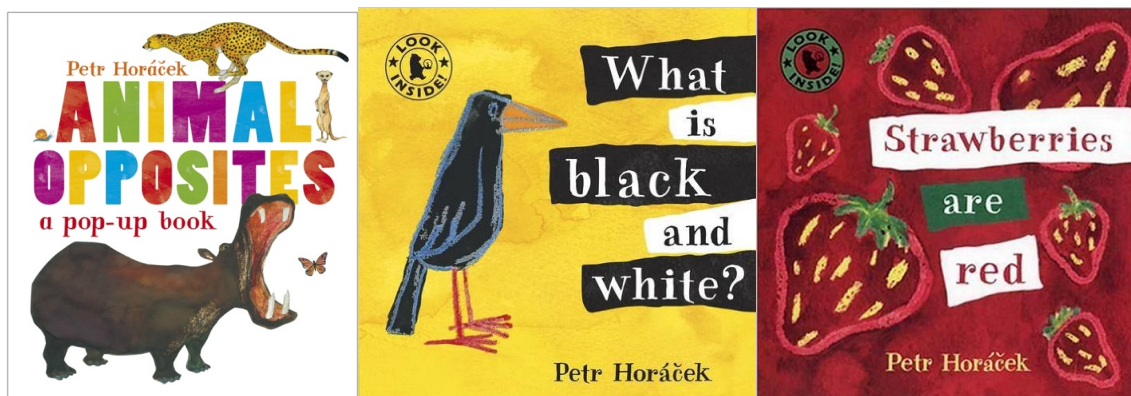
FLIP'S DAY	KOREAN	MUNHAKDONGNE CHILDREN	HORACEK PETR	0744592623
FLIP'S SNOWMAN	FRENCH	V.U.E.F (VIVENDI UNIVERSAL	HORACEK PETR	0744588901
FLIP'S SNOWMAN	KOREAN	MUNHAKDONGNE CHILDREN	HORACEK PETR	0744588901
Flutter By, Butterfly	Korean	Sigongsa		9781406325072
Hello, Little Bird	KOREAN	Sigongsa		
Look Out, Suzy Goose	FRENCH	Sejer		1406307130
Look Out, Suzy Goose	GERMAN	Patmos Verlag GmbH & Co Kg		1406307130
NEW HOUSE FOR MOUSE	CHINESE COMPLEX	HSINEX INTERNATIONAL	HORACEK PETR	0744565731
New House for Mouse	DUTCH	GOTTMER CHILDREN'S BOOKS	HORACEK PETR	0744565731
NEW HOUSE FOR MOUSE	FRENCH	V.U.E.F (VIVENDI UNIVERSAL	HORACEK PETR	0744565731
New House for Mouse	FRENCH	Sejer	HORACEK PETR	0744565731
NEW HOUSE FOR MOUSE	JAPANESE	FROEBEL KAN CO LTD	HORACEK PETR	0744565731
NEW HOUSE FOR MOUSE	KOREAN	MUNHAKDONGNE CHILDREN	HORACEK PETR	0744565731
New House for Mouse	SPANISH	Editorial Juventud S.A		0744565731
Night, Night	Chinese - Complex	Taiwan Mac Educational Co. Ltd		9781406329667
Night, Night	Korean	Sigongsa		9781406329667
Night, Night	Welsh	Rily Publications Ltd		9781406329667
Puffin Peter	Czech	Portal, s. r. o.	Petr Horacek	9781406324600
Puffin Peter	Dutch	De Vier Windstreken (Meander Uitgeverij Bv)	Petr Horacek	9781406324600
Run, Mouse, Run!	FAROESE	Bokadeild F?roya L?rarafelags	Petr Horacek	1406325090
Run, Mouse, Run!	KOREAN	Sigongsa	Petr Horacek	
Silly Suzy Goose	CATALAN	Editorial Juventud S.A		1844282171
Silly Suzy Goose	Czech	Portal, s. r. o.	Petr Horacek	9781844282173
SILLY SUZY GOOSE	DUTCH	LEMNISCAAT BV	HORACEK PETR	1844282171
Silly Suzy Goose	Farsi (Persian)	Kanoon	Petr Horacek	9781844282173
Silly Suzy Goose	FRENCH	Sejer		1844282171
Silly Suzy Goose	FRESIAN	Algemiene Fryske Underrjocht -		1844282171
SILLY SUZY GOOSE	GERMAN	PATMOS VERLAG GmbH & CO KG	HORACEK PETR	1844282171
SILLY SUZY GOOSE	KOREAN	BETTER BOOKS CO., LIMITED		1844282171
Silly Suzy Goose	PORTUGUESEPORTUGUESE	Editorial Caminho	Petr Horacek	1406304581
Silly Suzy Goose	SPANISH	Editorial Juventud S.A		1844282171
Silly Suzy Goose	THAI	Amarin		1844282171
STRAWBERRIES ARE RED	FRENCH	V.U.E.F (VIVENDI UNIVERSAL	HORACEK PETR	0744575761
STRAWBERRIES ARE RED	GERMAN	ANNETTE BETZ VERLAG im	HORACEK PETR	0744575761
Strawberries Are Red	Korean	Sigongsa	Petr Horacek	9781406325102
Suzy Goose and the Christmas Star	Czech	Portal, s. r. o.	Petr Horacek	9781406320657
Suzy Goose and the Christmas Star	Polish	Babaryba.PL Maria Wlodarska	Petr Horacek	9781406320657

The Mouse Who Ate the Moon	Spanish	Editorial Juventud S.A	Petr Horacek	9781406348620
The Mouse Who Ate the Moon	Catalan	Editorial Juventud S.A	Petr Horacek	9781406348620
The Mouse Who Ate the Moon	Chinese - Complex	Hsinex International	Petr Horacek	9781406348620
The Mouse Who Ate the Moon	Dutch	Gottmer Children's Books	Petr Horacek	9781406348620
The Mouse Who Ate the Moon	Italian	IF Idee Editoriali Feltrinelli/Gribaudo	Petr Horacek	9781406348620
THIS LITTLE CAT	KOREAN	SIGONGSA	HORACEK PETR	0744588308
WHAT IS BLACK & WHITE?	FRENCH	V.U.E.F (VIVENDI UNIVERSAL	HORACEK PETR	074457577X
WHAT IS BLACK & WHITE?	GERMAN	ANNETTE BETZ VERLAG im	HORACEK PETR	074457577X
WHAT IS BLACK & WHITE?	KOREAN	SIGONGSA	HORACEK PETR	074457577X
WHEN THE MOON SMILED	CATALAN	RANDOM HOUSE MONDADORI S.A.	HORACEK PETR	0744596556
When the Moon Smiled	Chinese - Complex	Hsinex International	HORACEK PETR	9780744596557
WHEN THE MOON SMILED	GERMAN	ANNETTE BETZ VERLAG im	HORACEK PETR	0744596556
WHEN THE MOON SMILED	HEBREW	KINNERET	HORACEK	
WHEN THE MOON SMILED	KOREAN	MUNHAKDONGNE CHILDREN	HORACEK PETR	0744596556
WHEN THE MOON SMILED	SPANISH	RANDOM HOUSE MONDADORI.(SPAIN)	HORACEK PETR	0744596556
Where Do You Live Snail?	Catalan	Editorial Juventud S.A		9781406355468
Where Do You Live Snail?	Spanish	Editorial Juventud S.A		9781406355468

B Struktura analýzy knih

1. Vlastní názor na knihu
2. Autorský záměr a smysl textu
3. Poselství knihy a nosná myšlenka textu
4. Ústřední témata a motivy knihy
5. Dítě a kniha
 - 5.1. Doporučený věk dítěte
 - 5.2. Co v obsahu souvisí s životem dítěte
 - 5.3. Co by mohlo dítě zaujmout
 - 5.4. S čím by si dítě nemuselo vědět rady
6. Formální stránka knihy a jazykové prostředky
 - 6.1. Kompozice textu
 - 6.2. Časoprostor
 - 6.3. Charakteristika hlavních postav a vypravěče
 - 6.4. Které výrazy nebo konstrukce jsou klíčové pro dobré porozumění
 - 6.5. Ustálené prvky
7. Rozbor ilustrací

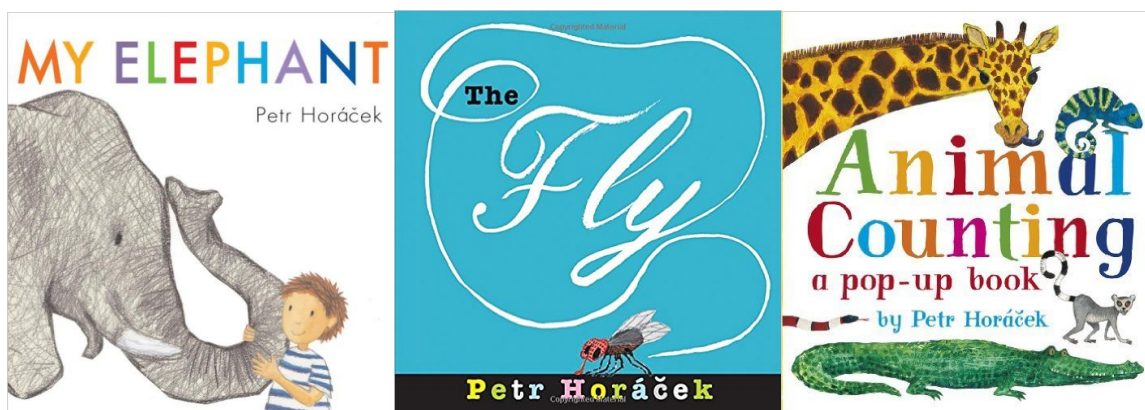
C Titulní strany zahraničních knih

(a) Animal Opposites
(Zvířecí protiklady)

(b) What is black and white?
(Co je černé a bílé?)

(c) Strawberries are red
(Jahody jsou červené)

(d) My Elephant
(Můj slon)

(e) The Fly
(Moucha)

(f) Animal Counting
(Zvířecí počítání)

Obrázek 1: Ukázka titulních stran jednotlivých knih

(Zdroj: <http://www.amazon.com>)

D Fotografie z realizace v MŠ

(a) Skupina mladších dětí

(b) Skupina starších dětí

Obrázek 2: Fotografie z realizace v mateřské škole
(Zdroj: vlastní)

E Záznam realizace v MŠ

Průběh řízené činnosti ve skupině mladších dětí

Datum: 20.3.2015

MŠ: Mateřská škola Čkyně

Třída: 1. (děti ve věku od 3-4 let)

Paní učitelka: Pavla Komrsková

Délka činnosti: 24 minut

Počet dětí ve třídě: 12

Po zahájení činnosti jsem sdělila dětem, že jsem k nim do školky nepřišla sama, ale že jsem někoho vzala s sebou. Ukázala jsem jim, předtím schovaný, zvětšený obrázek papuchalka Petra, který byl nalepený na špejli. Řekla jsem dětem, že tohle je jejich nový kamarád Petr. Protože jsem chtěla, aby se mě děti nebály, zařadila jsem krátké seznamovací cvičení. Motivovala jsem ho tak, že tento náš nový kamarád Petr ještě nikoho nezná, a tak by bylo dobré, kdyby se mu děti představily. Úkolem dětí bylo tedy posílat si papuchalka na špejli a představit se mu. Každé dítě řeklo „Ahoj Péťo, já jsem...“

Dále jsem dětem řekla, že tu Petr není sám, ale že k nám přišel ještě někdo. Ukázala jsem jim tedy i druhého papuchalka Pavla.

Já: „Děti, mě by teď zajímalo, zda uhodnete, jaká jsou Petr a Pavel zvířátka?“

Odpovědi dětí:

- „tučňák“
- „papoušek“
- „pták“
- „racek“
- některé děti vykřikovaly: „My nevíme!/To je moc těžké!/Takový u nás nebydlí.“

Řekla jsem dětem, že jim to tedy prozradím.

Já: „To je takový ptáček, který tady u nás nežije, a víte, jak se jmenuje? Papuchalk.“
Některé děti začaly samy od sebe nahlas opakovat slovo papuchalk. Požádala jsem je tedy, aby si to zkusily říci všichni a také, že si to zkusíme vytleskat.

Poté jsem se dětí znovu zeptala, jak se papuchalkové jmenují - děti si vzpomněly na Pavla, a když jsem se jich ptala na druhého papuchalka, jedna holčička vykřikla Honzík. To však další děti ihned opravily a uvedly, že druhý papuchalk se jmenuje Petr.

Dále jsem dětem vyprávěla o tom, že tito dva kamarádi Petr a Pavel jsou dokonce nejlepšími kamarády.

Já: „Máte také děti nějakého kamaráda?“

Odpovědi dětí:

- „máme“
- „já mám Aničku“
- „já mám taky nejlepšího kamaráda“
- „já mám Kubu“

Já: „Děti, a víte, jak spolu Petr a Pavel nejraději tráví volný čas? Co myslíte, že by mohli společně dělat?“

Odpovědi dětí:

- „koupat se“
- „papat“
- „spí“
- „chytají ryby“

Já: „Výborně, děti, tohle všechno by jistě mohli společně dělat, ale já vám prozradím, že nejraději spolu chytají ryby a potápějí se.“

Já: „Petr a Pavel se spolu jednoho dne potápěli. Co kdybychom se potápěli s nimi? Pojdte, vyskočíme, budeme plavat a můžeme se i potápět.“ - *tato činnost děti velmi bavila*

Já: „Představte si, děti, že přišla hrozná velká bouřka. A všechny nás svalila na zem. Pojdte, lehnete si na zem. Navíc jsou tak velké vlny.“ - *pohládila jsem každé dítě šátkem, aby mělo pocit, že jsou vlny.*

Já: „Děti, ale jsme tady všichni? Zkontrolujte si své kamarády, jestli někoho ta bouřka neodnesla.“ - *děti velice důkladně kontrolovaly, jestli nikdo z jejich třídy nechybí, hned prvotně je nenapadlo, že by mohl chybět papuchalk*

Já: „Podívejte se pořádně, zda někdo opravdu nechybí.“

Jedna holčička řekla, že chybí jeden ptáček. A jiná holčička doplnila, že chybí Pavel.

„A kde tedy Pavel je, děti?“

Odpovědi dětí:

- „utekl“
- „ještě se potápí“
- „loví ryby“
- „nechce se s námi kamarádit“

Já: „Já si ale myslím, děti, že jelikož byl s Petrem, a teď už i s vámi, dobrý kamarád, tak by určitě jen tak nikam sám nešel.“ *V tom jedna holčička zvolala, že se tedy musel ztratit. Jiný chlapec upřesnil, že se asi musel ztratit v té hrozně bouřce.*

Já: „Přesně tak, děti, on se ztratil v té hrozně bouřce. Tak co kdybychom ho šli společně hledat? My ale nevíme, kde bychom ho měli hledat. Ale podívejte se, támhle plave velryba, tak co kdybychom ji požádali o pomoc?“ - *děti souhlasily.*

Společně jsme tedy prosili velrybu o pomoc. Na některých dětech bylo poznat, že jim opravdu záleží na tom, aby nám pomohla ztraceného kamaráda najít.

- reakce některých dětí: „Prosím, prosím, pomoz nám najít Pavla“

Já: „Tak víte co, půjdeme ho tedy společně hledat. Uděláme si tady loď (z koberce) a budeme plavat za velrybou“

Děti byly velmi nadšené, když jsem jim řekla, že mám i kotvu, kterou použijeme, až někde zastavíme, aby nám loď neuplavala. Měly velkou radost a všechny ji chtěly držet.

Ptala jsem se také děti, jestli mi pomohou pádlovat, a ony radostně souhlasily. Všichni jsme tedy naznačovali držení pádla a pádlovali.

Já: „Děti, ale protože velryba potřebovala vědět, jak Pavel vypadá, aby nám ho pomohla najít, zeptala se na to tedy Petra. A víte, co jí odpověděl? Že je Pavel legrační a dělá rámus. Myslíte, že je to pravda?“

Děti souhlasily, některé říkaly, že je s ním velká sranda.

Já: „Tak jdeme Pavla hledat. Podívejte, támhle je nějaký ostrůvek. Podíváme se, co tam bydlí za zvířátko? A jestli je to Pavel?“ - *otočila jsem tedy obrázek se zvířátkem*

Já: „Děti, je to Pavel?“

Odpovědi dětí:

- „Ne, to není Pavel!“
- „Velryba nám špatně poradila.“
- „Tohle je přece papoušek!“

Já: „Děti, ale Petr velrybě řekl, že je Pavel legrační a dělá rámus. A tak nás odvedla sem.“

Odpovědi dětí:

- „Protože ona se spletla.“
- „Protože papoušek je taky legrační a křičí.“

Já: „Tak pojďme zpátky na loď, děti. A já vám řeknu, co Petr poradil velrybě teď, aby Pavla snáze našla, ano? Řekl jí, že je Pavel legrační, dělá rámus a má černá a bílá pírká. Tak se pojďte podívat na další ostrůvek, jestli už tam Pavla najdeme.“

Vystoupili jsme a šli jsme k dalšímu ostrůvku.

Já: „Jé, je tady Pavel?“

Odpovědi dětí:

- „Ne, to není on!“
- „Né, to je tučňák.“

Já: „A je tomu Pavlovi děti alespoň trochu podobný?“

Odpovědi dětí:

- „Není.“
- „Jo, Nikolko, je jako.“

Já: „Má, děti, černá a bílá pírká?“

Odpovědi dětí:

- „Ano.“
- „Ale on nelítá.“
- „To není Pavel, on je pták.“
- „Tučňák jenom chodí.“
- „Paní učitelko, velryba se zase spletla.“

D1: „A teď jdeme zase na palubu?“

D2: „Jo, musíme hledat Pavel.“

Já: „Ano, teď jdeme na palubu a poplujeme k dalšímu ostrůvku.“

Plujeme k dalšímu ostrůvku.

Já: „Děti, a představte si, že Petr velrybě ještě poradil, že Pavel má barevný zobák.“

Na dalším ostrůvku jsme otočili obrázek s dalším zvířátkem.

Já: „Je to Pavel, děti?“

Odpovědi dětí:

- „Né, je to kos.“
- „To je papoušek.“
- „Tučňák.“

Já: „Ne ne, děti, tohle je tukan.“ - *děti ihned po mně opakovaly slovo tukan*

Já: „A proč to není Pavel, děti?“

Odpovědi dětí:

- „Není to prostě Pavel.“
- „Pavel je jinej.“
- „Pavel má jinou hlavu.“

Já: „Ale, jak je to, děti, možné? Vždyť Petr řekl velrybě, že Pavel je legrační, dělá rámus, má černá a bílá pířka a barevný zobák. Odpovídá to tomuhle zvířátku?“

Odpovědi dětí:

- „Ano.“

- „Ale Pavel je ještě jinej.“

Já: „Děti, ale velryba už vůbec neví, kam by nás měla zavést. A je z toho smutná.“

Odpovědi dětí:

- „Já jsem taky smutná.“
- „Já taky.“ - *ostatní děti také začaly opakovat, že jsou smutné*

Já: „ Tak, děti, protože jsme z toho hledání unavení, tak bychom si teď mohli lehnout, zavřít oči a trochu si odpočinout.“

D: „ Já si přeju ho najít“

Když děti ležely, úmyslně jsem zapíchlá špejli s obrázkem ztraceného Pavla do květináče na policiče.

Já: „Už jste si odpočinuly? Tak vyskočte. Děti, ale my jsme pořád Pavla nenašly. Můžeme si tedy vzít ještě dalekohled a koukat se, jestli ho třeba náhodou někde nevidíme.“

Odpovědi dětí:

- „Támhle je, já ho vidím!“
- „Já taky! Hurá!“

Děti měly radost, že ho opět vidí. Pískaly a křičely, že jsme ho našli.

Já: „Je to opravdu on, děti?“

Já: „Děti, a proč jsme ho nemohli najít? Velryba se nám přeci snažila strašně moc pomoci, ale stejně jsme ho nenašli.“

Odpovědi dětí:

- „Protože jsme jí to špatně říkali.“
- „Nemohla ho pořád najít.“

Já: „Děti a co musíme všechno říci, když někoho hledáme? Co jsme měli té velrybě říct? Ona by nám ráda pomohla.“

Odpovědi dětí:

- „Jak vypadá.“

- „Jak se jmenuje.“

Já: „A řekli jsme jí, jak se jmenuje?“

Odpovědi dětí:

- „Ano.“
- „Ano, řekli.“

Já: „A řekli jsme jí, jak vypadá?“

Odpovědi dětí:

- „Ano.“
- „Jo, ale málo asi.“

Já: „Děti, a víte, co by stačilo, kdybychom jí řekli?“

- děti nevěděly, prozradila jsem jim tedy, že by stačilo říci, že je Pavel úplně stejný jako Petr

Já: „Děti, a máte radost, že jsme kamaráda Pavla našly?“

- „Ano.“
- „Já jsem šťastná.“ - *i ostatní děti začaly opakovat, že jsou moc šťastné, že jsme ho našli.*

Poté následovalo shrnutí celého příběhu. U stolečku před svačinou jsme si zopakovali, jak se jmenovali dva kamarádi a co jsou za zvířátka. Dále také to, co se vlastně stalo a kam jsme pluli. Jaká zvířátka jsme potkali na jednotlivých ostrůvcích? - To děti nevěděly, a tak jsem jim ukazovala obrázky zvířat. Podle obrázků děti poznaly všechna zvířátka kromě tukana.

Paní učitelka celou činnost pozorovala. Řekla mi, že děti byly vtaženy do příběhu a všechny se nadšeně zúčastnily hry. Úkol byl splněný. Líbilo se jí propojení s pohybem a využití obrázků.

Průběh řízené činnosti ve skupině starších dětí

Datum: 20. 3. 2015

MŠ: Mateřská škola Čkyně

Třída: 3. (děti ve věku od 5-6 let)

Paní učitelka: Miroslava Kohoutová

Délka činnosti: 22 minut

Počet dětí ve třídě: 21

Nejprve jsem si děti svolala na koberec. Tam byly zvyklé zahajovat řízenou činnost i s paní učitelkou.

Já: „Děti, dneska jsem k vám nepřišla sama, ale někoho jsem vzala s sebou.“

Ukáži dětem obrázky papuchalků, které mám předem připravené na špejli.

Já: „Podívejte, koho jsem vám přinesla dneska ukázat.“ - děti ihned začaly volat, že jsou to ptáčci

Já: „Co myslíte, že je to za zvířátko?“

Jelikož děti vykřikovaly, musela jsem zdůraznit, že když něco chceme říct, musíme se přihlásit, abychom se nepřekřikovaly. Přece jen se jedná již o předškolní děti, které půjdou brzy do školy, a tam se také musí hlásit.

Odpovědi dětí:

- tučňák
- lítací tučňák
- tukan
- papoušek

Já: „Tak já vám to tedy děti řeknu. Tohle zvířátko žije až v Americe, Amerika je hrozně moc daleko od nás a to zvířátko má takové docela legrační jméno, je to tzv. papuchalk. Slyšel jste někdo někdy něco o tomto zvířátku?“

- žádné dítě o něm nikdy nic neslyšelo, všechny děti říkaly, že ne
- děti se velmi smály názvu papuchalk

Dále jsem děti seznámila s jmény papuchalků.

Já: „Tohle je Petr a tohle je Pavel. Oni jsou nejlepší kamarádi. Moc rádi spolu chytají ryby okolo svých ostrůvků. Co myslíte, že by mohli ještě společně dělat?“

Odpovědi dětí:

- kopat
- hrát si
- kreslit si
- vařit
- létat spolu

Já: „A děti, představte si, že jednoho dne byla strašná bouřka. A víte, co se stalo? Tak si to schválně vyzkoušíme.“

Předvádíme s dětmi, že plaveme a potápíme se.

Já: „A teď, děti, přišla ta velká bouřka a úplně nás svalila na zem.“

Každé dítě pohladím šátkem - ten znázorňuje vlny

Já: „Děti a představte si, co se tedy stalo. Jeden ten papuchalk se v té bouřce ztratil. A to je velké neštěstí. Už se vám někdy někdo ztratil?“

Děti začnou vyprávět o tom, jak se jim nedávno na louce při vycházce ztratili tři kamarádi. Do tohoto vstoupí i paní učitelka a řekne mi, že to bylo velké neštěstí, ale vše nakonec našťestí dobře dopadlo.

Já: „Takže i tomu našemu Petrovi se ztratil jeho kamarád Pavel.“

Vrátíme se na koberec.

Já: „Ale děti, tenhle ten náš papuchalk Petr měl velké štěstí, protože potkal tohle zvířátko. Víte, co je to za zvířátko?“

Děti ihned uhodnou, že se jedná o velrybu.

Já: „A co myslíte, že mu ta velryba řekla?“

Odpovědi dětí:

- že mu pomůže.
- že ho sveze
- že ví, kde je jeho kamarád

Já: „A je to od ní hezké?“

D: „Jo, velryba nám pomáhá.“

Já: „Ano, velryba mu nabídla tedy svou pomoc, protože moc dobře znala celý oceán a všechna zvířátka na ostrovech. Ale děti, co ona potřebovala vědět, aby toho kamaráda mohla začít hledat?“

Odpovědi dětí:

- „Něco aby ho našla.“
- „Kde bydlí a kde má svého kamaráda.“
- „Hlavně jak se jmenuje a jak vypadá.“

„Ten náš Petr řekl velrybě, že je legrační a dělá rámus. A ona, děti, ihned věděla, kam se podívá. Tak co kdybychom se vydali s nimi společně na cestu a šli hledat Pavla?“

Koberec je naší „lodí.“

Pohybem paží předvádíme pádlování, a když zastavíme, vyhodíme kotvu, aby nám loď neuplavala.

Já: „Tak děti, a támhle vidím první ostrůvek, tak se tam pojdme podívat, jestli je tam Pavel.“

Já: „Je to Pavel, děti?“

D: „Ne, to je papoušek.“

Já: „A jak to, že to není Pavel, když Petr řekl velrybě, že je legrační a dělá rámus a ona ihned věděla, kam se podívat?“

D: „Protože papoušek je taky takovej.“

Já: „Děti a v čem je tedy ten papoušek jiný?“

D1: „Papoušek je víc červenější.“

D2: „Nemá takový barvy.“

Plaveme na další ostrůvek.

Já: „Petr tedy, děti, velrybě dále řekl, že je Pavel legrační, dělá rámus a má navíc ještě černá a bílá pířka. A velryba má tedy radost, že už ví, kam se podívat.“

Já: „Je to Pavel, děti? Jak to, že to není Pavel, když Petr řekl velrybě, že má černá a bílá pířka, a to on má, nebo ne?“

Děti správně uhodly, že se jedná o tučňáka.

D1: „Ne, protože má zbarvenej zobák navíc“

Já: „Takže to pořád není on. Tak musí Petr velrybě poradit ještě nějak více. Tak pojd'te na loď.“

„Víte, děti, co ještě Petr velrybě řekl? Že je Pavel legrační, dělá rámus, má černá a bílá pírka a navíc ještě barevný zobák. Tak teď už ho ta velryba určitě najde.“

Doplujeme k poslednímu ostrůvku.

Já: „Je tohle, děti, ten náš ztracený kamarád Pavel? A co je to za zvířátko?“

Jedna holčička správně uhodne, že se jedná o tukana.

Já: „Děti, ale proč to není Pavel, vždyť má černá i bílá pírka i barevný zobák?“

Odpovědi dětí:

D1: „Protože má delší zobák.“

D2: „Má jiný barvy.“

D3: „Pavel je hubenější“

Já: „Tak to jsme ho zase nenašli, děti. Ale ta velryba je tak moc hodná a tolik se nám snaží pomoci.“

Sedneme si zpět na loď.

Já: „Děti, Petr je moc smutný, že jsme ho nenašli.“

Některé děti samy od sebe začnou říkat, že jsou také moc smutné. Že ho opravdu chtěly najít.

„A víte, co se dělo v té pohádce dál? Co myslíte, že se mohlo dít dál?“

Odpovědi děti:

- „Našli ho.“
- „Už ho nikdy nenašli.“
- „Pavel se objevil.“
- „Přišel sám za nima.“

Já: „Petr se vypravil s tou velrybou na cestu, takhle si na ni sednul a pluli několik dní a nocí a najednou se objevil a přiletěl. Kdo přiletěl?“

Já: „Mě by teď děti zajímalo, proč oni ho nemohli najít? Vždyť on vždycky té velrybě něco o něm řekl a ona se tak moc snažila.“

D1: „On vždycky řekl něco, aby jí ho pomohl hledat.“

Já: „A proč ona vždycky přišla ke špatnému zvířátku?“

Odpovědi dětí:

- „Protože černý a bílý může být víc zvířátek.“
- „Měli jsme jí ukázat fotku v mobilu.“
- „Protože měl jí říct, že byl úplně stejnej.“

Já: „Výborně děti, zatleskejte Barunce, protože na to přišla.“

Dále si povídáme s dětmi o tom, jak je důležité říct, když se ztratíme, více informací a ne jen, že má třeba kamarád hnědé vlasy. Je to poučení pro děti, když se ztratí a budou hledat maminku. Musí říci více informací, nestačí jen jedna (např. že má hnědé vlasy - to může mít více maminek).

F Doprovoďné obrázky k lekci

Obrázek 3: Doprovoďné obrázky k lekci
(Zdroj: vlastní)